

A munkaerő szabad áramlása az Európai Unióban

Jegyzet

Nemzetközi kapcsolatok szak, MA

Tóth Judit

2014. május

SZTE ÁJTK

1. Az európai integrációban a munkavállalók szabad mozgásáról *két összetevő alapján* lehet szólni: egyrészt a személyek – kiemelten az uniós polgárok – szabad belépése, tartózkodása a többi tagállam területén, másrészt az uniós munkaerő piac részévé vált munkavállalók, valamint az uniós polgárok másik tagállamokban való munkavállalása, önfoglalkoztatóvá válása. Mindez összefügg az integráció alapját képező négy szabadság (az áruk, a szolgáltatások, a tőkék és a munkaerő) szabad áramlásával, amelyből a legutolsó valósul meg a leglassabban, négy évtized is kevés volt rá.

2. A két összetevőnek megfelelően, a szabályozást tartalmazó *jogforrások* is többfélék:

- A Lisszaboni Szerződés (életbe lépett 2009. dec.1-jén), az EUMSZ IV. és V. címében található a legfontosabb elsődleges uniós normák e tárgyban (ld. a Függelékben);
- Az uniós polgárokra és a munkavállalókra vonatkozó másodlagos jog, különösen a 2000/38/EK irányelv és a 492/2011/EU rendelet irányadó e téren;
- Az ECJ/EUB esetjoga számos magyarázatot, értelmezést ad, hogy autonóm fogalomként és egységesen alkalmazzák a legfontosabb jogintézményeket (pl. munkavállaló és munkavégzés, szociális előny, közrendi veszély);
- Az egyes tagállamok joga, amelybe átültetik az uniós jogi normákat, illetve azok alkalmazását biztosítják, ide értve a tagállami hatóságok és bíróságok intézkedését, joggyakorlatát (pl. mit jelent az indokolatlan szociális teher, milyen nyelvtudás kell az adott munkakörhöz az arányosság betartásával, milyen előzetes döntéshozatali kérdéssel fordul a nemzeti felsőbíróság az EUB felé).

3. A személyek mozgása általános alapként szolgál, mivel *az Unió a szabadság, a biztonság és a jog egységes térségévé* kíván válni. Ebbe bizonyos általános és néhány speciális rendelkezés is beletartozik, a határok ellenőrzésével, a bevándorlással és a menekültüggyel kapcsolatosan. Ehhez képest szűkebb körre vonatkoznak a munkavállalókra vonatkozó rendelkezések, bizonyos átfedésben a gazdasági tevékenységet végző szolgáltatókkal, vállalkozást létesítőkkel vagy éppen az ingatlant működésükhöz megszerzőkkel, amely a tőke szabad áramlásán alapul.

4. Az EUMSZ 67. cikke értelmében a tagállami szuverenitás érzékeny, belső magjához tartozó kérdésekben kell kölcsönös bizalmon alapuló európai szabályokat elfogadni és alkalmazni. A bel- és igazságügy terén a nemzeti szuverenitás közös gyakorlásának előfeltétele a tagállamok közös alkotmányjogi hagyományainak, értékeinek léte és tisztelete. 1992-1999 között a közös érdekkörbe tartozó területté nyilvánították pl. a tagállamok külső határainak átlépését, az ellenőrzést, és a kormányközi együttműködés időszakában e kérdésekben minimális volt a nyilvánosság (pl. munkacsoportok zártan működtek), amely az integráció antidemokratikus működése miatt kritika tárgya volt. Másfelől sajátos jogi eszközöket alkalmaztak (közös álláspont, együttes fellépés), a Bizottság és EP korlátozott szerepét, lassú döntéshozatalát támadások érték. Az 1987-ben életbe lépett Egységes Európai Okmány 1993-ra tűzte ki az egységes belső piac megteremtését belső határ-ellenőrzés nélkül, de a munkavállalókon kívüli egyéb személyekre nem voltak szabályok, miközben a biztonsági kockázatokat ellensúlyozni akarták a migráció-kontroll (különösen a külső határ ellenőrzés) révén. A nemzetközi jogi eszközök használata is gyakori volt e téren. Például a Dublini egyezmény (1990) a menekültügyi kérelmek elbírásáért felelős állam kijelöléséről szolt, az EUROPOL egyezmény (1995) a szervezett bűnözés elleni harc intézményét hozta létre. E kormányközi jellegre gyakorolt nagy hatást a Schengeni egyezmény (1985) a közösségi polgárok szabad határátlépéséről a részes

államok belső határain, majd ennek Végrehajtási Egyezménye (1990), amelyekhez egyre több tagállam és nem-tagállam (IZ, NOR, LIE, CH) is csatlakozott. Ez is jelzi, hogy milyen nehézkesen valósul meg a szabad, határellenőrzés nélküli utazás, és hogy a szárazföldi, légi, tengeri határokon a személyellenőrzést csak közrendi vagy nemzetbiztonsági indokok alapján lehetséges ideiglenesen visszaállítani (pl. futball VB), a külső határok és a mélységi ellenőrzés megerősítésével, a közös rendőri egységek és együttműködés, bűnelkövetők kölcsönös kiadatása, központi személyi, gépkocsi és okmány-adattár (SIS) létrehozásával, a közös vízumszabályozás, tiltólista (SIS alert system a kiutasítottak, körözés alatt állók, elfogatóparancsban érintett, vízumát visszavontak) segítségével. Az Amszterdami Szerződéssel azonban a kormányközi együttműködés köre szűkült, mert zöme átkerült az első pillérbe (vízumügyek, külső határellenőrzés, menekültügy, bevándorlási politika, a személyek szabad mozgásához kötődő egyéb politikák is). Ugyanis a cél az volt, hogy öt éven belül (átmeneti időszak után) a szabad mozgás megvalósuljon. Ehhez az addigi kormányközi és közösségen kívüli együttműködés jogi szabályait, hatásköreit közösségivé tegyék, vagyis a Schengeni joganyagot beépítsék az EU keretei közé. A 2. kiegészítő jegyzőkönyv tehát rendelkezett a schengeni *acquis* beépítéséről (rendelet, irányelv, döntések formájában) az EU jogába, a határellenőrzés közösségiesítése megtörtént, a belső határellenőrzés felszámolása, a külső határokon az ellenőrzés egységesítése útján. A Tanács főtítkársága vette át a Schengeni Végrehajtó Bizottság helyét. A jegyzőkönyv értelmében a bővítéskor a tagjelöltek kötelesek az *acquis* elfogadására, a biztonság elért szintjének megőrzése érdekében. Létrejött jogilag a megerősített együttműködés az érdekelt tagállamok között, igénybe véve az alapító szerződések által biztosított közösségi intézményeket, eljárásokat. Ennek eredménye például a Prümi Szerződés (2005) a szervezett bűnözés, terrorizmus, illegális migráció elleni harc érdekében (daktiloszkópiai, gépjármű-nyilvántartási és DNS adatok kölcsönös gépi keresése), és főbb eredményeit 2008-ban beemelték az uniós jogba. Fontos változást hozott, hogy jogi eszköze a tanácsi közös álláspont, kerethatározat, határozat, de lehetett nemzetközi egyezmény is, továbbá kiterjesztették az EUB hatáskörét (pl. a Cím alá tartozó ügyekben az előzetes döntéshozatalra). A Nizzai Szerződés csak néhány változást hozott, különösen a döntéshozatalban a bel-és igazságügyi együttműködés terén, bővítette az együttműködés körébe tartozó területeket a migráció tekintetében (pl. a legálisan tartózkodó harmadik állam polgárainak szabad mozgására, az illegális külföldiek visszaküldésére elég a minősített többségű döntés 2004 májusától, elősegíteni a külső határokon átlépésre vonatkozó közös szabályok és kapcsolódó intézkedések együttdöntési eljárásra áttérését). Az Alapjogi Karta 53 cikkben határozza meg a közösen vallott és számon kérhető értékeket, így az európai polgárok emberi, politikai és szociális jogait. Rögzítették az Alapszerződésben, hogy csak olyan ország lehet az unió tagja, amely a Chartában foglalt alapvető jogokat elismeri, és azok nem megfelelő teljesítése esetén a tagság akár felfüggeszthető (pontosítva ezzel az Amszterdami Szerződés 6-7. cikkének alkalmazását).

5. A *Lisszaboni Szerződés* alapján, a szabályozási pillérek megszűnnek, a bel-és igazságügyi együttműködés uniós joggá vált, így általánossá lett a többségi döntéshozatal, a rendes (együttdöntési) jogalkotási eljárás, az EUB hatásköre kiszélesedett. 2014-től lép be a kettős többség (tagállamok 55% + uniós lakosság 65%) és blokkoló kisebbség elve a Tanácsban, a nemzeti parlamentek nagyobb részvételi lehetősége (szubszidiaritás vizsgálata) és az egymillió polgár aláírásával támogatott népi kezdeményezési jog. Szintén szélesedett az uniós hatáskör a menekültügy és a bevándorlási politika terén. A kötelező erejűvé vált Alapjogi Karta az alapvető jogokat hat címszó alatt rögzíti (méltóság, szabadságok, egyenlőség, szolidaritás, a polgárok jogai, igazságszolgáltatás). Újdonságokat is tartalmaz (pl. a személyes adatok védelme, a bioetikai

jogok, a megfelelő ügyintézéshez való jog) de erősíti a nemi, faji diszkrimináció elleni fellépést, a vállalati dolgozók szociális jogait. Fontos, hogy alkalmazását az EUB felügyeli, bár alkalmazása alól UK, CZ, POL mentességet harcolt ki magának. Kötelezővé tételével túllépett az Unió tehát a közös piac céljain, azaz nem csak a munkaerő (közösségi munkavállalók, vállalkozók és családtagjaik), hanem szélesebb személyi kör szabad mozgásáról rendelkezik, az akadályok lebontásával. A fejlődés része, hogy az EU csatlakozni fog az Európai Emberi Jogi Egyezményhez (1950). A szabad mozgás által megnövelt biztonsági kockázatok és értékközösség ellenére, a büntetőügyekben az együttműködés kormányközi maradt (36. jegyzőkönyv rendezi az átmeneti szabályok hatályát azok módosításáig vagy hatályon kívül helyezéséig, bár egyértelműen érvényesül az uniós jog elsőbbsége a nemzettel szemben a 17. nyilatkozat jelzése szerint már 2014 előtt is). A hibrid jellegét bizonyítja, hogy a tagállami szuverenitás keretei között maradt a közrend fenntartása és a belső biztonság érdekében szükséges intézkedések autonóm megtétele, amelyre az EUB felügyeleti köre nem terjed ki.

6. Az uniós és tagállami hatáskörök nehezen szétválaszthatóak, amelyet az Európai Tanács döntései, programjai tükröznek a bel-és igazságügyi együttműködés terén.

Az EUMSZ 68-70.cikke tükrözi, hogy újításokat vezetett be a Lisszaboni Szerződés az V.cím keretében, mivel érzékeny kérdésekről van szó, a tagállamok szuverenitását érintő bel-és igazságügyi terén. Ezért politikai és jogi nyilatkozatot is be kell mutatni az egyes iránymutatások kezdeményezésekor. A tervezés előzménye a Tamperei Program, a Hágai Program és a Stockholmi Program 1999 óta. Az uniós politikák értékelési szabályozása is újdonság, áttekinthetővé téve a tagállami átültetés és alkalmazás eredményeit, amelynek előzménye a Bizottság Hágai programhoz készített közleménye az értékelésről, amelyben a főbb módszereket meghatározták, de az összes uniós jogforrásra (rendelet, irányelv, határozat, ajánlás, vélemény) kiterjedhet, de maguk a tagállamok adják az alapvető információkat az összehasonlíthatóság érdekében, és önértékelés végeznek (peer review), hogy ezzel javuljon az átültetéssel kapcsolatos fegyelmük, de nem alapozza meg a jogsértési eljárást (infringement). Az EP és a nemzeti parlamentek csak tájékoztatást kapnak az eredményről, különösen azért, mert a tagállami ti parlamentek a szubszidiaritás és az arányosság alkalmazásáról szóló jegyzőkönyvben foglaltaknak megfelelően gondoskodnak arról, hogy a benyújtott jogalkotási javaslatok és kezdeményezések összhangban legyenek a szubszidiaritás és az arányosság elvével. A Lisszaboni Szerződés a nemzeti parlamenteknek ad jogalkotási kezdeményezést a büntetőjogi igazságügyi és a rendőri együttműködés terén, hogy a szubszidiaritás és az arányosság ellenőrzési lehetőségét segítse.

A Tamperei program (1999-2004) a szabadság, biztonság és igazságosság térségének azonos jelentőséget adott, mint az egységes piac megteremtésének, felállította az eredményjelzési rendszert (scoreboard), intézkedések sokaságát rögzítette pl. a közös vízumszabályozás terén, Eurojust, harmadik ország polgárainak jogállását közelíteni az uniós polgárokéhoz. A Hágai program (2004-2009) fő célpontja az illegális migráció, a terrorizmus, nemzetközi bűnözés, kábítószer-bűnözés elleni fellépés. Ehhez alapjogi, emberi jogi korlátozásokkal akart eljutni (pl. titkosszolgálati adatgyűjtés és csere, a biometrikus azonosítók használata) valamint regionális, szomszédsági stratégiákkal. Tíz fő területének egyike a legális migráció népszerűsítése, külső határok fokozott ellenőrzése, a vízumkiadás ennek alárendelése, a jogszerűen tartózkodó migránsok beilleszkedésének támogatása, a belső határokon az ellenőrzés megszüntetése. Az eredményeket a Bizottság értékelte egy eredményjelzőn. A Stockholmi program (2010-2014) a tucatnyi másodlagos jog korszerűsítése és a gyakorlatba átültetése 170 intézkedés és akcióterv révén. Például áldozatvédelem, európai ügyészség létesítése, konzuli védelem biztosítása az unióon kívül, PNR bűnüldözési célra használata, határellenőrzésben a Frontex erősítése, az ideny munka vagy a vállalaton belüli áthelyezés szabályainak egyértelműsége a belépés és tartózkodás terén, együttműködés a katasztrófa-elhárításban, belbiztonsági stratégia, a munkaerőpiac szükségleteire rugalmasan reagáló bevándorlási politika (integráció és illegális migráció elleni harc) révén.

7. A már említett 67. cikk értelmezése kettős, magában foglalja a belső (tagállamok közti) államhatárok ellenőrzésének megszüntetését, azok közötti szabad átlépést, továbbá a

hagyományos értelemben vett szabad tartózkodási jogot egy másik tagállamban. Milyen személyekre vonatkozik?

- Az unió valamely tagállamának állampolgárára (uniós polgár);
- Annak családtagjára, aki gyakran egy nem uniós (harmadik) állam állampolgára. A családtag az uniós polgárhoz kapcsolódó kötelektől függ, azaz derivatív fogalom és egyáltalán nem egységes. Ide tartozik a házastárs, a 21 év alatti vagy eltartott közös gyermek, az uniós munkavállaló vagy házastársa eltartott felmenője, a vállalkozó házastársa, 21 év alatti közös gyermek, uniós vállalkozó és házastársa felmenői és lemenői, ha eltartottak (tehát a házastárs saját gyermeke is), továbbá a diák házastársa, eltartott közös gyermeke
- A harmadik állam polgára (ide értve a hontalant), amennyiben nem élvez különös kedvezményt,
- Olyan harmadik állam polgára, akinek az EU jogi aktusa alapján kedvezmények járnak, így az uniós polgárral azonosan kezelt EGT tagállam polgára (Norvégia, Svájc, Liechtenstein, Izland) és családtagja, a Schengeni rendszer államának polgára, társult tag vagy tagjelölt állam polgára, vállalkozója, szolgáltatója, török munkavállaló és családtagja, a fejlődő országokkal kötött EU és tagállami egyezmények, uniós normák kedvezményezettje (pl. kutatók fogadása, sportolók, gyakornokok, ösztöndíjasok), valamint azok, akikre egyes kedvezményeket kiterjesztettek jogszerűen tartózkodóként (pl. menekültek, huzamosan/letelepedett, tartózkodási engedéllyel, uniós/schengeni vízummal rendelkező migránsok).

8. A mozgás szabadságának eleme a *szabad belépés* a másik tagállam területére. Ehhez szükség van az illető azonosíthatóságát biztosító, nem hamisítható okmányra, továbbá az Unió külső határán belépéskor az útlevele, amelyet ellenőrizni kell, míg a belső határon a belépéskor nincs útlevele ellenőrzése (kivéve a schengeni területeken kívüli utazást), és szintén nincs vámellenőrzés, nem kell vízum. Ugyanakkor az uniós tagállamok területén bárhol, de különöse átkelők és pályaudvarok, repülőterek környékén szűrőpróba-szerűen ellenőrizhető a személyi azonosító/útlevele alapján a polgár (mélységi ellenőrzés). A családtagok esetében pedig meg kell könnyíteni a belépést, ha mégis vízumot követelnénk a nem-uniós polgárságú családtagtól (ingyenes vízumkiadás gyorsan). A belépett személy legfeljebb három hónapig tartózkodhat a másik tagállamban.

9. A mozgás szabadságának másik eleme a *szabad tartózkodás* a másik tagállam területén. A három hónapnál hosszabb idő esetén érvényes útlevele vagy személyi igazolvány kell, a adott tagállam szerinti regisztráción részvétel, lakcím bejelentése (ha ez általános) a fogadó ország szabályai szerint, és elmulasztása szankcionálható közigazgatási úton. Ehhez követelmény, hogy az illető gazdasági tevékenységet végezzen vagy inaktív személyként elegendő anyagi forrással rendelkezzen a megélhetéséhez és az egészségbiztosításhoz. Az alapelv ugyanis az, hogy nem terhelheti a fogadó ország szociális rendszerét, tehát jövedelme nagyobb a segélyezési szintnél, pl. a minimál-nyugdíjnál. Tanulók esetében a beiratkozási iratot kell felmutatni, a munkakeresőnek pedig igazolnia, hogy állást keres (ez általában hat hónap, de legalább a munkanélküli ellátás ideje, végül is addig, ameddig van reális esélye a munka keresésnek. A családtagok együttélése érdekében a vele utazó vagy hozzá csatlakozó családtagok tartózkodási/regisztrációs kártyát kapnak, és bizonyos feltételek között, autonóm jogon további tartózkodási jogot például özvegyiség vagy válás esetén.

10. Az uniós polgárok részére biztosított további szabadságelem, hogy öt éves tartózkodás után *huzamos tartózkodási jogot* nyernek, amelyben anyagi és biztosítási előfeltételek nélkül jogosultak a tartózkodásra. Ez teljesen kivételessé teszi a kiutasításukat, csak bűnügyi együttműködéssel, elfogásuk esetén, illetve könnyített átadással a felelősségre vonó állam kérésére.

11. A mozgás szabadsága az *uniós polgári jogállás* része (Alapjogi Karta: munkakeresés szabadsága, állásajánlatokra jelentkezés, munka szabad megválasztása, vállalkozás és szolgáltatás nyújtása, petíciós jog, dokumentumokhoz hozzáférés, helyi és EP választójog a tartózkodás tagállamában, uniós posztok betöltése, panaszjog az uniós jogvédelmi fórumokhoz, ld. 15. és 45.cikk). Szabályozása a 2004/38/EK irányelv óta egyszerűsödött, amely a szabad mozgásra vonatkozó legalább 10 irányelvet és rendeletet váltotta fel. E jogállás része a munkavállalás, vállalkozás, szolgáltatás nyújtása, önfoglalkoztatás, letelepedés, amely a tartózkodástól nem választható el; az uniós munkavállaló családtagja letelepedésének biztosítása; a családtagjának (házastársa, 21 év alatti vagy eltartott gyermek) munkavállalása alkalmazottként, de nem vállalkozóként (ez tágabb rokoni körre nem vonatkozik), és hasonlóan, a diák házastársa, eltartott gyermeke munkát vállalhat, lehet önálló vállalkozó; végül a munkavállalók, diákok, vállalkozók gyermekének joga van a szakképzéshez, a helyi (tagállami) jog szerint.

12. Az uniós polgár joga igazából akkor él, ha az uniós polgár mozog, utazik. Ezt akadályozhatja a megkülönböztetés, így követelmény a *diszkrimináció tilalma*, ide értve az állampolgárságon, fajon, nemen, fogyatékoságon, szexuális orientáción, koron alapuló megkülönböztetést (EUMSZ 8., 18., 157.cikke, II. rész., Alapjogi Karta 21.cikke). Ehhez a homogén csoport elvét kell alkalmazni, valamint ismerni a tilalmazott magatartások (közvetlen, közvetett diszkrimináció, zaklatás, megtorlás, szegregáció, erre utasítás adása). A visszaélések feltárását segítik a bizonyítási szabályok (pl. a bizonyítási teher megosztása), valamint a hatékony és visszatartó szankciók bevezetése:

- 2000/43/EK irányelv a faji alapú diszkrimináció tilalmáról (pl. lakhatás, szociális ellátás, kereskedelem, egészségügyi ellátás terén)
- 2000/78/EK keretirányelv a foglalkoztatás terén a diszkrimináció tilalmáról (vallás, meggyőződés, fogyatékoság, kor, szexuális beállítottság lehet a védett tulajdonság, de fontos lehet a szakszervezeti tagság miatt is). Ugyanakkor a szakmai képzés, vallási szervezet erkölcsi rendjének és szellemiségének megőrzése esetében például, amennyiben ésszerű, objektív okból térnek el az egyenlő bánásmódtól, úgy nem kell számolni a szankciókkal. Hasonlóan mentesült attól a pozitív diszkriminációt alkalmazó, pl. fogyatékos személy megfelelő munkakörülményeinek biztosításakor.
- 2008/913/IB (JHA) kerethatározat a rasszizmus, idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről (pl. sajtószabadság, gyülekezési és egyesülési jog terén).

1996-ban EUMC, 2007-től pedig FRA monitorozása, éves jelentései követik nyomon a tagállami egyenlő bánásmód gyakorlatát. Az átfedő és kimaradó területek miatt horizontális anti-diszkriminációs irányelv készül. Kiemelkedő az EUB jogfejlesztése, mivel az adott uniós jogviszony és a tagállami állampolgárság kapcsolatában, funkcionálisan merül fel a megkülönböztetés. A gazdasági szabadságjog biztosítására, amennyiben a diszkriminatív bánásmód egy adott emberi tevékenységgel függ össze és homogén csoport tagját kezelik eltérően, vagy különböző helyzetűeket kezelnek azonosan, pedig az nem igazolható objektív okokkal (pl. egy adott ágazat súlyosan nehéz helyzetének megelőzésére), akkor kell hivatkozni a védelmi szabályokra. Gyakran azonban közvetett a diszkrimináció, és annak zömmel egy másik tagállam polgárai, jogszerűen tartózkodó külföldiek az áldozatai.

13. A szabad mozgást érintő korlátozások miatt ez *a jog nem abszolút*, a következők miatt:

- Az uniós polgár nem terhelheti a fogadó állam szociális rendszerét, amelyet közpénzből tartanak fenn (ezért megélhetése, lakhatása legyen saját forrásaiból biztosított);
- Legyen egészségbiztosítása;
- A belépést vagy további tartózkodást érintő tilalom, hogy a tagállam a közrendre, a közbiztonságra vagy a közegészségre veszélyt jelentőt nem engedi belépni, tartózkodni. Ezt szűken kell értelmezni, amelyben a másodlagos jogot és az EUB esetjogát tekintetbe kell vennie az eljáró hatóságnak. Ezért nem lehet önkényes, rejtett, diszkriminatív, kötelező az egyéniesítés, mivel a veszélyt csak az érintett saját magatartása alapján lehet igazolni, önmagában a büntetett előélet nem lehet automatikus kizárási ok. A szűk értelmezés miatt az adott társadalom alapvető érdekeit (kultúráját, erkölcsét, politikáját, vallását) sértő és valóságos, kellően súlyos, komoly fenyegetést jelentő magatartásról lehet csak szó, ezért szükséges egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság érdekében alkalmazni azokat (EJEE megfogalmazása is ez). Ráadásul, a kizáró döntést kellő garanciális eljárás övezze (pl. indoklási kötelezettség, jogorvoslat, a kiutazásra vonatkozó kellő idő biztosítása) és legyen arányos a közérdek védelmével.

14. Az Unió területén belüli szabad mozgás komoly igazolást ad az EUMSZ 71-72. cikkében is megjelenő *biztonsági kompenzációs intézkedéseknek*.

A belső biztonságra vonatkozó operatív együttműködés uniós belüli előmozdításának és erősítésének biztosítására, a Tanácson belül egy állandó bizottság jön létre. A 250. cikk sérelme nélkül, e bizottság segíti a hatáskörrel rendelkező tagállami hatóságok intézkedéseinek összehangolását. E bizottság munkájába be lehet vonni az Unió érintett szerveinek és hivatalainak képviselőit. A bizottság munkájáról folyamatosan tájékoztatni kell az Európai Parlamentet és a nemzeti parlamenteket. A korábbi K4 bizottság helyébe lépett, amelyet még a Maastrichti Szerződés létesített a bel-és igazságügyi kérdésekben a magas rangú döntéshozók számára, munkacsoportként, a Tanács üléseinek előkészítésére, Szepepe csupán a koordináció az operatív intézkedések terén, ám furcsa, hogy a már évtizede együtt kezelt bel-és külső biztonság most megint szétválik, talán a tagállami szuverenitás látszólagos védelmében (homályos módon szerepel benne a tájékoztatási feladat), ugyanakkor kiterjed az uniós intézményekkel való együttműködésre (pl. Eurojust, Europol).

Ugyanakkor a tagállamok autonóm módon teszik meg a közrend fenntartásával, illetve a belső biztonság megőrzésével kapcsolatos saját hatáskörükbe tartozó lépéseket. A rendelkezés célja, hogy, megőrizze a tagállami rendészeti, biztonsági szervek eljárási és a jogalkotók felelősségét, így az EUB hatásköre is hiányzik kifejezetten e téren.

15. A biztonsági megközelítés és a mozgás szabadsága egymással *konkuráló jelenség*, bár az utóbbi alapjog, míg az előbbi csupán az *alapjogok élvezetének, biztosításának a feltétele*. Mégis gyakran felborul ez a viszony, és a biztonság lesz a fő cél, amelynek egyre több alapjog rendelődik alá:

- A közrend, belbiztonság alatt a másodlagos jogban a közegészség megóvását, a közbiztonság fenntartását is értik (jogkorlátozások), és bizonyos átfedésben van a személyek szabad mozgására vonatkozó 45.cikk (3) szerinti közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi, közszektorbeli foglalkoztatási okokkal. Az EUB esetjoga hol a mozgás szabadságát, hol a közrendi okokat helyezi előtérbe, de fokozati különbséget tesz.
- A harmadik állam polgárának a kiutasítása, további tartózkodásának biztosítása terént a külföldiek prevenciós célból (pl. egy jogerős büntető ítélet alapján) is eltávolíthatók, míg

az uniós polgár mozgásának szinte teljes szabadsága között, mert ő csak nyomós közrendi okból lehet eltávolítani az adott tagállam területéről.

- Általános védelmi klauzula a tagállamoknak, ha adott esetben a jogalkalmazó értelmezi a legfőbb fogalmakat a tagállami anyagi jogi, eljárási, szankcionáló, intézményi, mérlegelési felhatalmazás alapján,
- EUB esetjoga alapján a *közrend, közbiztonság*_eltérést jelent a közjó, közérdek védelmében (kivételt, eltérést ad, jogkorlátozást, állami beavatkozást alkalmaz), ha az egész társadalom és értékrendje számára *alapvető*, tényleges, kellően *súlyos, konkrét* fenyegetésről van szó, amennyiben ilyen esetben az állam saját állampolgárával szemben is fellép (állampolgársági alapon megkülönböztetés tilalma), míg a közrend a hagyományos nemzetközi jogból ered és a szerződésben részes fél alapérdekeinek védelmét célozza, valamint magában foglalja a nemzeti jogrendet meghatározó *identitás* főbb összetevőit is, a tagállami tradíciók alapján. A közrend védelmét nem csak jogellenes, hanem más magatartás is (pl. bizonyítottan *ártalmas* társadalmi hatású magatartás) is kiválthatja. Nem legitim tehát a közrend védelmére hivatkozni, ha az állami beavatkozás, jogkorlátozás közvetlenül nem kapcsolódik a közrendhez, általános megelőzési megfontolást szolgál. Mindig hangsúlyozni kell, hogy a közrend, közbiztonság csak az egyén saját veszélyes magatartásával függhet össze, nem pedig gazdasági okokkal (pl. a munkanélküliség csökkentése miatt küldik haza a munkát keresőt), és ehhez a tagállam (a belépéskor vagy regisztrációt, tartózkodási kártyát igénylő, 3 hónapon belül) a másik tagállam hatóságától adatokat szerezhet az érintett uniós polgár esetleges büntetőjogi múltjáról. Ez tehát nem rendszeres adatcserét jelent, és a kiutasított személyt a megkeresett, úti okmányt kiadott tagállam formáságok nélkül köteles visszafogadni. A közrendi okból való kiutasítás előtt egyéniesítés kötelező (a személy mióta él ott, mennyi idős, milyen az egészségi állapota, milyen a családi és anyagi helyzete, mennyire integrálódott, milyen a kapcsolata a származási országával), mert ez egyezik meg az EJEE 8.cikke szerinti magán-és családi élet védelmével. Különösen a huzamosan ott élő uniós polgárt és családtagját csak akkor lehet kiutasítani, ha súlyos a közrendi, közbiztonsági ok (pl. bizonyítottan névházasság történt pénzért).
- Tilos az önkényes (állampolgársági alapú) megkülönböztetés, a pusztán korábbi előélet alapján való kizárás, bár a menekültek körében a súlyos bűncselekmény miatti ítélet belefér a közrend védelmébe. Ám az illető magatartása miatti potenciális sérelemmel, fenyegetéssel arányosnak kell lennie a korlátozó intézkedésnek (pl. az uniós polgárt mennyi időre utasítják ki a tagállam területéről).
- *A belső biztonságot* az uniós rendőri, rendészeti jog felől közelítik meg, az EUB szerint a közbiztonság része, az állam létezésével, intézményeivel és legfontosabb szerveivel, a lakosság épségével függ össze.
- *A mozgás szabadságát közegészségügy* védelme miatt akkor legitim korlátozni, ha járványt okozó betegségek teszik szükségessé (WHO szerinti fertőző betegségek, járványok veszélye, és ha a saját állampolgárokra is vonatkozó járványügyi jogszabályok előírják az intézkedést mindenkire nézve), ezért a HIV fertőzöttek például nincsenek az uniós szabályok alapján kizárva a szabad utazásból; illetőleg a közegészségügyi kifogás csak a frissen érkezett fertőző betegekre vonatkozhatnak, és ha megalapozott a beszély, legfeljebb a beutazást követő 3 hónapon belül követelhető meg a tartózkodásra jogosulttól, hogy vesse alá magát ingyenes orvosi felülvizsgálatnak, igazolja azt, hogy nem szenved közegészségügyi szabályok szerint veszélyes betegségben.

- A közrendi, közegészségügyi korlátozás alá eső személyt segítő garancia, hogy írásban, közérthetően kell az okról tájékoztatni, annak alapjáról, a vonatkozó szabályokról, kivéve, ha ez nemzetbiztonsági érdeket veszélyeztetne; a határozat ellen jogorvoslati lehetőséget kell nyújtani, ide értve a személyes meghallgatást, kivéve, ha jelenléte súlyos közrendi vagy közbiztonsági nehézséget okozna, vagy ha a fellebbezés a beutazás megtagadására vonatkozik; a távozási határidő nem lehet kevesebb három hónapnál; a kitoloncolásnak nincs addig helye, ameddig az ideiglenes intézkedésként a halasztó hatályról nem döntenek; tilos az automatikus végrehajtás (halasztó hatály nélküli jogorvoslat); a beutazási és tartózkodási tilalom alatt álló ésszerű idő elteltével kérheti a tilalom megszüntetését, a körülmények függvényében, de a döntést követő 3 év után az intézkedés feltételeinek vizsgálatát a változások megalapozzák

16. Az Unió az EUMSZ 77.cikke alapján olyan politikát alakít ki, amelynek célja annak biztosítása, hogy a belső határok átlépésekor a személyek, állampolgárságuktól függetlenül, mentesüljenek mindenfajta ellenőrzés alól. A személyek ellenőrzésekor és a határátlépések eredményes felügyeletét biztosítása a külső határokon, és a külső határok integrált határőrizeti rendszerét fokozatosan bevezesse. Ehhez a rendes jogalkotási eljárás keretében meghatározza a vízumokra és az egyéb rövid távú tartózkodásra jogosító tartózkodási engedélyekre vonatkozó közös politikát, azokat az ellenőrzéseket, amelyeknek a külső határokat átlépő személyeket alá kell vetni, azon feltételeket, amely mellett harmadik országok állampolgárai rövid ideig szabadon mozoghatnak az Unión belül, míg a külső határok integrált határőrizeti rendszerének fokozatos bevezetéséhez szükséges valamennyi intézkedést. Szintén a rendes jogalkotáson belül rögzítik a személyi mentességeket a belső határok átlépésekor, állampolgárságtól függetlenül. Ugyanakkor különleges tanácsi jogalkotási eljárás keretében (az uniós fellépés megkönnyítésére, hatáskör hiányában) döntenek az útlevelekre, személyazonosító igazolványokra, tartózkodási engedélyekre vagy egyéb ilyen jellegű okmányra vonatkozó intézkedésekről el.

17. A *határellenőrzés hatékonysága* a közös szabályok alkalmazásával növelhető. Az integrált határigazgatás és európai határőrizeti rendszer távlati létrehozása folyamatos fejlesztés alatt áll, hogy csökkentsék a biztonsági kockázatokat. Ennek része

- a Schengeni adatbázis (SIS II) létrehozatala,
- határügynökség (FRONTEX) és annak nemzeti összekötő hálózata;
- vízumközpontok, amelyek közösen, több tagállam nevében adnak ki egységes vízumot az EU területére;
- közös konzuli szolgálat létrehozása;
- vízuminformációs rendszer (VIS) létrehozása és működtetése;
- biometrikus azonosítók elterjesztése az okmányokban, hogy ne lehessen hamisítani, manipulálni;
- uniós adatbázisok közti együttműködése (SIS-VIS-EURODAC) a személyazonosítás érdekében a határok átlépésekor.

18. A Schengeni térségnek több *előzménye* is volt Európában. 1920 óta működik Írország, az Egyesült Királyság és a Man szigetek között a közös utazási térség, vagyis a határellenőrzés megszüntetése. Így rájuk nem kötelező a Schengeni acquis, míg a többi EU tagállammal szemben fenntartja a határellenőrzését, ugyanakkor a rendőrségi és igazságügyi együttműködés szabályaiból egyeseket alkalmazhatják, és bármikor kérhetik, hogy a Schengeni acquis egy részét

vagy egészségét maguk is alkalmazhassák (az erre vonatkozó uniós intézkedésekben részt vehetnek, ha akarnak az opt-out formula alapján). Az ír kormány nyilatkozott, hogy csatlakozni kíván a személyek szabad mozgására vonatkozó közösségi intézkedésekhez, ha az összeegyeztethető az ír-angol utazási szabályokkal – jelzi részvételi szándékát a Tanácsnak. Dánia nem vesz részt a közösségi döntésekben és azt, hogy ezen intézkedésekhez csatlakozzon, bár részese 1996 óta a Schengeni egyezménynek, így a schengeni acquis nemzetközi szerződés keretében kötelezi és nem uniós szabályként, tehát átültetéssel (transzpozíció a nemzeti jogába eseti döntések révén, 6 hónapon belül), ugyanakkor részt vesz abban a döntéshozatalban, amely a vízumkötelezettek listájára és a vízumformátumra vonatkozik. Az Északi Útlevel Uniós nem EU-tagállamának (Norvégia, Izland) társult tagságot ajánlottak fel a Schengeni térséghez, és 1999-ben csatlakoztak a Schengeni Egyezményhez (SE), és a belső határellenőrzést 2001-ben számolták fel. 2004-ben Svájc is csatlakozott az SE-hez, társult tag lett, így 2008. decemberében szűnt meg a személyellenőrzés a határain, a reptereken pedig 2009 márciusában. 2008-ban lett társult tag Liechtenstein

19. *Schengeni acquis és értékelő mechanizmus* is a közösségiesítés része. Az EU bővítéssel az új tagállamok kötelesek az acquis részeként a Schengeni normák elfogadására, de a csatlakozással csak részlegesen kezdték alkalmazni (rendőrségi is igazságügyi együttműködés, külső határellenőrzés). Az egyéb részeinek bevezetési feltétele egy értékelő bizottság vizsgálataitól függ, többlépcsős eljárás keretében, helyi vizsgálatok, jogi technikai és intézményi (pl. SIS alkalmazása) kérdések ellenőrzésével. Ezekről jelentést tesznek a Tanácsnak, amely egyhangú döntéssel engedélyezi a teljes acquis bevezetését. Ekkortól szűnik meg az ellenőrzés a belső határokon, hogy az EGT polgárok és családtagjaik szabadon mozoghassanak. Ma 25 országot foglal magában, így az EU tagállamokra (a 27 EU tagállamból nem terjed ki Ciprusra, UK, Írországra, Romániára, Bulgáriára), továbbá külső területekre (Kanári-szigetek, Madeira, Azori-szigetek), és Norvégia, Izlandra, Svájcra, Liechtensteinre.

A tagállami hatóságok össz-uniós érdekvédelme jegyében 1998-tól a részes államok kormányzati képviselőiből (a Bizottság megfigyelő) álló állandó bizottság végezte a szabályok betartását, az uniós szabályokká átalakítást, a bővítésnek való megfelelést (helyszíni ellenőrzések, utóellenőrzések, 5 éves program szerint), továbbá javaslatot tesz a Bizottságnak a Schengeni Támogatási Alap felhasználására (1 milliárd EUR támogatást adott az új tagállamoknak a felkészülésre a hatékony határellenőrzéshez). Egy közös ügynökség alakult a SIS-VIS-Eurodac mint nagy IT rendszerek operatív irányítására és összehangolására, folyamatos működtetésére, biztonsági intézkedésekkel az adatbázisok védelmére

20. A biztonsági kockázatok fontos ellensúlyának tekintik a *Schengeni adatbázisok* létrehozását a részes állam számára. Első lépéséként a SIS I majd a SIS II létesítése következett, ám annak megvalósítási zavarai miatt átmenetileg az SIS I+ működött évekig. A részes államok biztonsági szerveinek közös informatikai hálózata, ahonnan a rendőrségi szervek és más felhatalmazott hatóságok (pl. határellenőrzésért felelős szervek) adatokat kaphatnak a közrend, a közbiztonság elősegítésére) a következő típusú adatokat tartalmazzák:

- személyekről (harmadik állam polgárai, külső határokon belépők adatbázisában ellenőrzés, hogy ki van a tiltó-listán, mert egy tagállamból kiutasították őket, egyéb személyek, akikkel szemben európai elfogatóparancs van kiadva, átadás alatt álló bűnelkövetők, eltűnt személyek, elszökött kiskorúak, bírósági eljárás miatt keresett személyek, (pl. tanúk, börtönbe vonulásra kötelezettek), leplezett megfigyelés alatt állók). Ezeket a figyelmeztető jelzésben sűrítik. (2010-ben 31 millió ilyen jelzést adtak ki);

- tárgyakról (ellopott, elveszett járművek, fegyverek, okiratok, feljegyzett sorszámú bankjegyek);
- vízumkibocsátásról;
- rendőrségi együttműködésről;
- iratokról, amelyeket igazságügyi jogsegély keretében küldenek meg egymásnak, ha az alapvető adat a SIS-ben szerepel.

Központi rendszere (C-SIS) Strasbourgban működik, amelyhez csatlakoznak a nemzeti hálózatok (N-SIS). A bevitt adatok jogszerűségéért és azok pontosságáért felelős a részes állam hatósága, így rendszeresen kell frissíteni, és ezek alapján kerülnek be adatok a központi rendszerbe, ahonnan a másik tagállam elkéri, belenéz, adatot használ a célhoz kötöttség elve szerint. A SIS II képes teljes kapacitásban üzemelni, és a biometrikus azonosítók (digitális fénykép, ujjnyomat) tárolására is az 1987/2006/EK rendelet, 2007/733/IB tanácsi határozat szerint. A SIRENE hálózat, amely a nemzeti és helyi rendőrségek, vámhatóságok, igazságügyi szervek képviselőiből áll, és kiegészítő adatokat cserélnek, konzultálnak is a rendszer része, ide értve a SIRENE irodákat, kézikönyveit. Az uniós intézmények is használják az adatbázist (pl. Eurojust) hatáskörükben, célhoz kötötten (pl. szervezett bűnözés, kábítószer forgalmazás, súlyos bűncselekmények elleni fellépés keretében), míg az útleveleket illetően az Interpol tekinthet bele.

Az adatkezelési és védelmi szabályok közös eleme, hogy adatot kezelni csak előre meghatározott célból lehet gyűjteni, használni. Az adatok tárolási idejét a rendelet és a nemzeti szabályok rögzítik, pl. figyelmeztető jelzésnél 3 év, a tárgyakra 5 vagy 10 év, amelynek elteltével automatikusan törölni kell. Gondoskodni kell jogorvoslati és ellenőrzési rendszerről nemzeti szinten (pl. SIRENE Iroda az ORFK- NEBEK egysége a 2007.évi CV. tv.alapján, jogorvoslat még a NAIH-nál) és az uniós adatvédelmi ügynökségnél.

21. A *belső határok* a tagállamok közötti szárazföldi határok, a schengeni területen a repülőterek átszállásra használt repülőterei és a rendszeres kompjáratok kikötői. A belső piaci keretek alapján a Tanács kezdettől felelős volt a személyek ellenőrzéstől mentes mozgásáért (Fehér Könyv, 1985), és ehhez járult hozzá még a Schengeni Egyezmény (és SVE) célkitűzése nemzetközi jogi alapokon, amely a határellenőrzés felszámolását határozta meg: azaz

- átkelés a részes felek között bárhol a határon, nem csak kijelölt átkelőn, ellenőrzés nélkül,
- a személyfogalom ellenőrzés nélküli, az uniós polgárookra és harmadik állam azon polgáraitra, akik legálisan léptek az Unió területre); az állampolgárság bizonyítása nem követelhető, csak a szigorú személyellenőrzéskor (EUMSZ 20.cikke határozza meg, ki az uniós polgár)
- asszimetria, mert ír, brit polgár is élvezheti ezt, bár rájuk nézve a tagállamok általános ellenőrzést vezethetnek be a tagállamok, másfelől nem valósult meg az EU teljes területén (RO, BG)
- az ellenőrzés lényege, hogy
- járőr igazoltathat bárkit a határ menti 20 km-es sávban, az EU-n kívülre irányuló repülőtereken, kikötőkben, pályaudvaron, a biztonsági ellenőrzés a repülőtéren kötelező a beszálláskor, kiskorú gyermekeknek a térség elhagyásához engedély kell, nemzeti jog szerinti személyellenőrzés lehetséges, a többi részes állam érdekeinek megóvásával (kiegyensúlyozó intézkedések)
- csak korlátozott időre lehet újra bevezetni az ellenőrzést a közrend, a közbiztonság megóvásának szükségessége miatt (ezen intézkedések arányosságát és jogosságát az EUB hatásköre sem terjed ki). Az ideiglenes visszaállítás feltételeit Schengeni határellenőrzési kódex tartalmazza.

22. A külső határokon az ellenőrzés és a határőrizet egységes követelményeken alapuló, integrált rendszer jött létre, amely harcol az illegális bevándorlás ellen. Az átkelés csak a kijelölt határállomásokon (1800 helyen, 900 millió főt érint évente) lehetséges, a köztük lévő szakaszokat pedig őrzik a közös biztonság érdekében. A beléptetés 4 lépcsője: konzulátus vízumbírálata, szomszédos országokkal való együttműködés, határellenőrzés (uniós pénzügyi támogatással is) és a külföldi visszatérésre is kiterjedő ellenőrzése a schengeni területen belül:

- Schengeni határellenőrzési kódex (562/2006/EK rendelet) és Közös Kézikönyv (2002) tartalmazza az eljárási és anyagi jogi szabályokat. Például, hogy a határon külön sávban/folyósón (szétválasztás) lép be az uniós polgár és külön a nem-uniós polgárok, ha nincs szabad mozgási joguk.
- Az átkeléskor az uniós, EGT polgárok személyazonossága ellenőrizendő (érvényes útlevéllel vagy SZIG-gel), ha nem jelent valós, közvetlen és kellően komoly veszélyt a közrendre vagy a közbiztonságra, anyagi fedezetüket vélelmezni kell, családtagok családi állását is ellenőrizni kell az útlevélből,
- a harmadik állam polgárainak vízummal kell rendelkeznie, ha a 539/2001/EK tanácsi rendelet így követeli, amely három hónapnál rövidebb tartózkodásra vonatkozik (Schengeni vízum), továbbá szükséges érvényes útlevél, a látogatás célját igazoló dokumentum, megfelelő anyagi fedezete egészen hazatéréséig, nem szerepelhet a tiltólistán, nem veszélyeztetheti a közrendet, belső biztonságot, közegészségügyet, nemzetközi kapcsolatokat. Az ellenőrzéskor bélyegeznek az útlevélbe be/kilépéskor a hely, idő azonosításához, de kiegészítő iratokat is követelhetnek (pl. szállásigazolás, meghívólevél, visszaútra jegy). Az idegennek jogorvoslati joga van a beutazás megtagadása miatt;
- vízummentesség esetén 90 napig tartózkodás lehetséges hat hónapon belül.

A külső szárazföldi határon kishatárfogalmi rendszer (1931/2006/EK rendelet és bilaterális megállapodás, pl. Magyarország és Ukrajna között), és így a könnyített belépést saját sávban biztosítják, nem kell pecsételés. Ez kivétel a fentiek alól, mert független a közös vízumlistától: olyan személy kaphatja, aki legalább egy éve jogszerűen tartózkodik a határ menti övezetben a nem-EU országban (pl. ukrán-magyar megállapodás), és a belépés legfeljebb 3 hónapos tartózkodást jelent, a kiadott engedély 1-5 évig használható.

23. A FRONTEX 2004-ben jött létre. Az ügynökség a tagállami hatóságok együttműködését támogatja, összehangolja azt a külső határok biztonsága érdekében, és a közös szabályok alkalmazását segíti a 2007/2004/EK rendelet értelmében, operatív akciókat ellátva. A végső célkitűzés pedig az integrált és automatizált beléptetés, ellenőrzés.

Székhelye Varsóban, 220 alkalmazottja van, 100 millió EUR-ból gazdálkodik a FRONTEX évente. Főbb tevékenysége címszavakban: határőrök képzése, együttműködés az Europollal, kockázatelemzés, határellenőrzési kutatások eredményeinek követése, operatív segítség (közös műveletek, járőrözés és ehhez technikai támogatás járművekkel, műszerekkel) nyújtása tömeges vagy súlyos migrációs nyomás esetén, visszatérés megszervezésében, ha illegális migránsokat kell visszafordítani, ellenőrizni, határőrizetet szolgáló eszközök központi nyilvántartása, amit egymásnak vagy közös műveletekhez felajánlanak a tagállamok, európai partórség hálózat, információcsere 2007-től, gyorsreagálású határvédelmi csapatok (RABIT) 5-600 határőrből áll, akik besegítenek egy-egy határterületen tagállami kérésre.

Az integrált határigazgatás célja, hogy az új technológiákat az ellenőrzésbe beépítsék, együttműködve a harmadik országokkal, a konzulátusok tevékenységét korszerűsítsék. A Bizottság 2008 februárjában kiadott közleménye foglalja össze a főbb stratégiai lépéseket. Így a harmadik országok polgárainak legális migrációja esetén gyors

beléptetésük, a jóhiszemű utazók automatikus határátkelési rendszerének bevezetése, ha kis kockázatú utasokról van szó (pl. egyszer sem lépte túl az engedélyezett tartózkodási időt, elegendő forrásai vannak, van biometrikus útlevéle), a regisztrált utazói státusz megszerzése, akiket (okmányaikkal) egy gép ellenőriz és léptet be a határon, külön sávban – az uniós polgárok eleve külön automatizált kapukon lépnének be a külső határokon, ha van biometrikus azonosítójuk. Az elektronikus be-és kiléptető rendszer a vízumköteles, schengeni vízummal rendelkezőknek (három hónapnál rövidebb), a tartózkodási idő elteltéről minden emberről a rendszer jelzést küld a központi gépnek, és a kilépőket is ennek alapján azonosítja, 2015-től. Az elektronikus engedélyezési rendszer (ESTA) bevezetése alternatívája lenne a vízumnak és a vízummentesen utazó harmadik ország polgáraitól is megkövetelnék, hogy az utazás előtt egy elektronikus kérelmet nyújtson be meghatározott adatokkal, és ha megfelel a belépési feltételeknek, akkor gyorsabban és könnyebben kapna belépési engedélyt. A a FRONTEX segítségével kiaknázása és tervezik az európai határőrizeti rendszert (EUROSUR, 2008), hogy a határon átnyúló bűnözés érdekében az illegális határátlépést csökkentse a tagállami hatóságok közti napi együttműködéssel és a modern kommunikáció összekapcsolása segítségével (pl. műholdak, érzékelők, légi járművek, hírszerzési információk, megfigyelési eszközök képeinek közös használatával a tengeren), amely a légi és tengeri határookra összpontosít.

24. Az Amszterdami Szerződés hatályba lépése óta a tagállamok *vízumpolitikája* uniós hatáskör, kivéve UK, Írország, amelynek saját politikája van. A vízumpolitika lényege az egységes eljárás és követelmények nevezetisével az egységes vízum a schengeni térségen belüli mozgáshoz (három hónapra), a legális belépés könnyítése és harc az illegális migráció ellen. Ehhez szükség van a helyi konzuli eljárási rendek közelítésére, a Közös Konzuli Utasításra (2000, 2005) és az Uniós Vízumkódexre (810/2009/EK rendelet):

- egyetlen külföldinek sincs alanyi joga a belépésre más ország területére (vízum csak előzetes láttamozás az útlevelelben),
- már SVE 9.cikke alapján egyhangúan döntöttek a negatív listáról, azaz mely országok polgárainak kell vízum, majd az Amszterdami Szerződéssel az EU közös pozitív listája (mely ország polgárainak nem kell vízum). Végül a Tanács 539/2009/EK rendelete együtt szabályozta, hogy mely országok polgárainak kell a külső határokon belépéshez vízum és melyeknek nem kell – a világ két részre osztása tehát régen megtörtén,
- vízummentesek az EGT országok polgárai, a Schengeni országok által harmadik ország polgárai, ha egységes követelmények szerint kiadott tartózkodási engedéllyel rendelkeznek, a hosszabb tartózkodásra jogosító vízummal rendelkező harmadik állam polgára, mivel a többi tagállam területére szabadon, újabb vízum nélkül utazhat be (1091/2001/EK tanácsi rendelet), továbbá az uniós külkapcsolatok miatt és a biztonsági megfontolásokból mentesített országok turistái (pl. USA, Can, AUS, Japán), összesen 31 ország, valamint bizonyos helyzetben lévők (pl. utazó személyzet, katasztrófák elhárításában segédkezők);
- vízumkötelezett 135 ország polgára és bizonyos nemzetközi jogalanyok (pl. Palesztin Hatóság tagjai), de felmentés adható (jogkiterjesztés), pl. iskolai csoportok utazásához, kereső tevékenység miatt beutazó, akinek egyébként ehhez vízum kellene, eljárási okokból tekintenek el a vízum meglététől, ha visszavételi, visszafogadási kötelezettség áll fenn (toloncegyezmény, dublini rezsím 343/2003/EK rendelet) egy harmadik állam polgárát illetően, illetőleg nemzetközi jog és szokásjog alapján eltekinthetnek a vízumtól egyes kategóriák körében, pl. diplomata, szolgálati útlevelel rendelkező, polgári légi és hajózó személyzet, vészhelyzeti segítő, segélyprogram munkatársai
- az uniós polgár családtagja gyors és egyszerű ügyintézésel beutazó vízumra jogosult, ha egyébként vízumkötelezett ország állampolgára, a tagállamok közötti mozgáshoz;
- ha egy vízummentes országgal szemben egyoldalúan vízumot vezetnek be, (pl. Kanada tette ezt CZ, HU ellen a roma menedékkérők miatt), úgy a kölcsönösség és szolidaritás elve alapján erről tájékoztatni kell a Bizottságot és a Tanácsot. 30 nap múlva a többi

tagállam is köteles ideiglenesen bevezetni a harmadik állammal szemben a vízumkötelezettséget (szolidaritás), hacsak a Tanácsban minősített többséggel másként nem döntenek. Ám viszonyosság alapján vízum bevezetésének elkerülésére a tagállam kétoldalú egyezményt köthet;

- a kölcsönösség, viszonyosság elve alapján az asszimetriát (pl. USA polgára vízummentes, de nem minden uniós polgár vízummentes az USA-ba beutazva) feloldhatja a Bizottság, tárgyalásos úton.

Egyes tagállamok polgárainak vízum kell pl. az USA-ba (PL, RO, CY, BG, HOR), Kanadába (BG, RO), és Ausztráliába utazáshoz pedig minden EU tagállammal szemben egységes vízumeljárást alkalmaznak, bár a legkisebb arányban adja meg BG, RO polgárok számára. Az EU-USA vízumvita – egyes tagállamoktól az USA bilaterális egyezmények megkötését követeli feltételként, pl. a terrorizmus elleni fellépést biztosító adatcseréről, hogy a gyanús személyeket kiszűrjék, vagy a súlyos bűncselekményeket elkövetőkkel szembeni fellépésről, amely a biometrikus adatok cseréjét és más adatokat tesz hozzáférhetővé.

25. Az EU és harmadik ország közti megállapodás keretében, rövid idejű tartózkodást biztosító vízum kiadásakor biztosítható a *könnyített vízumkiadás*. Például toloncegyezmények vállalása érdekében, ha az uniós és nemzeti belépési feltételeknek az adott állam polgára eleget tesz, vagy személyközi kapcsolatok ápolása céljából regionálisan, a határ menti övezetekben (ENP részeként). Így Oroszországgal kötött megállapodás szerint, 10 napon belül dönteni kell a kérelemről, a csatolandó okiratok köre egyszerűbb, többszöri belépést nyújt egyes csoportoknak (pl. diák, üzletember, újságíró, teherautó-vezető). A vízumdíj csak 35 EUR, egyes csoportoknak ingyenes (pl. mozgássérültek, közeli rokonokat látogatók), sőt diplomaták vízum nélkül utazhatnak, hogy Kalinyingrádból beutazhassanak Oroszország más részébe.

26. A vízumok biztonsága érdekében, az SVE és a közös konzuli utasítás taposta ki az utat az uniós szabályozás és egységesítés felé, mivel a vízumszabályozásba a tagállamok is bele akarnak szólni saját érdekeik és külkapcsolataik alapján. Végül a Tanács 789/2001/EK rendelete szabályozta az eljárást és a Tanács fenntartott döntési jogköreit, majd a vízumkódexbe is több elem bekerült ezekből, pl. a kérelmezőkkel kapcsolatos egyenlő bánásmód szabálya. A 1683/95/EK rendelet az egységes formátumról,

A 333/2002/EK rendelet az el nem ismert úti okmányokról rendelkezik, bár tagállamonként eltérő, hogy például Eritrea, Máltai Lovagrend útlevele alkalmas-e vízum elhelyezésére. A közös szabály a 90 napot meg nem haladó, rövid idejű és a repülőtéri tranzit vízum eljárásra:

- a nyomtatvány a kérelmezéshez egységes;
- az illetékes állam kijelölése (fő úti cél szerinti állam vagy az első belépés állama), amely eljár;
- a vízumdíj 60 EUR, kedvezmény a 12 éven aluliaknak (35 EUR) és a vízumkönnyítésben érintetteknek vagy egyéb kedvezményezettnek (pl. ismeretterjesztés céljából utazó diákcsoportoknak, posztgraduális képzésre menő csoportoknak, kísérőiknek, non-profit szervezetek 25 év alatti képviselőinek, konferenciára, sportrendezvényre utazóknak)
- döntés 15 napon belül a vízumról, amely 30-60 nappal hosszabbítható, ha a külképviseletnek konzultálnia kell (kézikönyv) vagy ha újabb iratok kellenek;
- lehetőleg többszöri beutazást nyújtó vízumot kell kiadni a gyakran utazóknak,
- egyszerűsített eljárás a feddhetetlenként ismert kérelmezőknek,
- tagállami együttműködés (pl. közös kérelmezési központ létrehozásával, amelynél külső szolgáltatók igénybe vehető);

- a kiadott vízum kölcsönös elismerése (kiv. UK, Írország) lehetséges, ha nem az egységes vízumot (matrica) bocsátják ki. A három hónapnál hosszabb tartózkodásra szóló tagállami szabályozás és hatáskör nemzeti, amely rövid idejű tartózkodásra jogosít a többi schengeni tagállamban, ha a közös feltételek és eljárás szerint adták ki, a külföldi megfelel a beutazási feltételeknek. Egyébként csak a kibocsátó államba lehet vele belépni (nemzeti vízum);
- egy személy – egy útlevelelv.

1998-ban létrehozták az európai képarcarchiváló rendszert (FADO), hogy a tagállami szervek gyorsan tájékozódjanak az iratmintákról, a valódi és a hamisított dokumentumokról, ez kiterjed a hamisítási technikákra, a biztonsági jegyek ismertetésére – gyors, egyszerű lekérdezés, betekintés pl. büntető eljárások érdekében, belépés megtagadásakor. 2000-től hamis útlevelekről szóló értesítési rendszer működik a tagállami központi hatóságok között. A vízum és a tartózkodási engedély biztonsági elemeit 2002-től alakították ki (biometrikus azonosítók telepítése chip kártyával, vonalkóddal, fényképpel, ez bekerült az uniós polgárok okmányába is (USA-EU tárgyalások nyomán 2252/2004/EK rendelet, ha az útlevelelv, SZIG 12 hónapnál tovább érvényes, és fokozatos bevezetés 2006-ig történt) de a titkos elemeket nem publikálják. Az adatvédelmi szabályok (95/46/EK irányelv) kiterjednek a biometrikus adatokra is (pl. 5 éves tárolási idő). A vízumadatok közös azonosítási rendszerét a VIS biztosítja a 2004/512/EK tanácsi határozat révén, valamint a VIS rendelet alapján. Például azt, hogy minden harmadik ország polgárát (vízumkérelmezéstől a hazatéréséig) ellenőrizték, a csalást, többszörös kérelmeket kiszűrjék (visa shopping). Központja Strasbourghban, a világ legnagyobb 10 ujjról készített lenyomatot tartalmazó adatbázisa.

27. A *harmadik állam polgára* is bizonyos mértékig élvezője a szabad mozgásnak. Rá a vízummal vagy egyéb rövid távú tartózkodásra jogosító tartózkodási engedélyekkel kapcsolatos szabályok vonatkoznak, valamint azok a feltételek, amely mellett rövid ideig szabadon tartózkodhat az Unión belül, ha van érvényes utazási okmánya, valamint – ha kell - érvényes vízuma (C vízum), ide értve egy tagállam által kiadott hosszú távú tartózkodási vízumát (D vízum, ha azt a közös szabályok alapján adták ki). Továbbá a megkívánt tartózkodási célt tudja igazolni, a tartózkodás idejére és a hazatérésre van elegendő pénzügyi fedezete, nem szerepel a titlól-listán (SIS) és a hatóság értékelése szerint nem veszélyes a belső biztonságra, közrendre. Vízumhosszabbításra csak akkor kerülhet sor, ha új tények merültek fel a kiállítás óta. Ekkor legfeljebb 90 napra kitolják a vízum érvényességét, a tartózkodás államában, díjfizetéssel. Ilyen ok lehet a vis maior (elháríthatatlan külső ok), humanitárius okok, komoly személyes okok vagy foglalkoztatási ok. Ha az uniós polgár közvetlen családtagja, és együtt utazik az uniós polgárral, úgy csak érvényes úti okmányt vagy SZIG-et kell felmutatnia, ha az átutazás állama nem kér vízumot (ingyen és gyorsan kell kiadni). Ám ha egyedül utazik, akkor meg kell felelnie a vízumkövetelményeknek, amennyiben nem-schengeni államba akar utazni, míg a schengeni térségen belül nem kell vízum, csak SZIG és EU tartózkodási kártya/engedély.

Az EUMSZ 79.cikében szerepel a közös migrációs, vándorlási politika másik eleme, a migrációs kontroll represszív eszközökkel kezelése. Mivel nincs szabad költözködési joga a nem-uniós polgároknak, az államok migrációval kapcsolatosan három kérdésre összpontosítanak. A migráció-kontrollra, amely minél szelektívebb, annál több erőszakot vált ki a rendészeti szerveknél és a migránsoknál (büntetőjogi következmények az illegális belépés, tartózkodás elősegítésére, csempészet és emberkereskedelem üldözése, illegális foglalkoztatás üldözése, büntetőjog szankcionálása, toloncegyezmények, ennek alapján átadás, hazaküldés, önkéntes hazatérés szervezeten); a a kontroll alóli kivételként a munkaerő piaci igények kielégítésére, pro-migrációs intézkedésekre (pl. bilaterális szerződésekkel, de alapjában nemzeti hatáskörben). Például 2002 óta az EU évente 1,5 millió – 2 millió bevándorlót fogad, de 2060-ra 50 milliós lesz a munkaerőhiány, ha a mai munkapiaci igényekkel számolunk. Végül a már kontroll alatt tartott migránsok társadalmi beilleszkedésének követelése, támogatása. Ez is nemzeti hatáskör, amelyhez uniós anyagi és infrastrukturális támogatás kapcsolódik. A vándorlási politikai célok csak úgy érhetőek el, ha a szakpolitikák holisztikusan érvényesülnek (pl. migrációs statisztika gyűjtése és elemzése segítségével, a 862/2007/EK rendelet

alapján keletkezett adatokat a kormányzati, uniós döntéshozatalban felhasználják), továbbá jelen van a szolidaritás (tehermegosztás a tagállamok között), az együttműködés a forrás-országokkal, a sérülékeny csoportok kiemelt védelme (pl. egyedül érkező kiskorúak, nők, emberkereskedelem áldozatai).

28. A harmadik állam polgárainak vándorlása terén a *családegyesítés* kiemelkedő, mert a legális migráció legfőbb csatornája évtizedek óta, ahogyan a belépés szabályai szigorodtak, úgy vált egyre fontosabbá. A családtagok együtt élése emberi jog, így a gyermeknek a családban nevelkedéshez való joga és a házastársak együttélése (EJEE 8. cikk, gyermeki jogok 1989, Európa Tanács Szociális Kartája a vendégmunkásokat illetően, 1961), és ez egyben alapvető feltétele a társadalmi integrációnak. A 2003/86/EK irányelv a minimum szabályokat tartalmazza, de ezt Írország, UK, Dánia nem alkalmazza. A családi kapcsolatokra és az együttélés igényére hivatkozva belépési, tartózkodási jog nyerhető, ha van olyan családfő (szponzor), akivel már a származási országban is együtt éltek, és a család lakhatása, megfelelő megélhetése és betegbiztosítása igazoltan megvan, nem szorulnak közsegélyre, és igazolni kell a családi kapcsolatot (okmány, DNS teszt is lehetséges). Ebben a vonatkozásban a családmagot támogatják (házaspár+kiskorú gyermek), de mérlegelési jogkörben adhatnak engedélyt az egyéb felmenők, nagykorú gyermekek, élettársak, poligám házasságban a további házastársak és gyermekek, távolabbi rokonok (testvér) beutazására és tartózkodására. Humanitárius alapon engedélyezhető, ha nem otthonról kérelmezi a családtag, hanem már a beutazást követően, de egyébként fő szabályként a származási országban lévő követségen keresztül kell kérelmezni. A kérelemről 6 hónapon belül dönteni kell, és annak nyomán beutazhat, vízumot, tartózkodási engedélyt kap, vagy azt megtagadják tőle, de a döntést indokolni kell (pl. a családtag súlyos közrendi veszélyt jelent vagy névházasság, joggal való visszaélés, csalás történt). A bírósági jogorvoslatot is garantálni kell. A beutazást követően tartózkodási engedélyt bocsátanak ki, minimum egy évre, ha a családfő már tartósan ott élő külföldi. Ám itt is a családtagi jogállás derivatív (származékos). A tagállami gyakorlat nagyban eltérő, így kifejezetten ezért is költözködnek a külföldiek az unió liberálisabb tagállamaiba, hogy ott szervezzék meg a családegyesítést, majd az engedély alapján jussanak el a cél-országba. A családegyesítésről 2011-ben tartottak EU szintű társadalmi vitát (Zöld Könyv).

29. A legális migráció másik kiemelkedő áramát a *harmadik államok munkavállalói* adják. A 98/2011/EU irányelv a jogszerűen tartózkodó munkavállalók jogállását határozza meg azzal, hogy alapvetően nemzeti hatáskör, hogy hány és milyen képzettségű külföldit enged belépni a munkaerő piacára egy-egy tagállam, ám ha beengedte, akkor nagyjából egységes eljárásnak kell őket alávetni, hogy ne legyen túlzottan vonzó vagy taszító egyetlen tagállam sem. 2014.januárjától egységes, integrált eljárást alkalmaznak (pl. Magyarországon a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal/regionális szerve adja ki a tartózkodásra és meghatározott munkavállalásra jogosító engedélyt. Régi követelés volt az egyablakos ügyintézés, amelynek alapján a beutazását követő 90 napon belül munkába lép az előzetesen megállapodott munkáltatóval (állásajánlat szerint). Majd ennek alapján határozott idejű foglalkoztatás és tartózkodás lehetséges (6 hó-5 év), amely meghosszabbítható. Fontos tudnivaló, hogy bizonyos esetekben nem kell engedély (pl. nemzetközi szerződés vagy szervizmunka elvégzésére érkezőnek, ha az 90 napnál rövidebb idejű tartózkodást jelent). Ugyanakkor, a *közösségi preferencia elvét* érvényesíteni kell: a tagállamok csak akkor foglalkoztathatnak harmadik állam polgárát, ha a tagállamban betöltetlen álláshelyre nincs nemzeti vagy közösségi (uniós), sem az adott tagállamban állandó tartózkodási engedéllyel rendelkező és a helyi munkaerő piacra integrált munkaerő (1612/1968/EGK tanácsi rendelet óta). Ha tehát felveszik és alkalmazzák,

akkor alkalmazni kell a szociális biztonsági koordinációs szabályokat (uniós polgároknak a 1418/71/EGK rendelet szerint, harmadik állam polgárainak a 859/2003/EK rendelet szerint, ha nem tartoznak az előző rendelet körébe, azaz a nem unós polgár családtagja egy tagállamban jogszerű lakóhellyel rendelkezik, és munkahelye egy másik tagállamban van, ingázó munkavállaló). A cél, hogy az egyenlő bánásmódot a munkavállalók körében minél teljesebben biztosítsák. Ezt különböző kampányokkal is elősegítik. A bevándorlók és családtagjaik beilleszkedését – noha az is tagállami hatáskör – közös integrációs alapelvekkel kívánják egymáshoz közelíteni 2005 óta (pl. a társadalmi átlaghoz közelítés, mielőbb önfenntartóvá válás, foglalkoztatás vagy vállalkozás révén, nyelvtanulás, lakhatás nem szegregáltan). Ezt nemzeti koordinátorokból álló integrációs hálózat, honlapp, kézikönyvek segítik.

30. A külföldi munkavállalók közt külön kategóriát alkotnak a *szakképzettek és a magasan képzett emberek*. A külön kategória létrehozását indokolja, hogy az EU vonzani akarja ezeket az embereket a munkapiacára, éppen a globalizáció jelenségei alapján és a nemzetközi versenyképesség javítására. Számukra alakította ki a kék kártyát a 2009/50/EK irányelv révén. Az biztosítja, hogy az unión kívüli, valamilyen szakterületen szakképzettséggel vagy nagy gyakorlattal rendelkező emberek minél többen vállaljanak munkát, három hónapnál hosszabb időszakra. Ehhez gyorsított eljárási rendben kapnak egységes eljárásban engedélyt, ha igazolják a végzettséget, a legalább három 3 éves szakmai gyakorlatot, valamint azt, hogy a minimálbér háromszorosát kitevő bért tartalmazó munkaszerződéssel rendelkeznek. A kártya egy tartózkodási engedély, amely két évre érvényes, de meghosszabbítható. A kék kártya birtokosát családja is követheti, sőt a tagállamok között rövid idejű mozgásuk is lehetséges, kapnak szociális jogokat is. A kutatók foglalkoztatását célozza a 2005/71/EK irányelv, akik szintén egyszerűsített vízum-eljárás és fogadási szerződés alapján kutatóhelyen határozott ideig dolgozhatnak. Ez az engedély magában foglalja a munkavállalási engedélyt is, mivel az akkreditált kutatóhellyel kötött szerződés garanciákat tartalmaz a foglalkoztatásra, ellátásra, szállásra is. A kutató szociális ellátáshoz, tagállamok közötti mozgáshoz való jogot is élvez, éppen a tudományos életbe bekapcsolódása érdekében.

31. Annak érdekében, hogy a tagállamok közötti utazásból és munkavállalásból ne legyenek kizárva a tartósan valamely tagállamban élő külföldiek, kidolgozták a közös minimális szabályokat a három hónapnál hosszabb, nemzeti hatáskörbe tartozó engedélyek alapján legalább 5 évig tartó életvitelszerűen élő, letelepedett migránsok jogállására. A *huzamosan tartózkodó harmadik állam polgárai (letelepedett külföldiek)* részére egységes biztonsági okmány kiadását vezették be. Azért, hogy a több éve az adott államban élő külföldiek jogi helyzetét közelíteni lehessen az uniós polgárokéhoz (Tamperei csúcs, 1999.), közös szabályokat állapítottak meg a huzamos tartózkodási engedély kiadására és e külföldiek jogállására. A (2003/109/EK irányelv értelmében, a legalább 5 éve, folyamatosan, jogszerű tartózkodó külföldi kérheti, ha a tartózkodás folyamatosságában nincs fél évnél hosszabb megszakítás, megfelelő lakhatása, megélhetése és egészségbiztosítása van, hogy ne váljon szociális teherrel. Ezt nem érinti, ha átmeneti anyagi gondjai lesznek vagy munkanélkülivé válik. Ugyanakkor megkövetelik, hogy ne legyen veszélyes a közrendre, közbiztonságra (súlyos bűncselekmény elkövetése), továbbá alakuljon ki szoros kapcsolata az országgal, integrálódjon (pl. nyelvtanulás, integrációs tanfolyamon részvétel). A huzamosan tartózkodó külföldi jogállása:

- állandó tartózkodási engedélyt kap, amely legalább 5 évig érvényes, meghosszabbítható;
- szabad munkavállalás, vállalkozás a honosokkal azonos feltételekkel;
- szakszervezeti tagság;

- szakképesítésének elismerése;
- oktatáshoz, szakképzéshez, ösztöndíjakhoz való joga;
- szociális juttatásokhoz, egészségügyi ellátáshoz való joga;
- beilleszkedéséhez támogatást kap, ha azt előzetesen még nem követelték tőle;
- csak nyomós közbiztonsági okból utasíthatók ki és vonható vissza az engedély, kivételesen;
- szabad beutazás és három hónapnál nem hosszabb tartózkodás egy másik tagállamban (pl. nyaralás); ha pedig ott három hónapnál hosszabban akar tartózkodni, ezt már csak munkavállalás, vállalkozás, szolgáltatás nyújtása vagy tanulás céljából teheti meg;
- a másik tagállamba átköltözés esetén ideiglenes letelepedési engedélyt kap, majd az állandó engedélyt ott akkor adják ki, ha az adott tagállamban a megélhetési, biztosítási és közrendi követelményeknek megfelel.

32. Végül a harmadik állam polgárainak sajátos és növekvő számú csoportját alkotják *a diákok*. Noha befogadásuk is nemzeti hatáskörbe tartozik, éppen belső migrációjuk elősegítésére alakították ki a közös minimum szabályokat. A 2004/114/EK irányelv kiemeli, hogy a külföldiek migrációs vonzása közép-és a felsőfokú tanulásba, a diákcserékbe és a javadalmazás nélküli gyakorlati feladatokba, valamint az önkéntes munka keretébe közös cél. Ez lehet külső beáramlás és az Unió valamely tagállamában már élők tagállamok közti utazása is. Vízum és tartózkodási engedély szükséges számukra, amelyhez fel kell mutatni a beiratkozási okmányokat, valamint igazolni kell, hogy megélhetésük biztosított, van teljes körű egészségbiztosításuk. A felnőtt külföldi hallgatók hozhatják magukkal házastársukat és kiskorú gyermeküket is (családegyesítés), ha a lakhatás, megélhetés, egészségbiztosítás részükre is megoldott.

A közös elveken nyugvó vándorlási politikát segíti az EUMSZ 80.cikke szerint néhány alapelv. Az Unió törekszik a migrációval kapcsolatos szolidaritásra és arra, hogy terheket a tagállamok közötti igazságosan megosszák, ideértve annak pénzügyi vonatkozásait. A tehermegosztás a közösségi/uniós hatáskörre és a tagállami hatáskör hatékonyabb ellátásán belül a közigazgatási, rendészeti kiadások és humán, technikai infrastruktúra, információ megosztása terén érvényesülhet, különösen a migrációs kontroll és a beilleszkedés érdekében. 2007-2013 között négy milliárd EUR összegben uniós költségvetésből adtak forrást, amelyre a tagállamok pályázhatnak, de ezen felül még regionális pénzalapok is felhasználhatók: a külső határok finanszírozási alapja (45%-ban), a visszatérési (szervezett kitoloncolás, önkéntesen is) alap (17%-ban), az európai menekültügyi alap (17%-ban) és a beilleszkedést segítő integrációs alap (21%-ban). Jelenleg folyik ezek egységes rendszerbe foglalása.

33. Az Unióban *a gazdasági tevékenységet végző uniós polgárok* mozgását meghatározó speciális szabályok az EUMSZ IV. címében találhatóak, a munkavállalókról rendelkező 45-48. cikkben, szoros kapcsolatban a cégalapítással, gazdasági társaságok áttelepítésével (elsődleges és másodlagos letelepedés), a határokon átnyúló szolgáltatások nyújtásával és az ingatlanvásárlással, amelyekről ugyanebben a címben rendelkeznek (49-66.cikk). Az EK Sz. eredetileg csak a gazdaságilag aktív személyek szabad mozgását biztosította (munkavállalók). Majd a Maastrichti Szerződés bevezette az uniós polgár fogalmát, és az ahhoz kötődő szabad mozgás és tartózkodás jogát. Az uniós polgárok 2,3 %-a (11,3 millió ember) nem az állampolgársága szerinti tagállamban él. Ez a szám 2001 óta 40 %-kal nőtt. Az Eurobarometer 27 tagállamban végzett felmérése szerint (2010) a megkérdezettek 10 %-a élt és dolgozott már más tagállamban, 17% pedig azt jelezte, hogy a jövőben tervezi a más tagállamban való munkavállalást.

34. A *munkavállaló* mit jelent? Kit illetnek meg a mozgáshoz és gazdasági tevékenységhez kapcsolódó szabadságjogok? A munkavállaló fogalmát először a ECJ/EUB joggyakorlata kezdte

kiterjeszteni vertikálisan (a munkavállalók felmenői, leszármazói) és horizontálisan (munkát is végző diákok, nyugdíjasok). Ezért fontos kiemelni, hogy a munkavállaló közösségi/uniós jogi fogalom, azt tagállami jog, hatóság nem szűkítheti, például a helyi minimálbért követelve révén („csak az lehet munkavállaló, aki legalább minimálbért keres”). A fogalom főbb elemei:

- Nemzetközi elem megléte, mert tisztán belföldi tényállásra nem alkalmazható;
- Meghatározott ideig, akár részmunkaidőben, rövid ideig dolgozó is ide számít, még ha ezzel a minimálbér arányos részét keresi is,
- Tevékenysége tényleges és valódi, gazdasági jellegű, azaz nem járulékos, mellékes (pl. a képzés keretében érdemi munkát végző gyakornok, a hivatásos sportoló is munkavállaló, míg a rehabilitációs célú munkát végző nem, a PhD ösztöndíjas kérdéses);
- Más javára és irányítása alatt végzett tevékenység (utasítási jog, alárendeltség, függetlenül a rokonsági viszonytól, résztulajdontól, eredményből való részesedésétől – tehát nem önálló vállalkozó, aki saját kockázatára cselekszik);
- Díjazás ellenében dolgozik, függetlenül attól, hogy az elég-e a megélhetésére vagy az közpénzből származik-e, esetleg természetbeni ellenszolgáltatást kap (pl. eltartás, élet egy kommunában);
- függetlenül attól, hogy azt a fogadó állam joga köz- vagy magánjoginak tekinti, tehát alkalmazási köre egyesületekre vagy magánszemélyekre is kiterjed, ha ők a munkáltatók;
- a munkavállaló lehet uniós polgár, akit megillet az egyenlő bánásmódhoz való jog a fogadó államban, függetlenül attól, hogy mely államban lakik, az Unióval kötött nemzetközi szerződések (Társulási Megállapodás) kedvezményezettjei, akik már ezek megkötésekor ott éltek, külön hatósági aktus nélkül lehet a megkülönböztetés tilalmára hivatkozhatnak, mivel semmis a megkülönböztető munkafeltétel, valamint az, akinek az a célja, hogy munkaviszonyt létesítsen. Egy tagállam saját állampolgára hivatkozhat a munkavállalás szabadságára, ha munkavállalási céllal elhagyta az országot, majd később visszatér.

Knors ügy (C-115/78): Holland állampolgár Belgiumban élt és vízvezeték szerelőként dolgozott. Vissza akart térni Hollandiába, hogy hivatását ott gyakorolja, a holland hatóságok azonban kifogásolták, hogy nincs a holland jogszabályok szerinti szakképesítése. A holland hatóságok szerint Knors nem hivatkozhat arra, hogy a közösségi jog alapján, ahhoz, hogy szakmáját gyakorolja, elegendő, ha bizonyítani tudja, hogy más tagállamban ténylegesen folytatta hivatását, mivel erre csak más tagállamok állampolgárai hivatkozhatnak, saját állampolgárok nem. Az ECJ szerint az irányelvre a tagállam saját állampolgárai is hivatkozhatnak, ha olyan helyzetben vannak, hogy egy másik tagállamban gyakorolt szakmát el kell ismertetni. Ellenkező esetben visszatartó erejű lenne a tagállam állampolgárai számára, hogy külföldre menjenek dolgozni vagy szakmákat elsajátítani.

Trojani ügy (C-456/02.): Michel Trojani természetbeli juttatás fejében végzett munkát egy fogadóban Belgiumban. Munkavállalóként kizárólag tényleges és valóságos jellegű munkavégzés esetén tarthat igényt tartózkodási jogra, pusztán uniós polgársága alapján jogosult a tartózkodásra

A hivatásos és a félhivatásos sportolókra ugyanazok az uniós szabályok vonatkoznak. Ezek értelmében a hivatalos és félhivatalos sportolók ugyanolyan feltételek mellett vállalhatnak munkát más uniós tagállamokban, mint az adott ország saját állampolgárai (a sportolás gazdasági tevékenységnek minősül).

Bosman ügy (C-415/96.): Marc Bosman belga futballista volt a Royal Football Club de Liège csapatánál. Szerződése lejártá után nem kívánta annak meghosszabbítását, ezért új klubot keresett. A belga labdarugó szövetség szabályai szerint a játékosok szerződésük lejártá után is csak akkor szegődhetnek új csapathoz, ha az megfizeti az úgynevezett képzési díjat az átigazoláskor. Az ügyben felmerült még az UEFA úgynevezett „2+3”

szabályának értelmezése, ami szerint egy mérkőzésen a csapatban csak 3 olyan játékos játszhat, aki a csapat államától eltérő állampolgárságú, valamint még 2 olyan személy, akik már valamilyen szinten integrálódtak az adott országba, míg a többi 6 játékosnak helyi állampolgárnak kell lennie (6+5 elv). Az ECJ szerint mindkét előírás korlátozza a személyek szabad mozgását. A képzési díj megfizetésének kötelezettsége abban az esetben, ha lejárt a szerződés, akadályozza a sportolót abban, hogy más tagállami csapathoz szegődjön, szabadon válassza meg munkáltatóját. A csapatokban a nemzeti kvóta alkalmazása tilos, ilyen előírás csak a nemzeti válogatott esetében alkalmazható.

35. A munkavállalás *szabadságának tartalmát* az ECJ/EUB joggyakorlata és a másodlagos jogszabályok részletezik az uniós polgárok, valamint az EGT polgárok (Izland, Liechtenstein vagy Norvégia) számára:

- másik tagállamban állást keresni;
- ott munkavállalási engedély nélkül munkát vállalni,
- munkavállalás céljából az adott tagállamban tartózkodni;
- a munkaviszony megszűnése után is ott maradni,
- az adott ország állampolgáraival megegyező bánásmódban részesülni az álláshoz jutás, a munkafeltételek és minden egyéb szociális- és adókedvezmény tekintetében;
- az uniós polgárok egészségügyi és szociális biztonsági ellátásainak bizonyos típusai emellett átvihetők abba az országba, ahol munkát keresnek;
- bizonyos szakmai képesítések elismertethetők külföldön;
- az uniós szociális biztonsági rendszerek koordinálása során az EU szabályokat hozott azon személyek jogainak védelméről, akik az Uniós országok, Izland, Liechtenstein vagy Norvégia között mozognak;
- a mozgásszabadság kiterjed a családtagokra is.

Az önfoglalkoztatók (egyéni vállalkozók, szellemi szabadfoglalkozásúak), a diákok, a nyugdíjasok vagy gazdaságilag más okból inaktív személyek jogai bizonyos mértékben különbözhetnek.

Elst ügy (C-43/93.): Elst úr egy bontásra szakosodott vállalkozást üzemeltetett Brüsszelben. A vállalkozás megszakítás nélkül, több éve foglalkoztatott marokkói állampolgárokat is. Ők jogszerűen tartózkodtak Belgiumban, belga munkavállalási engedéllyel rendelkeztek, a belga szociális biztonsági rendszer alá tartoztak és kapták fizetésüket. A cég egy hónapos bontási munkát kapott Reimsben, ahová a rendes személyzetéből egy nyolcfős csoportot, köztük négy belgát és négy marokkóit küldött. Ez utóbbiak részére Franciaország brüsszeli konzulátustól előzetesen beszerezte a rövid távú tartózkodásra jogosító, egy hónapig érvényes vízumot. A reimsi munkaterületen 1989. április 12-én és 18-án végzett ellenőrzés során a francia munkaügyi felügyeleti szervek megállapították, hogy a marokkói munkavállalók nem rendelkeztek a francia hatóságok által kibocsátott munkavállalási engedéllyel, és a rövid távú tartózkodásra jogosító vízum nem elegendő ahhoz, hogy Franciaországban keresőtevékenységet folytassanak. Pénzbírságot szabtak ki a cégre. A francia Munka Törvénykönyve (Mtv.) L. 341-2. cikke úgy rendelkezik, hogy minden olyan külföldinek, aki Franciaországban keresőtevékenységet kíván folytatni, a megfelelő okmányokon és vízumokon felül egy, „a közigazgatási hatóság által ellenjegyzett munkaszerződést vagy munkavállalási engedélyt és egy orvosi igazolást” kell benyújtania. A Szerződés 59. cikke nem csak azt követeli meg, hogy megszüntessenek minden, állampolgárságon alapuló megkülönböztetést a más tagállamokban letelepedett szolgáltatást nyújtókkal szemben, hanem más korlátozás eltörlését is, amennyiben az olyan természetű, hogy akadályozza, vagy kevésbé vonzóvá teszi a más tagállamokban letelepedett szolgáltatók tevékenységét, ahol azok jogszerűen nyújtanak hasonló szolgáltatásokat. Az olyan nemzeti szabályozás, amely bizonyos szolgáltatásoknak a nemzeti területen egy másik tagállamban letelepedett vállalkozás által történő teljesítését közigazgatási engedély kibocsátásához köti, korlátozza a szolgáltatásnyújtás szabadságát. Szintén ilyen az a tagállami szabályozás, amely a másik tagállamban letelepedett vállalkozásokat díjfizetésre kötelezi, hogy a területén olyan munkavállalókat foglalkoztathassanak, akik után a lakóhelyük

szerinti államban ugyanazon tevékenységi időszakokra vonatkozóan már hasonló járulékokat fizettek, további gazdasági terhet ró ezen munkaadókra, mint a nemzeti területen letelepedett szolgáltatókra.

36. A szabadság *előfeltétele*, hogy érvényesüljön:

- a diszkrimináció tilalma (ld. később);
- a másik tagállamból való távozáshoz való jog (a kiutazáshoz személyi igazolvány vagy útlevel, családtagoknak érvényes útlevel kell, esetenként vízum vagy érvényes tartózkodási kártya, ezek hiányában pedig a határon is bevárhatják a szükséges okmányaik bemutatását), és
- a beutazáshoz és a tartózkodáshoz való jog. Gyakran a fogadó ország arra kéri az uniós migráns munkavállalókat, hogy lakosként jelentkezzenek be az illetékes hatóságoknál a 2004/38/EK irányelv alapján, hogy három hónapos tartózkodási cél esetén igényeljék regisztrációs igazolást, jelentsék be lakcímüket, amelyhez érvényes útlevelet vagy SZIG-et kell felmutatnia a munkavállalónak, egyéni vállalkozónak, önfoglalkoztatónak, a megfelelő egészségbiztosítással (ha az nem része a kereső tevékenységgel járó jogállásnak).

37. A *szabad munkavállalás is korlátozható*, azaz az sem abszolút jog, a következők miatt:

- a szabad mozgást és tartózkodást kivételként érintő közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi megszorítások
 - a közrend (az államon belüli társadalmi, szociális problémák kialakulásának megelőzése) olyan fogalom, melynek tartalmát a tagállamok szabadon határozhatják meg, de az uniós joggal való összeegyeztethetőségét vizsgálja a EUB, mivel a korlátozás gazdasági célokat nem szolgálhat, szakmák egésze nem zárható el a külföldi munkavállalók elől. Az érintett személy magatartása kell, hogy tényleges és valós veszélyt jelentsen a társadalmi rendre, értékekre;
 - közbiztonság (az állam területi és intézményi integritásának védelme), amelynek nem része, hogy az illető volt már büntetve, ez nem alapozza meg a súlyos és reális veszélyt, mivel azt kell vizsgálni, hogy fennáll-e a veszélye annak, hogy a jövőben elkövet bűncselekményt,
 - közegészségügyi veszély, ha nem veti alá magát a kötelező orvosi kezelésnek.

Van Duyn ügyében (C-41/74) a nő holland állampolgár volt és szcientológiai egyházhoz tartozott. Azért kívánt Angliába menni, hogy ott a szcientológiai egyháznál munkát vállaljon. Az angol bevándorlási hivatal ezt nem engedélyezte számára, mivel Angliában ugyan nem tiltották a szcientológiai egyház működését, de azt társadalmilag ártalmasnak tartották. Kérdés, hogy egy vallási közösséghez tartozás olyan személyes magatartás-e, aminek alapján megállapítható a közrendbe ütközés? Egy közösséghez való aktuális tartozás tekinthető személyes magatartásnak, mivel feltételezi a szervezet céljaival való azonosulást, az abban való aktív részvételt.

Adoui és Cornuallie ügy (C-115/81): A belga hatóságok kiutasítanak két francia nőt Belgiumból, mivel egy olyan bárban dolgoztak, ahol tevékenységük feltehetően prostitúcióval fonódott egybe. Belgiumban nem tiltották, de korlátozták a prostitúciót. A belföldiekkel szemben nem alkalmaztak megszorításokat, a külföldieket viszont rendszeresen kiutasították. A közrendre hivatkozásnál meg kell állnia a tényleges és súlyos fenyegetettségnek, és nem eredményezhet önkényes megkülönböztetést. A Bíróság szerint nem állt meg a közrendre hivatkozás, mivel a belga állampolgárok üzhették a tevékenységet.

- Az uniós csatlakozást követően *átmeneti korlátozásokat* lehet bevezetni, fenntartani, például egyes helyi vagy általános munkapiaci zavarok megelőzésére. Ilyen átmeneti

rendelkezések esetében csak előzetes munkavállalási engedély, regisztráció, kvóta vagy más igazgatási intézkedés alkalmaznak egyes tagállami polgárokkal szemben.

Például Horvátország állampolgáira ideiglenes korlátozások vonatkozhatnak, 2013 júliusától. Az új uniós tagállamokból érkező munkavállalók szabad mozgása hazájuk csatlakozásának időpontjától számított maximum 7 éves átmeneti időszak alatt korlátozható. A régi uniós tagállamok kormányai maguk dönthetik el, alkalmaznak-e korlátozásokat a fent felsorolt országok munkavállalóival szemben, és ha igen, milyeneket. Mindazonáltal, az általános utazási szabadságot nem, csak a más országban gyakorolt munkavállalási jogot korlátozhatják. Az új tagállamok csatlakozásától számított két éven keresztül a régi uniós országok nemzeti joga és szakpolitikája határozza meg az új országokból érkező állampolgárok munkavállalási lehetőségeit, pl. hogy kell-e munkavállalási engedéllyel rendelkezniük. A régi országoknak jogukban áll a munkavállalást további három évig korlátozniuk, amennyiben erről az első két év letelte előtt értesítik a Bizottságot. A korlátozás ezután további két évig maradhat érvényben azon országokban, amelyek komoly munkaerő piaci zavarokkal küzdenek, ha a kérdéses országok erről a Bizottságot is értesítik. A csatlakozástól számított hét év elteltével valamennyi korlátozást meg kell szüntetni. Am a korlátozást bevezető tagállami szabályok hatálya alá eső munkavállalók számára elsőbbséget kell biztosítani a nem uniós országok munkavállalóival szemben. Továbbá valamely uniós tagállamban jogszerűen foglalkoztatott külföldi munkavállalókat a fogadó ország munkavállalóival megegyező bánásmód illeti meg, hiszen ő már jelen van azon a munkaerő piacon. Egy adott tagállam pedig ugyanolyan korlátozást léptethet életbe egy másik tagállam állampolgáraival szemben, mint amelyet ez utóbbi alkalmaz az ő állampolgáraival szemben (reciprocitás). Ezt alkalmazta Magyarország néhány évig 2004-től.

- Bizonyos munkakörök a *közszolgálatban* állampolgársághoz köthetők, de nem azért, hogy akadályozzák a szabad munkavállalást, így a közszolgálat fogalmát szűken kell értelmezni. Az csak közvetlenül a közhatalom gyakorlását végző dolgozókra, munkakörre vonatkozhat, az állam vagy más hivatalos szerv általános érdekeinek védelmét végzőknél. Nem intézményi, hanem funkcionális megközelítés, tipikusan: bírák, állami vezetők, döntéseket kidolgozó, előkészítő köztisztviselők, rendőrök. Am nem volt igazolható ez a víz, gáz, áram szolgáltatási szektor egészében, a (nem katonai célú) kutatásokat végzők esetében, tanítók, tanárok esetében, az állami egészségügyben egészségügyi feladatokat ellátók esetében, az önkormányzat technikai alkalmazottainál (kertésznél nem, de az éjjeliőrnél igen), az állami vasútnál a technikai feladatokat ellátóknál. Nem állapítható meg a kivétel alkalmazhatósága, ha a közhatalmi jogosítványokat nem rendszeresen, csak eseti jelleggel végzik, és az a tevékenységnek csupán jelentéktelen részét alkotja. Ilyenek a hajóskapitányok, akik a fedélzeten bizonyos helyzetekben közhatalmat gyakorolnak (születés, halál, bűncselekmény), de ez marginális része tevékenységüknek.
- Egyes foglalkozási kategóriákban az ország *hivatalos nyelvének az ismerete* megkövetelhető, de nem a munkaerő szabad áramlása akadályozására, hanem a közérdek és a kulturális önazonosság védelmében, diszkriminációtól mentesen. Amennyiben van hivatalos nyelvi státusz (lehet több ilyen, akkor az első), az arányosság követelménye szerint, az elérni kívánt célhoz képest állhat csak fenn a nyelvi követelmény az alkalmazásnál. A jelentkezőktől megkövetelhető, hogy bizonyítsák: rendelkeznek az állás betöltéséhez szükséges nyelvismerettel. Feltételt jelent azonban, hogy a nyelvi követelmények az adott munkakör szempontjából ésszerűek és szükségesek legyenek. A munkaadó nem határozhatja meg, hogy a jelentkező milyen oklevél bemutatásával igazolja a kérdéses ismeretek meglétét.

Angonese ügy (C-281/98.): Angonese úr olasz állampolgár, német anyanyelvű és Bolzano tartományban lakik, 1993. és 1997. között Ausztriában tanult. 1997. augusztusában, a *Dolomiten* című olasz napilapban közzétett hirdetés alapján, Bolzanóban lévő Cassa di Risparmio pénzügyi magánvállalkozásnál pályázóként jelentkezett. A pályázati feltételek között kétnyelvű (olasz/német) „B” típusú bizonyítvány szerepelt, ezt a

Bolzano-i tartományban régebben a közszolgálatban a korábbi felsőfokú alkalmazotti karrier elnyeréséhez írták elő. A bizonyítványt a tartománynak egy közigazgatási szerve bocsátja ki egy kizárólag ebben a tartományban megtartott vizsgát követően. A tartományban lakó állampolgárok számára megszokott dolog, hogy a munkavállalás érdekében, megszerzik, a normális képzés során. A jogvitában a bíró azt állapította meg, hogy annak ellenére, hogy Angonese úr nem rendelkezett ezen bizonyítvánnyal, tökéletesen beszélt mindkét nyelven. A munkavállalási pályázaton bemutatta földmérői diplomáját, az angol, szlovén és lengyel nyelvű, a bécsi egyetem filozófiai karán végzett tanulmányokat tanúsító bizonyítványait, és jelezte, hogy szakmai tapasztalatai között a földmérői és a lengyelről olasz nyelvre történő fordítói tevékenység is szerepelt. A pénzügyet tájékoztatta, hogy nem vehet részt a pályázaton, mert nem mutatta be a bizonyítványt, annak megszerzéséhez szervezett írásbeli és szóbeli vizsgák között legalább 30 napos időszakot írnak elő, továbbá a minden évben sorra kerülő vizsgaidőszakok száma korlátozott. A bizonyítvány megszerzésére vonatkozó feltétel a takarékpénztárak által 1994. december 19-én megkötött nemzeti kollektív szerződés 19. cikkén alapul. Az ECJ álláspontja szerint, a személyek szabad mozgását gátló akadályoknak a tagállamok közötti eltörlését veszélyeztetné, ha az állami eredetű korlátok megszüntetését olyan akadályok hatástalaníthatnák, amelyek a magánjogi egyesületek vagy szervezetek jogi autonómiája gyakorlásából erednek. A Bolzano-i tartomány lakosságának többsége olasz állampolgárságú, így az előírt bizonyítvány megszerzésének kötelezettsége - az olasz állampolgárokhoz képest - kedvezőtlenül érinti a többi tagállam állampolgárait. A Bíróság álláspontja szerint, az olyan feltételt, amely a munkába állásra vonatkozó pályázaton való jelentkezés jogát a csak az egyik tagállam egyetlen tartományában megszerezhető nyelvi diplomának rendeli alá, és minden egyenértékű, egyéb bizonyító eszköz előterjesztését megtiltja, csak akkor indokolt, ha az érintett személyek nemzeti hovatartozásától független, objektív és a jogosan követett céllal arányban álló megfontolásokon alapul. A megkülönböztetés tilalmának elve ellentétes annak előírásával, hogy a szóban forgó nyelvtudást nemzeti területen szerezzék meg, ha jogszerű a pályázótól bizonyos szintű nyelvismeretet megkövetelni, és ha ezt nem lehet bármilyen más eszközzel, nevezetesen más tagállamokban megszerzett egyenértékű minősítés révén bizonyítani, a kitűzött célhoz képest aránytalan. Az állampolgárság alapján történő megkülönböztetés tilalma - amelyet általánosságban fogalmaztak meg és nem kifejezetten a tagállamoknak címezve -, a magánszemélyek által rögzített munkafeltételekre is alkalmazandók.

Anita Groener ügy (C-379/87.): Groener asszonyt ideiglenes jogcímen, részidős művészeti tanárként már alkalmazták állami szakközépiskolában, és ennek alapján beadta pályázatát egy teljes munkaidős, állandó művészeti tanári állásra ugyanabban az iskolában. Mivel nem rendelkezett az ír nyelvvizsgával, felmentést kért, amelyet elutasítottak. Az elutasítás azon a körülményen alapult, hogy voltak más, teljes mértékben képesített jelöltek az állásra. A miniszter ugyanakkor jelezte beleegyezését az érdekelt kinevezéséhez, amennyiben sikerül az említett vizsgája. A Gael Linn Institute által szervezett négyhetes kezdő tanfolyam elvégzését követően, a tanfolyam utolsó hetében Groener asszony megjelent a vizsgán, de nem járt sikerrel. Ezt követően Groener asszony és munkaadója erőfeszítései - hogy lehetővé tegyék felvételét az 1985/1986-os tanévre teljes munkaidős tanárként ideiglenes szerződéssel, vagy felmentést adjanak számára ír nyelvtudása bizonyításának kötelezettsége alól - nem vezettek sikerre, és per lett a vitából. A ECJ álláspontjában megjelenik, hogy az 1612/68 rendelet 3. cikke (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy egy tagállam nemzeti szabályai, vagy közigazgatási gyakorlata nem alkalmazható, bár állampolgárságtól függetlenül alkalmazandó, ha kizárólagos vagy fő célja, illetve hatása a többi tagállam állampolgárainak távoltartása a betölthető munkahelytől, ám ez a rendelkezés nem vonatkozik a betölthető állás jellege miatt megkívánt nyelvismerettel kapcsolatos feltételekre. A művészeti oktatás, mint az állami szakközépiskolában oktatott tantárgyak többsége alapvetően, csaknem kizárólag, angolul folyik, az ír nyelv ismerete ezért nem elengedhetetlen a kérdéses oktatás által megkövetelt különleges feladatok teljesítéséhez. Az ír alkotmány 8. cikke szerint: „1) Az ír nyelv, mint nemzeti nyelv, az első hivatalos nyelv. 2) Az angol nyelv második hivatalos nyelvként elismert. 3) Ugyanakkor egy törvény előírhatja az említett nyelvek egyikének vagy másikának kizárólagos használatát, egy vagy több hivatalos célból, akár az egész államban, akár annak bármely részén.” A Bíróság szerint, mivel az ír nyelvet nem beszéli az ír lakosság egésze, az ír kormányok által sok éve folytatott politika célja nem csupán e nyelv, mint a nemzeti identitás és kultúra kifejezési eszközének fenntartása, hanem használatának előmozdítása is. Ezért kötelezőek az ír órák az alapfokú oktatásban részt vevő diákoknak, és fakultatívak a középfokú oktatásban résztvevőknek. Az állami szakközépiskolák tanárainak azon kötelezettsége, hogy rendelkezzenek bizonyos ír nyelvismerettel, az ír kormány által e politika keretében elfogadott intézkedések közé tartozik. Az EK Szerződés rendelkezései nem tiltják egy olyan politika elfogadását, amely egy tagállam nyelvének, amely egyszerre a nemzeti nyelv és az első hivatalos nyelv is, megvédésére és fejlesztésére irányul. Mindenesetre, e politika végrehajtása nem sérthet olyan alapvető szabadságot, mint a munkavállalók szabad mozgása. Következésképpen az ilyen politika végrehajtása

érdekében tett intézkedésekből következő elvárások semmilyen esetben nem lehetnek aránytalanok a követett célhoz viszonyítva, és az alkalmazásukra vonatkozó részletes szabályok sem tartalmazhatnak megkülönböztetést más tagállamok állampolgárainak hátrányára. Egy ilyen politika megvalósítása érdekében el kell ismerni az oktatás fontosságát, és nem ésszerűtlen, hogy elvárják a tanároktól az első nemzeti nyelv bizonyos ismeretét. Ha a nemzeti rendelkezések biztosítják e nyelvi elvárás alóli mentesítés lehetőségét, és egyetlen teljes mértékben képesített pályázó sincs a betöltendő állásra, akkor a közösségi jog megköveteli, hogy ezt a felmentési hatáskört, megkülönböztetéstől mentesen, a miniszter gyakorolja. A megkülönböztetés tilalmának elvével ellentétben, ha előírják a kérdéses nyelvi ismereteknek a nemzeti területen történő elsajátítását és azt, hogy a vizsgát nem lehet megismételni vagy a pályázatot ismét beadni.

38. A *munkát másik tagállamban keresők* is részesei a munkavállalás szabadságának, mégpedig ilyenkor ugyanolyan támogatásban részesülnek a fogadó tagállam munkaügyi hivatalaitól, mint az ország saját állampolgárai. Ezért annyi ideig tartózkodjanak a fogadó országban, amennyire szükségük van az álláskereséshez, az őket érdeklő állás megpályázásához és a felvételükhöz. Az álláskeresők nem utasíthatók ki a fogadó uniós országból, ha igazolni tudják, hogy folytatják a munkakeresést, és tényleges esélyük van arra, hogy állást találjanak. Munkakeresési célból ésszerű ideig tartózkodás, hogy megismerjék az ajánlatokat és a követel képesítést (átlagosan 6 hó), de ezt követően sem lehet automatikusan kiutasítani. Az Európai Foglalkoztatási Szolgálat (EURES) létrehozása az Unión belüli nagyobb mobilitást célozza. Aki egy másik tagállamban szeretne állást keresni, a EURES honlapján hasznos információkat találhat arról, milyen álláslehetőségek vannak, illetve milyen élet- és munkakörülményekre számíthat az EGT országokban.

39. A *munkavállaló családtagjainak* – állampolgárságtól függetlenül – joguk van a munkavállalóval együtt ugyanabban az országban tartózkodni (házastárs, bejegyzett élettárs, feltéve, hogy a fogadó ország a házassággal egyenértékűnek tekinti a bejegyzett élettársi kapcsolatot, a 21. életévüket be nem töltött vagy eltartott leszármazottak, eltartott egyenes ági felmenők, (pl. szülők, nagyszülők). A tagállamoknak az alábbi személyek beléptetését és területükön való tartózkodását is elő kell segíteniük: egyéb eltartott vagy a munkavállalóval egy háztartásban élő családtagok, olyan családtagok, akik súlyos egészségügyi okok miatt személyes gondoskodást igényelnek, és a munkavállaló élettársa, akivel tartós és megfelelően igazolt kapcsolatot tart fent.

- A családtagnak tartózkodási kártyát állítanak ki, tartózkodása csak nyomós, valós, egyéni magatartásra alapozott közrendi okból korlátozható. A lakhatásuk, megélhetésük és egészségbiztosítás meglétét ellenőrizhetik. A tartózkodási jog a családi kötelékhez kapcsolódik (derivatív), de autonóm tartózkodási jogot is nyerhetnek az uniós polgár halála esetén, ha előtte egy évig ott élt, tanulmányokat folytat, válás esetén is, ha a házasság már három éve fennáll, szülői felügyeleti jogot gyakorol, családon beüli erőszak áldozata, valamint a láthatási jog gyakorlása érdekében.
- Engedély nélkül vállalhatnak munkát, lehetnek vállalkozók,
- Oktatásra, szakképzésben, átképzésben való részvételre van joguk, valamint a tartózkodás helye szerinti ország állampolgáraival megegyező elbánásban – és ennél fogva minden szociális és adókedvezményben – részesüljenek, továbbá az ország állampolgáraival azonos feltételek mellett tanulmányi támogatást, illetve ösztöndíjat kapjanak – legkésőbb a huzamos tartózkodási jog elnyerésekor,

Diatta ügy (C-267/83.): A migráns munkavállaló családjának tartózkodási jogát és annak önálló jogcímét érinti, a 1612/68 rendelet 11. cikke alapján. A szenegáli állampolgár Diatta asszony összeházasodott egy francia

állampolgárral, aki Berlinben lakott, 1978. februárjától megszakítás nélkül dolgozott ott a szakmájában. Miután egy ideig együtt lakott a férjével, 1978. augusztus 29-én elköltözött tőle, azzal a szándékkal, hogy elválnak, és attól kezdve külön lakásban lakott. Tartózkodási engedélyének lejártakor kérte annak meghosszabbítását, amelyet berlini rendőrség elutasított, mivel hogy Diatta asszony már nem családtagja egy EGK-tagállam állampolgárának, és hogy nincs közös lakóhelye a férjével. Az ECJ álláspontja értelmében, az 1612/68 rendeletet a Szerződés 48. cikke célkitűzéseivel kell összeilleszteni. Továbbá lehetővé kell tenni a munkavállaló számára, hogy szabadon mozogjon más tagállamok területén, és ott munkavégzés céljából tartózkodjon. E célból a rendelet 10. cikke előírja, hogy a migráns munkavállaló bizonyos családtagjai is beléphetnek annak a tagállamnak a területére, ahol a munkavállaló letelepedett, és letelepedhetnek vele, de nem írja elő, hogy az érintett családtagnak állandó jelleggel ott kell laknia, csupán azt - amint az e cikk (3) bekezdéséből kiderül -, hogy a munkavállalónak családja számára átlagosnak tekintett lakással kell rendelkeznie. A családi lakás egységének követelményét tehát nem lehet hallgatólagosan elfogadni. Megadja a családtagnak a jogot, hogy az érintett tagállam egész területén foglalkoztatottként munkát vállaljon, még akkor is, ha e tevékenység gyakorlásának helyszíne a migráns munkavállaló tartózkodási helyétől távol esik. A Bíróság szerint a házassági kötelék nem tekinthető felbontottnak addig, amíg az illetékes hatóság azt ki nem mondja. A különélő házastársak esete nem ilyen, még akkor sem, ha később szándékukban áll elválni. Az 1612/68 rendelet 11. cikkéből következik, hogy a migráns munkavállaló családtagjai részére nem ad önálló tartózkodási jogot, hanem ezen állam egész területén csak a foglalkoztatottként történő munkavégzésre vonatkozó jogot biztosítja. A rendelet 11. cikke tehát nem jelentheti tartózkodási jog jogalapját a 10. cikkben kimondott feltételektől függetlenül. Am nem követelmény, hogy tartósan ugyanazon családi lakásban kell élniük, és egy migráns munkavállalónak a rendelet 10. cikke szerinti családtagjainak nem szükségszerűen kell állandóan vele lakniuk ahhoz, hogy tartózkodási jog jogosultjai legyenek e rendelkezés szerint, és e rendelet 11. cikke nem biztosít a 10. cikkben előírtéhoz képest önálló tartózkodási jogot.

Eind ügy (C-291/05.): Visszatért Hollandiába családjával együtt Belgiumból, ahol dolgozott, de vitatták nem uniós állampolgárságú feleségének tartózkodási jogát. Az ECJ álláspontja szerint valamely munkavállalónak az állampolgársága szerinti tagállamba való visszatérése esetén - miután valamely tagállamban munkaviszonyban állt - e munkavállaló harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja, a 1612/68 rendelet 10. cikke (1) bekezdésének analógia alapján alkalmazandó a.) pontja alapján, tartózkodási joggal rendelkezik a munkavállaló állampolgársága szerinti tagállamban. Még akkor is, ha a munkavállaló ott nem folytat valóságos és tényleges gazdasági tevékenységet. Az a tény, hogy valamely közösségi munkavállaló harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagja abban a tagállamban való tartózkodást megelőzően, ahol a munkavállaló munkaviszonyban állt, nem rendelkezett a nemzeti jog alapján tartózkodási joggal az említett munkavállaló állampolgársága szerinti tagállamban, nincs hatással az tartózkodási jogának értékelésére.

Jia ügy (C-1/05.): Svédországban a svéd férj kínai feleségének tartózkodási jogát vonta kétségbe a migrációs hatóság, mivel nem éltek együtt korábban egy másik tagállamban és a férj eltartotta a felesége. Az ECJ álláspontja szerint, a közösségi jog - az Akrich-ügyben 2003. szeptember 23-án hozott ítélet fényében - nem kötelezi arra a tagállamokat, hogy a tartózkodási engedély kiadását valamely harmadik állam állampolgárságával rendelkező számára - ha a szabad mozgás jogával élő közösségi polgár családtagja - ahhoz a feltételhez kössék, hogy ez a családtag előzőleg jogszerűen tartózkodjon valamely másik tagállamban. A 73/148/EGK tanácsi irányelv 1. cikke (1) bekezdésének d.) pontja úgy értelmezendő, hogy „eltartott” - az EK 43. cikk alapján - a másik tagállam területén letelepedett közösségi polgár olyan rokona, aki származási országában vagy abban az országban, ahonnan érkezik, abban az időpontban, amikor az említett közösségi polgárhoz való csatlakozását kérelmezi, alapvető szükségletei biztosítása érdekében, e közösségi polgár vagy annak házastársa anyagi támogatására szorul. Ugyanezen irányelv 6. cikkének b.) pontja úgy értelmezendő, hogy az anyagi támogatás szükségességének igazolása bármely alkalmas módon történhet. Am a közösségi polgárnak vagy házastársának pusztán kötelezettség vállalását ezen családtag eltartására nem lehet ez utóbbi valós függőségi helyzete bizonyítékának tekinteni.

Ann Florence Reed ügy (C-59/85.): Egy másik tagállami munkavállaló partnereként benyújtott tartózkodási engedély kérelmét a holland igazságügyi államtitkár 1982. október 21-i határozatával elutasította. Ha egy holland állampolgárral vagy Hollandiában menekültként befogadott vagy menekültjog kedvezményében részesülő, avagy letelepedési engedéllyel rendelkező külföldivel tartós kapcsolatban élő külföldi személynek joga van arra, hogy bizonyos feltételek mellett Hollandiában tartózkodjon. Ekkor a partnereknek együtt kell

élniük, és közös háztartást kell vezetniük, illetve már közös háztartásban kellett élniük, mielőtt Hollandiába érkeztek volna, továbbá az életvitelhez szükséges, valamint a külföldi partner számára elegendő anyagi eszközökkel, illetve megfelelő lakással kell rendelkezniük. A panaszos hajadon, brit állampolgár, 1981. november 5-én érkezett Hollandiába, ahol 1982. január 22-én munkát keresőként regisztráltatta magát, azonban nem sikerült munkát találnia. 1982. március 24-én tartózkodási engedélyt kért és indokként azt jelölte meg, hogy W. úrnál rendezkedett be, aki szintén brit állampolgár, nőtlen, 1981. november 5. óta Hollandiában dolgozik és 1982. február 23-án az EGK egyik tagállama állampolgáraként tartózkodási engedélyt kapott, amely 1986. november 5-ig érvényes. A megtámadott határozat időpontjában Reed asszony és W. úr együtt laktak Hollandiában és már öt éve tartós kapcsolatban éltek együtt. Az ECJ felteszi a kérdést, vajon az 1612/68/EGK rendelet 10. cikkének rendelkezéseit is figyelembe véve, az EK Szerződés 7. és 48. cikke szerint tiltott megkülönböztetésről van szó, amikor egy tagállam, a külföldiekre vonatkozó politikája keretében, a házastársal azonosnak tekinti saját állampolgárságával rendelkező munkavállalójának a partnerét, aki e munkavállalóval tartós kapcsolatban él, de elutasítja ugyanezen bánásmódot olyan személy esetében, aki egy másik tagállam állampolgárságával rendelkező munkavállaló partnere, vele tartós kapcsolata van, de az első tagállamban dolgozik és ott tartózkodik? A közösségi jognak nincsen semmiféle olyan rendelkezése, amely a „házastárs” és „házastársi kapcsolatok” fogalmakat meghatározná. A jogvitában W. urat munkavállalónak minősítették, a Szerződés 48. és 49. cikkének, valamint a végrehajtásuk érdekében elfogadott másodlagos jog rendelkezéseinek, nevezetesen az 1612/68 tanácsi rendelet fényében kell megvizsgálni, az 1612/68 rendelet 7. cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy egy másik tagállam állampolgára a befogadó tagállamban „a hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez”. A Bíróság rámutatott, hogy e rendelkezés révén a más tagállamok munkavállalóira kiterjesztett szociális kedvezmény fogalma magában foglalja „minden olyan kedvezményt - függetlenül attól, hogy munkaszerződéshez kapcsolódik-e vagy sem -, amelyet általános jelleggel biztosítanak a hazai munkavállalók számára, elsősorban munkavállalói minőségük alapján, vagy azon egyszerű tény miatt, hogy nemzeti területen van a tartózkodási helyük, és amelynek a többi tagállam munkavállaló állampolgárára történő kiterjesztése a Közösségen belüli mozgásuk megkönnyítését segíti” – az a lehetőség, hogy egy migráns munkavállaló elérje, hogy nem házas partnere, aki a befogadó tagállamnak nem állampolgára, engedélyt kapjon arra, hogy ott vele együtt tartózkodjon, hozzájárulhat a befogadó országban történő integrálódásához és így a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó cél megvalósításához – ez a jog a szociális kedvezmény fogalmába tartozik. Az a tagállam, amely ilyen kedvezményt nyújt hazai munkavállalóinak, nem tagadhatja meg azt a többi tagállam munkavállalóitól anélkül, hogy a Szerződés állampolgárságon alapuló megkülönböztetés tilalmát ne sértené meg.

40. A munkavállalói jogállás része a már említett *tartózkodási jog*, amely nem teljesen vitamentes. Nem kell ehhez engedély, a regisztráció is deklaratív csupán, nem konstitutív (alapító szerződésből fakadó jog), és a tagállamban való bejelentkezési (regisztrációs) kötelezettség teljesítése 90 nap után követelhető, ám elmulasztása csak kisebb, a helyiek hasonló mulasztásával azonos szankcióval sújtható. Huzamos tartózkodási jog ötéves tartózkodás után szerezhető, amelyben a megszakítás nem több mint hat hónap. Ugyanakkor a munkavállalónak szóló kedvezmény, hogy az adott tagállamban való rövidebb tartózkodás is elég lehet. Ha a munkavállalás, önálló vállalkozás öregségi/korkedvezményes nyugdíjra jogosult az uniós polgár, és legalább három éve ott él, 12 hónapja dolgozik, vagy tartós munkaképtelenség betegség, baleset bekövetkeztekor már kétévnyi munkavégzése volt, vagy háromévnyi munka és ingázás a másik tagállamba is megalapozhatja. Ez a huzamos tartózkodási jog két éven túli távolléttel veszíthető el. Az állás elvesztése után legalább addig maradhat, ameddig az adott tagállamban a munkánélküli ellátás tart (1408/71/EGK rendelet), de ha legalább 6-12 hónapig dolgozott ott, illetve munkaképtelenné vált baleset, betegség következtében, vagy szakképzésben vett részt, és nem jelent szociális terhet az adott tagállam ellátó rendszerére.

41. Az uniós munkavállalói jogállás legnehezebben teljesülő, ám központi eleme az *egyenlő bánásmód és a diszkrimináció tilalma az uniós jog alkalmazása körében* (például a hazai kisebbségeknek biztosított jog nem uniós relevanciájú, arra nem terjed ki). Mit jelent a diszkrimináció? Minden olyan hátrányt okozó állami, hatósági intézkedés, gyakorlat, feltétel,

mulasztás, amely közvetlenül vagy hatásában (közvetett úton) összefüggésben áll a munkavállaló állampolgárságával, netán máshol szerzett végzettségével, munkaügyi tapasztalatával, anyanyelvével, fajával, korával, fogyatékoságával, lakóhelyével, vallási vagy egyéb meggyőződésével, nemével, szexuális irányultságával. A 2000/43/EK irányelv és a 2000/78/EK irányelvben foglaltak alapján, a tilalmazott magatartásra, az okozati összefüggésekre és a védett tulajdonságokra kell tekintettel lenni, amikor hasonló vagy összehasonlítható tényállásokat különbözőképpen, illetve különböző tényállásokat azonos módon kezelnek, illetve ítélik meg, kivéve, ha az objektív okokkal igazolható. A másik tagállam munkavállalóival, állást keresőivel kapcsolatosan előfordulhat közvetlen megkülönböztetés (pl. a tagállami szabályozás megköveteli a saját állampolgárság meglétét a jelentkezőtől), rejtett vagy közvetett diszkrimináció (lényegében vagy túlnyomó részben külföldi munkavállalókat sújt, vagy valamely feltételt a belföldiek könnyebben teljesíthetnek, vagy a külföldiek jogállására hátrányosan hat, mint például bizonyos idejű/hazai lakóhely megléte a jelentkezőnél), valamint minden olyan feltétel, amely a határokon átnyúló gazdasági folyamatokat aránytalanul korlátozza.

- Tilalmazott a más tagállamokból származó állampolgárok felvételekor mennyiségi alapú korlátozás, olyan feltételekhez kötés, melyek hátrányos megkülönböztetést jelentenek számukra. Az EUMSZ előírásai a munkáltatókat is kötik. A munkáltatók nem különböztethetik meg állampolgárság alapján a munkavállalóikat (a munkára való jelentkezés feltételeinek meghatározásánál sem, pl. a lakóhely megkövetelése, a munkához szükséges nyelvtudás igazolásának indokolatlan megnehezítése révén).
- Tilos a megkülönböztetés a munkafeltételek (pl. fizetés, elbocsátás, visszahelyezés stb.) tekintetében. Ez ott okoz gondot, ahol nincs egységes munkajogi szabályozás, hanem ágazati, területi (partikuláris) jogszabályok, kollektív szerződések vannak.
- A szociális és adókedvezmények terén is tilos a megkülönböztetés. Így az álláskeresőknél is joguk van az elhelyezkedést segítő pénzügyi juttatásokra, ha más tagországokból származó álláskereső, amennyiben a juttatás igénylését megelőzően ténylegesen és kellően hosszú ideje próbáltak elhelyezkedni a helyi munkaerőpiacon. Az uniós munkavállalók: ugyanolyan szociális és adókedvezményekre jogosultak, mint a helyi állampolgárok. Példaként említhetők a következők: nagycsaládosok részére biztosított tömegközlekedési kedvezmények, gyermeknevelési támogatás, létminimummal kapcsolatos juttatások. A határ menti ingázók (azok a munkavállalók, akik egy, a lakóhelyük szerinti országgal szomszédos országba járnak dolgozni, és hetente legalább egyszer visszatérnek a lakhelyük szerinti országba): ugyanazokra az ellátásokra jogosultak, mint a foglalkoztatás helye szerinti ország munkavállalói. Noha az EUB kimondta, hogy az említett ellátások biztosítása nem köthető lakhellyel kapcsolatos feltétel teljesüléséhez, a határ menti ingázók időnként még mindig nehézségekbe ütköznek a szociális kedvezmények igénylése során, mert a folyósításhoz egyes helyeken továbbra is feltételül szabják, hogy a munkavállaló a foglalkoztatás helye szerinti országban lakjon. Ám adózás terén lehetséges eltérő szabályok alkalmazása a letelepedett vállalkozókra. Másrészt a megkülönböztető bánásmód igazolható az adórendszer összhangja érdekében egy tagállamban, továbbá léteznek a kettős adóztatást kizáró egyezmények a tagállamok között, amely különböztet az adóilletékesség vagy adótárgyak fekvése szerint. A szociális kedvezmények bizonyos jogálláshoz is kapcsolódhatnak, például munkavállalókat illet (idénymunkás, ingázó, szolgáltatást végző) vagy az adott ország területén élőkét (pl. kedvezményes utazás, kamatmentes lakáskölcsön, temetési támogatás, anyasági támogatás, munkanélküli járadék, fogyatékosok támogatása, idősek garantált szociális támogatása, hallgatói támogatás). Másrészt lehetnek nem anyagi jellegű

előnyök is (pl. anyanyelv használata egy hivatali eljárásban), amelyet szintén biztosítani kell az uniós munkavállalóknak. Ettől eltérő kérdés, ha egy ellátás befizetéses jellegű, akkor az uniós munkavállalónak (családtagnak) is csak akkor jár, ha a befizetést teljesítette (ilyen Magyarországon a munkanélküli ellátás), míg a nem-befizetése alapú ellátásoknál a rászorultságot lehet csak, megkülönböztetés nélkül tekintetbe venni.

- Tilos a jogellenes megkülönböztetés a *diplomák, szakmai végzettségek elismerése* terén. A szabályozott szakmák (pl. orvos, fogorvos, állatorvos, szülész) esetében a csatlakozó ország e diplomát kiadó intézményeit átvilágítják, és a megjelölt céldátumot követően kiadott diplomák, minden formáság nélkül, jogosítanak a munkakör betöltésére egy másik tagállamban. Ezt nem érinti, hogy számos (szabályozott) szakmában országos jegyzékbe vétel, kamarai tagság is követelmény, de ezt a megfelelő végzettség birtokában nem lehet pusztán állampolgársági alapon. A végzettségek zöménél egyenértékűségi eljárást végeznek. A legalább 3 éves képzés esetén az oklevelek kölcsönös elismerésére az 89/48/EGK irányelv, a szakoktatás és szakképzés elismerése 92/51/EGK irányelv vonatkozik, amelyeket felváltott a 2005/36/EK irányelv. Jogszerű a szakmai vizsga letétele. Diszkrimináció adódhat abból, hogy a korábbi szolgálati időt, munkatapasztalatot nem ismerik el.
- A diszkrimináció gyakori terepe a *közrendi, közbiztonsági, közegészségügyi* okokra hivatkozás. Az ilyen intézkedéshez a munkáltatók is folyamodnak is, magánfelek közötti szerződéses kikötéseknél is, nem csak a tagállami hatóságok. A szabadság korlátozása azonban csak akkor legitim, azt a közérdek kényszerítő követelményei igazolják, az alkalmas az elérendő cél megvalósítására, és nem lépi túl a megvalósításhoz szükséges mértéket (arányosság). Ezek a korlátozások nem azonosak az áruk, szolgáltatások mozgására vonatkozó korlátokkal. Ugyanis nem gátolhatják a munkavállalók, önálló gazdasági tevékenységet végzők munkaerőpiacra való bejutását, belépését. A diszkriminatív bánásmód igazolására nem szolgálhat olyan közrendi alapú tilalom, amelyet saját polgáraikkal szemben nem alkalmaznak. Különösen a tartózkodási jogot sérti, ha diszkriminálják a volt bűnelkövetőket (a másik tagállam alkalomszerűen megkereshető adatokért a regisztráció során), a kisebb súlyú jogsértést elkövetőket. Például, a közegészség veszélyét a kábítószer-függőség, a súlyos elmebetegség, manifeszt tudatzavar (hallucinációk, delírium) és a WHO szerint karantén-köteles betegségek jelentik (aktív tbc, szifilisz, egyéb fertőző, ragályos parazitabetegségek, ha a tagállami lakosságra vonatkozó jogszabályok is korlátozást tartalmaznak).

Kraus ügy (C-19/92): Német jogszabály a külföldön szerzett tudományos fokozatok használatát külön engedéllyel tette csak lehetővé. Az előírás megsértése büntetőjogi felelősséggel járt. D. Kraus, német állampolgár az Egyesült Királyságban szerzett tudományos fokozatot. Tudományos címét Németországban is használni szeretne volna, de vitatta, hogy az összegegyeztethető lenne a közösségi joggal, ha ezt külön kérelmezni kelljen. Az ECJ szerint minden olyan nemzeti előírás ellentétes a Szerződéssel, ami korlátozza a munkavállalás és letelepedés szabadságát, függetlenül attól, hogy saját állampolgárokra is vonatkozik. A tudományos fokozat előnyt jelent a munkavállalásnál, előmenetelnél, tehát az EMSZ. 48. cikke alá tartozik – tehát nem volt diszkrimináció a foglalkoztatás terén

Claude Nadin (C-151/04. és C-152/04. sz. egyesített ügyek). Nadin úr Belgiumban lakott, és a Luxemburgban bejegyzett Nadin-Lux SA társaság munkavállalója és ügyvezetője volt. Az egyesített ügyben Durre úr szintén Belgiumban lakott, és ugyancsak Luxemburgban bejegyzett SA Delisalade Lux társaság munkavállalója és vezető tisztségviselője volt. Őket 2002. márciusában különböző időpontokban vám-és pénzügyőrök ellenőrizték, és egyik sem tartotta az előírt igazolást a járműben. Megvádolták őket azzal, hogy Belgiumban lakóhellyel

rendelkezve elmulasztották a Belgiumban forgalomba helyezni kívánt, külföldi nyilvántartásba már bejegyzett járművet a járműnyilvántartásba bejegyeztetni. Mindketten arra hivatkoztak, hogy őket közösségi munkavállalónak kell tekinteni. A járműnyilvántartásról szóló, 2001. július 20-i belga királyi rendelet 3. cikke (2) bekezdésének 2. pontja - azon általános szabály alóli kivételként, amely szerint a Belgiumban lakóhellyel rendelkező személy köteles nyilvántartásba vetetni azt a járművet, amelyet Belgiumban használni kíván - előírja, hogy nem kötelező nyilvántartásba vetetni a személy által a foglalkozásának gyakorlásához használt, e személlyel munkaviszonyt fenntartó külföldi tulajdonos nevében külföldön nyilvántartásba vett járművet. Ilyen esetben a belga (HÉA) hatóságok által kiállított igazolást a járműben kell tartani. A rendelet valódi célja annak biztosítása volt, hogy a Belgiumban lakóhellyel rendelkező személyek ne tudják elkerülni a belga útdíj fizetését, nem pedig a közlekedés biztonságának javítása. Az ECJ álláspontja szerint ez ellentétes az EK 43. cikkével, ha valamely (első) tagállam nemzeti szabályozása az e tagállamban lakóhellyel rendelkező önálló vállalkozót az őt foglalkoztató, második tagállamban letelepedett társaság tulajdonában álló, és a társaság által a rendelkezésére bocsátott jármű az első tagállamban való nyilvántartásba vételére kötelezi, ha a járművet nem túlnyomórészt az első tagállam területén való használatra szánják, és ténylegesen nem is így használják. Sem az adókikerülés elleni küzdelem, a visszaélések megelőzése, sem a megbízható azonosítás szükségessége, a közlekedésbiztonság, a környezetvédelmi politika nem igazolhat ilyen nyilvántartásba vételi kötelezettséget. Az ügyben azt kellett meghatározni, hogy az érintettek munkavállalók vagy önálló vállalkozók-e a közösségi jog szempontjából, mivel állandó ítélkezési gyakorlat, hogy az EK 39. és az EK 43. cikk ugyanazt a jogi védelmet biztosítja (Roux ügy), és ezért a gazdasági tevékenység besorolásának nincs jelentősége. Az olyan nemzeti rendelkezések, amelyek megakadályozzák, korlátozzák valamely tagállam állampolgárait abban, hogy a szabad mozgáshoz való jogukat gyakorolva elhagyják származási országukat, nem fogadhatók el. Bár a tagállamok megtagadhatják a szabad mozgással kapcsolatos rendelkezésekből származó előnyöket az olyan személyektől, akik adó-visszaélést vagy csalást követtek el, ezt csak az egyes ügyeket külön-külön vizsgálva tehetik meg, ha azok elkövetése bizonyítható. A Bíróság szerint a Belgiumban lakóhellyel rendelkezők tekintetében az önálló vállalkozói tevékenységhez más tagállamokban való hozzáférést akadályozza, és így e személyeket visszatarthatja a szabad mozgáshoz való joguk gyakorlásától. Ha pedig a jármű műszaki vizsgálatát valamely tagállamban végezték, a gépjárművek és pótkocsijuk időszakos műszaki vizsgálatáról szóló tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1996. december 20-i 96/96/EK tanácsi irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében kimondott egyenértékűség és kölcsönös elismerés elve megköveteli, hogy az összes többi tagállam elismerje az ezen alkalommal kiadott igazolást. Ez azonban nem zárja ki kiegészítő vizsgálatok megkövetelhetőségét a saját területén történő nyilvántartásba vételhez, amennyiben e vizsgálatok ezen igazoláshoz nem voltak szükségesek

Gertraud Hartmann ügy (C-212/05.): Hartmann úr 1994 januárja és 1998 szeptembere között, német állampolgárként, miközben megtartotta németországi postai alkalmazotti szolgálati viszonyát, lakóhelyét Ausztriába helyezte át, és az óta határ menti ingázóként dolgozott. Felesége osztrák állampolgár, és otthon nevelte a gyereket, kereső tevékenységet nem folytatott, és az adott időszakban nem részesülhetett a német gyermeknevelési támogatásban, mert Németországban sem lakóhellyel, sem szokásos tartózkodási hellyel nem rendelkezett – pert indított. Az ECJ álláspontja szerint, valamely tagállam állampolgára, megtartva az ebben a tagállamban fennálló munkaviszonyát, a lakóhelyét egy másik tagállamba helyezte át, és foglalkozását határ menti ingázóként gyakorolta, hivatkozhat a 1612/68/EGK tanácsi rendelet szerinti „migráns munkavállalói” jogállásra. Az 1612/68. rendelet 7. cikkének (2) bekezdésével ellentétes, hogy a valamely tagállamban lakó és ott kereső tevékenységet folytató migráns munkavállaló kereső tevékenységet nem folytató, más tagállamban lakó házastársát a német gyermeknevelési támogatáshoz hasonló szociális kedvezményből kizárják, mert az előbbi államban sem lakóhellyel, sem szokásos tartózkodási hellyel nem rendelkezik

Ioannidis ügy (C-258/04.): Belgium „áthidaló járadékot” nyújt a 30 évesnél fiatalabb, első állásukat kereső vagy olyan fiatalok részére, akik már végeztek ugyan más javára tevékenységet, de túl rövid ideig ahhoz, hogy jogosultságot szerezzenek a munkanélküli járadékra (1991. november 25-i királyi rendelet). Tilos „az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés” a Szerződés alkalmazási körében. A munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1612/68/EGK tanácsi rendelet 7. cikke kimondja: (1) Valamely tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgárát a foglalkoztatási és munkafeltételek tekintetében nem kezelhetik állampolgársága miatt a hazai állampolgároktól eltérő módon, különösen ami a javadalmazást, a munkaviszony megszüntetését és munkanélkülivé válás esetén az újra elhelyezkedést vagy újrafoglalkoztatást illeti. (2) A hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez az ilyen munkavállaló. Megtagadták tőle a fenti járadékot, mivel a középiskolai tanulmányait nem Belgiumban, valamely

nemzeti közösség által szervezett, támogatott vagy elismert oktatási intézményben végezte, ilyen oktatási diplomával vagy bizonyítvánnyal nem rendelkezett, és nem volt migráns munkavállaló eltartott gyermeke, a fentiekkel egyenértékű görög képzettsége ellenére. 1994-ben az egyik Liège agglomerációjához tartozó települési önkormányzat területén telepedett le, elvégzett egy három éves képzést, ahol 2000-ben kapta kézhez oklevelét. A regionális szakmai képzési és munkaügyi hivatalnál teljes munkaidős állást keresőként regisztráltatta magát, közben Franciaországban előzetes átképzésben vett részt egy civil szervezettel kötött munkaszerződés értelmében. Belgiumba visszatérve áthidaló segély iránti kérelemmel fordult a regionális hivatalhoz. Az áthidaló járadék az 1612/68 rendelet szerinti szociális kedvezmény akkor is, amikor „a Belgiumban lakóhellyel rendelkező migráns munkavállalók gyermekei nem Belgiumban fejezték be a tanulmányaikat, hanem a származás szerinti, vagy harmadik tagállamban. Az ECJ már korábban leszögezte, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó ítélkezési gyakorlat alapján tilos az egyenlően alkalmazandó olyan feltételek bevezetése, amelyeknek az állampolgár munkavállalók könnyebben megfelelnek, mint a migráns munkavállalók. A nemzeti szabályoknak a korábbi ítéletekhez való igazítása érdekében Belgium kihirdette az 1991. november 25-i királyi rendeletet módosító, 1996. december 13-i rendeletet, amely a 36. cikket új, h) alponttal egészítette ki azért, hogy a segélyhez a migráns munkavállalók gyermekei is hozzájuthassanak, majd egy új, j) alponttal, ami a járadék megadásának egy további esetéről rendelkezik. A Bíróság szerint, az állampolgárság alapján való hátrányos megkülönböztetés tilalmát csak olyankor kell önállóan alkalmazni, amikor az adott, a közösségi jog hatálya alá tartozó helyzetre a Szerződés nem tartalmaz speciális szabályt. Az EK 18. cikk rendelkezése - amely általános jelleggel kimondja, hogy minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz - hasonlóképpen speciálisan megnyilvánul az EK 39. cikkben, a munkavállalók szabad mozgásával kapcsolatban, és az előbbi csak abban az esetben lehet alkalmazni, ha az ügy nem tartozik az utóbbi hatálya alá. A visszaélések megakadályozása érdekében igazolható lehet a lakóhely követelménye, amelynek célja az országban lévő gyökerek és a nemzeti munkaerőpiacra való kapcsolat fennállásának biztosítása, valamint a „szociális turizmus” elkerülése, ha egyesek csak azért költöznek valamely másik tagállamba, hogy bizonyos segélyeket élvezhessenek. A Bíróság jelezte, hogy akik állást keresnek, csak a munkához való hozzájárulás terén jogosultak egyenlő bánásmódra, az egyenlő bánásmód elvének a munkavállalókra vonatkozó specifikus szabályai nem vonatkoznak az álláskeresőkre. Így a hátrányos megkülönböztetés tilalmát teljes egészében az EK 12. cikk és az azzal kapcsolatban álló EK 17. cikk alapján kell elbírálni. Akik már munkavállalók (voltak), de a munkaszerződésük megszűnt, és ennek ellenére munkavállalónak minősülnek, ők az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése alapján a hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket követelhetnek. A panaszos Franciaországban kötött szerződést, ahol tehát megszerezte a munkavállalói minőséget, míg Belgiumban nem. A Bíróság rámutatott, hogy ellentétes az EK 39. cikkel az, ha valamely tagállam valamely más tagállam első állást kereső olyan állampolgárától, aki nem az előbbi tagállamban lakóhellyel rendelkező migráns munkavállaló eltartott gyermeke, kizárólag azon okból tagadja meg az áthidaló járadékot, hogy az érintett más tagállamban fejezte be a középfokú tanulmányait. Ugyanis ha a járadék megadásának feltételül az oklevél ezen tagállamban való megszerzését írja elő, e feltételt az adott tagállam állampolgárai könnyebben teljesíthetik, és így az főként a más tagállam állampolgárságával rendelkezők számára hátrányos. Az ilyen eltérő bánásmód csak akkor igazolható, ha objektív, az érintett személyek állampolgárságától független, és a nemzeti szabályozás által jogosan megvalósítani kívánt célkitűzéssel arányos megfontolásokon alapszik. E tekintetben, bár jogos a nemzeti jogalkotó részéről az a törekvés, hogy megbizonyosodjon a járadék kérelmezői és a földrajzi munkaerőpiac közötti valós kapcsolat fennállásáról, a középfokú tanulmányok befejezését tanúsító oklevél megszerzésének helyére vonatkozó egyedüli feltétel túlzottan általános és kizárólagos jellegű, és túlmegegy a cél eléréséhez szükséges mértéken.

Wendy Geven ügy (C-213/05.): Az osztrák állampolgár Ausztriában élt, de átjárt Németországba, ahol csekély mértékben (heti 13-14 órányi) munkát végzett. Kérte a német gyermeknevelési támogatást, amelyet a hatóság megtagadott tőle, mert Németországban sem lakóhellyel, sem tartózkodási hellyel nem rendelkezik. Az ECJ álláspontja szerint az ingázó munkavállaló esetében a 1612/68/EGK tanácsi rendelet 7. cikk (2) bekezdésében szereplő, csekély mértékű kereső tevékenységre tekintettel (heti 15 óránál rövidebb) nem zárhatja ki a német gyermeknevelési támogatásból. Ám nem ellentétes az a tagállami szabályozás a közösségi joggal, amely az ilyen személyt a német gyermeknevelési támogatáshoz hasonló szociális kedvezményből kizárja, mert az illető személy az első tagállamban sem lakóhellyel, sem szokásos tartózkodási hellyel nem rendelkezik.

O'Flynn ügy (C-237/94.) keretében az EJC rámutatott, hogy a temetkezési hozzájárulás akkor is jár, ha a temetés nem az adott tagállam területén történik.

42. Az EUMSZ 46-48. cikkének célja, hogy a másodlagos jogalkotáshoz felhatalmazást adjon. Abban ugyan nem kimerítő a felsorolás arra, hogy milyen intézkedésekkel valósítsák meg a szabad munkavállalói mozgást, az akadályok lebontását, amely folyamatosan halad előre az Egységes Európai Okmány elfogadása óta. Ide tartozik a fiatal munkavállalók cseréjének elősegítése, az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében a szociális biztonság területén elfogadja intézkedések, amelyek a munkavállalók szabad mozgásának biztosításához szükségesek; e célból olyan eszközrendszert hoz létre, amely a migráns munkavállalók és önálló vállalkozók, valamint az azok jogán jogosultak számára biztosítja. A szociális koordináció is ide kapcsolódik, amelynek rendeltetése, hogy a különböző tagállamokban munkát vállalók, alkalmazottak biztosítási (jogszerző) idejét összeszámítsák, ezzel is elősegítve a munkapiac egységesülését. Ez is számos jogalkotási feladatot ad, mivel a másodlagos jogalkotás és a nemzeti szabályozás váltja fel a csatlakozást megelőző kétoldalú egyezményeket a közös szabály, ám annak végrehajtására kétoldalú együttműködési igazgatási szabályok (pl. adatcsere, újraszámítási kötelezettség) segítségével.

43. A másodlagos jog 1968 óta fejlődő rendszerében új állomás az uniós munkavállalókat szabad mozgásukban megillető konkrét jogosítványokat összefoglaló 492/2011/EU rendelet, felváltva a 1612/68/EGK tanácsi rendeletet, és egyben magába építve a bírósági jogfejlesztés eredményeit. Kiemelten törekszik arra, hogy a másik tagállam polgára ugyanolyan feltételekkel férhessen hozzá a munkaerő piachoz, mint a helyi polgár. A tagállami szabályok vagy gyakorlat nem korlátozhatja az állásajánlatokat és az állásra benyújtott pályázatokat, vagy a külföldi állampolgárok jogát arra, hogy munkát vállaljanak és végezzenek, illetve nem szabhat olyan feltételeket, amelyeket a saját állampolgárok tekintetében nem kell alkalmazni.

44. A tagállamok feladata, hogy ha *jogsértő* a tagállami hatóság által hozott határozat, akkor először az adott tagállam joga által biztosított jogorvoslati lehetőségek segítségével kell megpróbálni érvényesíteni jogait. A fellebbezésre meghatározott időszak alatt van lehetőség attól kezdve, hogy a határozat életbe lép. Nagyon fontos, hogy a munkavállaló ismerje és betartsa a fellebbezési határidőt. A tagállami jogorvoslati eljárásokban lehet a tagállami hatóságok és bíróságok előtt a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó uniós jogszabályokra hivatkozni. Az uniós jogvédelem csak ezen eszközök kimerítését követően merül fel, illetve ezek hatékony érvényesítéséhez. Például a Europe Direct szolgálathoz fordulva, ha az Európai Unióval kapcsolatos jogi, igazgatási kérdése van. A Solvit vitarendezési hálózat munkatársaihoz lehet fordulnia, ha gondja, panasa van valamelyik uniós tagállam közigazgatásával (pl. egy álláskeresésnél el nem fogadott végzettség miatt). Európa Önökért Tanácsadó Szolgálat személyre szabott, ingyenes jogi tanácsot ad a potenciális védelemre szorulóknak. Ha pedig valamelyik tagország vagy egy tagállami hatóság magatartása sérti az uniós joga által biztosított rendelkezést, írásban lehet panaszt beadni az Európai Bizottságnál.

45. Végül egy rövid összegzés a török munkavállalók jogairól, mivel az jól példázza, hogy a harmadik ország polgárai még kedvezményezettként is sokkal hátrányosabb helyzetben vannak az uniós polgárokhoz képest, akiknek pedig egyáltalán nem közönséges dolog a diszkrimináció tilalmát, az egyenlő bánásmódot elérni. A bővítés fontos eleme a munkavállalók kínálatának növekedése, ezért a Bizottság közleményében (2004) jelezte: „több mint hárommillió fővel a törökök messze a

legnagyobb olyan harmadik országbeli állampolgári csoportot alkotják, amelynek tagjai legálisan tartózkodnak az EU területén. A rendelkezésre álló tanulmányok igen eltérő becsléseket adnak a Törökország csatlakozása után várható további migrációról. Az EU munkaerőpiacán fellépő zavarok elkerülése érdekében mérlegelni lehet a hosszú átmeneti időszakok és egy tartós védzáradék alkalmazását. Ugyanakkor Törökország lakosságának dinamikája hozzásegíthet az EU előregedő társadalmának ellenpontosításához. Ebben az összefüggésben az EU-nak is határozott érdeke a reformok és beruházások véghezvitele a törökországi oktatás és képzés terén a következő évtizedben”.

EGK/EU és Törökország kapcsolata 1959-ben kezdődött, amikor Törökország társult tagságot kért. 1963-ban kelt az Ankarai Egyezmény (Association Agreement), amely célul tűzi a tagságot, kiegészítő jegyzőkönyv aláírásával. 1970-ben kelt a második kiegészítő jegyzőkönyv a vámunió létrehozásának elősegítéséről, majd 1987-ben Törökország kéri teljes jogú tagságot. 1995-ben jön létre a vámunió az EU-val, 1999 óta pedig Törökország tagjelölt. 2004-ben, a Bizottság szerint komoly előrelépés történt a felkészülésben, így 2005-ben megindultak a csatlakozási tárgyalások. 2008-ban írták alá a csatlakozási partnerségről szóló megállapodás reformált szövegét (Council Decision 2008/157/EC of 18 February 2008 on the principles, priorities and conditions contained in the Accession Partnership with the Republic of Turkey and repealing Decision 2006/35/EC). Azóta csak egyetlen *acquis* fejezetet zártak le a csatlakozási tárgyalásokon, így igen ambivalens a török lakosság viszonya az Unióhoz.

46. A Társulási Tanács 1/80-as Határozata (1980. szeptember 19.), a Közösség és Törökország közti együttműködés továbbfejlesztéséről kimondja, hogy a megfelelően nyilvántartásba vett török munkavállalót, ha az adott tagállam munkaerő kínálatának része,

- megilleti a tagállami szabályok alkalmazása keretében a szabad munkavállalás (6. cikk), azaz a jogszerű foglalkoztatás egy évét követően meg kell ugyanannál a munkáltatónál hosszabbítani az engedélyét, ha az állásra szükség van. A hároméves jogszerű foglalkoztatást követően a török munkavállalót megilleti, hogy másik állásra jelentkezzen a szakmáján belül, persze csak a közösségi munkavállalók elsőbbségét nem sértve, ugyanabban a tagállamban. Végül négyéves jogszerű foglalkoztatás után megilleti a török munkavállalót az a jog, hogy az adott tagállamban bármilyen munkára, állásra alkalmazzák;
- fizetett szabadsága, táppénze a munkabaleset vagy anyaság miatt a jogszerű foglalkoztatás idejéhez igazodik. A tőle független munkanélküliség idejét megfelelően igazolnia kell az illetékes hivatalnak, míg a betegség miatti tartós kiesést nem lehet beleszámítani a jogszerű foglalkoztatási időbe, bár az nem érintheti a foglalkoztatási eljárás eredményeként szerzett jogokat;
- családtagja, amennyiben a hatóság engedélyezi számára a beutazást (családfőhöz csatlakozást), úgy a közösségi munkavállalók elsőbbségét nem sértve, jelentkezhet bármely jogszerűen meghirdetett állásra, ha már legalább három éve tartózkodik az adott tagállamban; míg legalább 5 éves tartózkodás után pedig bármely fizetett munkára alkalmazható;
- gyermeke (7., 9.cikk), ha az adott tagállamban befejezte a szakképzést, bármely állásra jelentkezhet, függetlenül attól, mióta él a tagállamban. Ennek azonban előfeltétele, hogy valamely szülője, legalább három éve az adott országban, jogszerű munkaviszonyban álljon. Továbbá, ha egy török polgárt már jogszerűen alkalmaznak, vagy alkalmaztak, úgy gyermekét megilleti a közoktatásban részvétel, az ipariskolai képzés alatti munkavégzés, a szakképzés, ugyanolyan módon, ahogy az adott ország állampolgárait, ide értve a tanulói kedvezményeket;

- a többi, nem uniós polgárhoz képest az adott tagállam munkaügyi nyilvántartásában szereplő, munkát kereső török munkavállalókat előnyben kell részesíteni a munkaára kiközvetítéskor, felvételnél (8.cikk);
- egyebekben pedig nemzeti bánásmódot kell számukra biztosítani a foglalkoztatási viszonyokban, így például a bérezésben, munkaközvetítésben (10.cikk);
- e jogokat a munkaerőpiac súlyos zavara lépne föl, regionálisan vagy egy-egy szakmában, úgy a Társulási Tanács értesítése mellett, az érintett tagállam **átmenetileg** felfüggesztheti vagy korlátozhatja. (12. cikk)

47. A reciprocitás alapján, ugyanilyen bánásmódot, jogokat biztosít azoknak a tagállami polgároknak, családtagoknak, akik Törökországban lesznek regisztrált munkavállalók (11.cikk). 1980. július 1-től tilos a tagállamokban újabb megszorítást bevezetni, a jogszerűen tartózkodó török munkavállalók és családtagjaik foglalkoztatását, jogi helyzetét nehezíteni (13.cikk). Ugyanakkor a közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okokra tekintettel alkalmazhatják a török munkavállalók és családtagjaik foglalkoztatási jogát úgy, ahogyan az kétoldalú megállapodásokban szerepel (14.cikk). A Társulási Tanács évenként áttekinti a Határozatban foglalt szabályok alkalmazását lehetőleg a minél egységesebb jogalkalmazás és értelmezés céljából, mivel annak értelmezése korántsem egységes.

Például az Egyesült Királyság belügyi szervei úgy értelmezik, hogy ezek a jogok csak azokra a török állampolgárokra vonatkoznak, akik már az országban tartózkodnak. A másik munkáltatóhoz szegődés joga, a tartózkodás joga, a családtagok foglalkoztatáshoz való joga és az önálló üzleti vállalkozás létesítése csak azokra alkalmazandó, akiket már jogszerűen beengedtek az országba. Ha tehát olyan vízumot kapott, amely munkavégzésre is feljogosítja, úgy kérheti a további tartózkodását, ha egy éve már dolgozik, és a tartózkodás folytatása egyben az adott cégnél való további foglalkoztatását is jelentheti, átmehet másik munkáltatóhoz ugyanolyan szakmát üzve, ha már 3 éve alkalmazásban áll, és nincs kiközvetíthető közösségi polgár, munkavállaló arra az állásra, illetőleg 4 év munka után már bármely állásra jelentkezhet. Ha az Egyesült Királyságba jogszerűen például látogatóként beutazott, és ott kéri a Társulási Szerződés szerinti üzleti vállalkozás kezdésére vonatkozó jogcím alapján a tartózkodást. Ezt a jogcím-cserét akkor teljesítik, ha megfelel a vállalkozás megkezdésére vonatkozó követelményeknek, amennyiben megfelelő anyagi fedezete van az üzleti tevékenységhez, felelősséget tud vállalni a kiadásokra, van elég forrása maga és családtagjai eltartására anélkül, hogy valahol alkalmazott lenne, amihez egyébként munkavállalási engedély kellene. Az sem kizárt, ha meglévő vállalkozásba száll be, és ott tulajdonrészt szerez, beruház, szolgáltatást végez. Az efféle követelményeket számlakivonatokkal lehet igazolni, és ha minden feltétel adott, úgy 12 hónapos tartózkodási engedélyt adnak ki. Ezzel üzleti munkáját végezheti az illető, de nem alkalmazottként.

Az Európai Bíróság megerősítette, hogy a Határozat bizonyos rendelkezései (6. cikk(1), 7.cikk, 13.cikk) közvetlenül alkalmazandók a tagállamokban. Így egy tagállamban az adott foglalkoztatási időtartamot követően a munkavállaló már saját szándéka szerinti munkaviszonyban foglalkoztatható, és ezzel együtt járva, legalább annak idejéig a munkavégzés országában tartózkodhat. A jogszerű foglalkoztatás feltételezi a munkaerő stabil és biztonságos helyzetét. Ez a jogszerű foglalkoztatás (6.cikk (1) bek.) hiányzik, ha a török dolgozó csak azért tudja folytatni a munkáját, mert halasztó hatállyal a tagállami bíróság éppen a fellebbezését bírálja el. A Bíróság megállapította, hogy a Társulási Tanács 1/80-es Határozata 13. cikkének és az 1972-ben elfogadott Kiegészítő Jegyzőkönyv a meglévő helyzethez képesti szigorítást tilalmazó 41.§(1) bekezdése közvetlen hatállyal bír. Ezek a klauzulák tilalmazzák újabb nemzeti megszorítások bevezetését a letelepedési jog és a szolgáltatási szabadság, valamint a munkavállalók szabad mozgása terén a tagállamokban, e cikkek alkalmazását elrendelő jogi intézkedések életbe lépésétől kezdve. Ugyanakkor a Társulási Megállapodás 12. cikke, valamint a Kiegészítő Jegyzőkönyv 36. cikke, a Megállapodás 7. cikkével együttesen értelmezve, nem képezik a közösségi jog olyan szabályait, amelyek közvetlenül alkalmazhatóak lennének a tagállamok belső jogrendjében.

Németországban még 1979-ben beutazott török asszonyt távozásra szólították fel a hatóságok, és nem teljesítése esetére, kilátásba helyezték a kiutasítását a vízuma lejártakor. Ugyanis családjegyesítés céljából utazott be, hogy csatlakozzon évek óta munkavállaló férjéhez, de nem kért családjegyesítési vízumot, hanem csak látogatót. A beutazását követő években az idegenrendészeti törvényre hivatkozva, körlevélben szigorították meg a beutazó, tartózkodó családtagok jogi helyzetét. Ezek a módosítások 3 évről 8 évre emelték azt az időszakot, melynek során a

külföldi állampolgárnak folyamatosan és jogszerűen német területen kell tartózkodnia. Ám az asszony férje nem teljesítette ezt a feltételt. A Bíróság arra jutott még 1987-ben, hogy nem elég pontos a szabályozás a közvetlen alkalmazáshoz.

Egy másik bírósági ügyben (2005) két török állampolgár tartózkodási és munkavállalási jogáról volt szó, akik eredetileg diákként utaztak be, és ennek keretében végeztek jogszerűen bizonyos munkát (részmunkaidőben). Mindketten kérték a tartózkodás meghosszabbítását, éppen a Társulási Szerződés foglalkoztatási szabályaira hivatkozva. A Szerződés 6. cikkére hivatkoztak, amely a munkaerőként nyilvántartásba vett személyek munkavállalási engedélyének meghosszabbítására vonatkozik. A 4 éves folyamat azonban három mozzanatra tagolható, amelynek a végére jut el oda az illető, hogy szabadon hozzájusson, saját választása szerint egy fizetett álláshoz. Az államtitkár abból indult ki, hogy a két török kérelmező nem felel meg a közösségi munkavállaló meghatározásnak, és azzal, hogy tanulni jöttek, nem váltak munkavállalóvá. Ám a bíróság arra jutott, hogy bár részmunkaidőben, de mégis munkát végeztek, tényelegetesen, így munkavállalóvá váltak, amely jogállás hozzáépült a tanulói jogokhoz.

Tisztázandó, vajon a török munkavállaló része-e az adott tagállamban a törvényes munkaerőnek. Ez attól függ, hogy a jogszerű foglalkoztatás területileg az adott államhoz tartozik-e, vagy annak területével kellően szoros-e a kapcsolata. Elsődlegesen tehát az a hely, ahol a török munkavállalót felvették, az a terület, ahol a foglalkoztatása folyik, és amelyhez a munkajogi és a társadalombiztosítási szabályok kötik. Mivel a munkaerő stabil és biztonságos helyzetét annak a tagállamnak a jogszabályai alapján lehet megítélni, amelybe belépett és ahol dolgozik, e jogot nem lehet attól függővé tenni, hogy a jogszerű foglalkoztatásról a tagállami hatóság valamilyen igazolást vagy iratot kiadott-e.

A török munkavállaló megfelelő munkaerő-piaci integrálódását célozza a 6.cikk (1) bekezdés, hogy néhány év után joga legyen másik állást keresni saját belátása szerint, az előzőt feladva. Ezt a jogot azonban elveszti, ha tartósan inaktív lesz. A török munkavállaló időlegesen megszakíthatja a foglalkoztatást, amíg egy másik munkát keres magának, ésszerű időn belül, és ez alatt a tartózkodási joga fennmarad.

Egy osztrák ügyben az Európai Bíróság a munkavállalói jogállást azzal is megerősítette, hogy kimondta, bár az ügyben érintett török férfit három éves szabadság vesztesésre ítélték, ez csak időleges megszakítást jelent a foglalkoztatása tekintetében. Így nem veszítheti el a közrendre hivatkozva azt a jogát, hogy megfelelően hosszú munkavégzés után szabadon vállalhasson munkát az adott tagállamban. Ugyanis a tartózkodási jog elvonása csak az egyéni magatartás mérlegelésével akkor jogszerű, ha az illető sajátos kockázatot jelent és súlyos sérelmet a közrendre.

A Határozat 7. cikke nem követeli meg azt, hogy a török szülő még mindig alkalmazásban álljon, vagy ott tartózkodjon az országban, amikor a gyermeke be kíván lépni a munkaerő piacra, egy állást elfoglalva. A tagállami munkaerőként megfelelően regisztrált török munkavállaló olyan gyermekének biztosítja a foglalkoztatási jogot, aki már nagykorú (foglalkoztatható), ha ott született vagy mindig ott, az adott tagállamban élt. Nem csak akkor veszíti el a török munkavállaló családtagként a szabad munkavállaláshoz, ha a már citált súlyos közrendi ok fennáll, hanem akkor is, ha 21 éves elmúlt, és már nem függ a szüleitől, nem eltartott, önállóan él az adott országban, de nem tudott néhány éven át bekerülni a munkaerő piacra, mert bizonyos ideig tényleges szabadság veszteséget töltött. Ez az értelmezés egybevághat a társulási szerződés kiegészítő jegyzőkönyve 59. cikkében foglaltakkal, miszerint a török állampolgárokkal szembeni bánásmód nem lehet kedvezőbb, mint a tagállam állampolgáraié. az Európai Bíróság arra is rámutatott, hogy a 7. cikk nem tiltja meg a tagállamoknak, hogy megköveteljék a török munkavállaló családtagjától, hogy legalább 3 évig együtt éljen vele, hogy a tartózkodási jogot megszerezze az adott tagállamban. Ugyanakkor objektív okok alapján indokolható, ha külön él tőle. Az együttélés rövid idejű megszakítása, ha az nem célozza a közös tartózkodás megszüntetését az adott tagállamban, nem eredményezi az együttélés hiányát a török munkavállalóval.

Jogvédelmük hatékony biztosítására számukra ugyanolyan eljárási biztosítékokat kell megadni, mint amelyet az unió jog nyújt a tagállami polgároknak. Ezért az említett irányelv 8-9. cikke a török állampolgároknak, de a Határozat 7.cikke szerint családtagjaik jogállására is alkalmazandó.

A hazai jogban nincs specifikus szabályozás az Ankarai Egyezmény és ahhoz kapcsolódva Társulási Tanács határozatában foglaltak átültetésére. A fő szabály az, hogy a harmadik ország állampolgárának, az 1991. évi IV. törvényben (Ftv.) felsorolt kivételeken kívül, minden munkavégzésre irányuló jogviszony létesítéséhez engedélyre (munkavállalási engedélyre és tartózkodási engedélyre, vízumra) van szüksége, amely nem biztosít az 1/80-as Határozatban szereplő fokozatos munkapiaci integrációt, jogkiterjesztést, hacsak a Kormány rendeletében másként nem határoz.

Gattoussi ügy (C-97/05.): Előzetes döntéshozatal iránti kérelem érintette az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészt a Tunéziai Köztársaság közötti társulás létrehozásáról szóló euro-mediterrán megállapodás 64. cikkének értelmezését: miként alkalmazandó egy tagállamban foglalkoztatott tunéziai állampolgárságú munkavállalónak az egyenlő bánásmód a munkafeltételek és a javadalmazás terén, mit jelent a tartózkodási jog időbeli korlátozása, amely megszünteti a munkavállaló munkaviszonyát. A Bíróság válasza alapján az 1995. július 17-én Brüsszelben megkötött megállapodás 64. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az joghatással bírhat a tunéziai állampolgár valamely tagállam területén való tartózkodási jogára, amennyiben az említett állampolgár részére e tagállam a tartózkodási engedély érvényességi idejét meghaladó időtartamra megfelelően engedélyezte, hogy területén keresőtevékenységet folytasson.

Források és ajánlott irodalom:

Osztovits András (szerk) Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló Szerződések magyarázata I-II-III. Complex Kiadó, Budapest, 2011. pp.5915

Zaccaria Márton Leó: A munkajogi egyenlőség egyes szempontjainak megítélése az Európai Unió Bíróságának gyjaorlatában, *Közjogi Szemle*, 2013/1:42-48.

Hárs, Ágnes: Migráció és munkaerőpiac Magyarországon. Tények, okok, lehetőségek. In: Változó migráció – változó környezet. Szerk. Hárs, Á. – Tóth, J. MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 2010. 15-53

Tóth Judit: Milyen uniós polgárnak lenni a magyarországi munkaerő piacon? Az uniós munkavállaló jogai a 2007. évi független szakértői jelentés alapján. *Föld-rész*, 2009/1: 24-60.

Tóth Judit: Az uniós munkavállalók mozgása és annak néhány akadálya. *Föld-rész*, 2011/1: 47-69.

Tóth Judit: A belépés és tartózkodás kérdései; Entry and Residence in Hungary. 38-53. In: Harmadik országbeli állampolgár kutatók magyarországi integrációja. Third-country national researchers' integration in Hungary. Handbook and conference report. Edited by Lukács, É. – Ács, V. Tullius Publisher, Budapest, 2011 (pp.41-60; 38-53)

Gellérné Lukács Éva-Fürjes Annamária, Munkanélküliek szabad mozgása az Európai Unióban, *Európai Tükör*, 2010. Vol. 10, 52-62.

Simonovits Bori-Szalai Boglárka: Idegenellenség és diszkrimináció a mai Magyarországon. *Magyar Tudomány*, 2013/3:251-262

Fürjes Annamária: A munkanélküliekre vonatkozó új koordinációs szabályok [New Coordination Rules of Unemployment Benefits]. *Forum Publicationes Doctorandorum*, Szeged, 2011.85-94

Nyíró Zsuzsanna: A migrációs potenciál alakulása Magyarországon. *Magyar Tudomány*, 2013/3:281-285

Hárs Ágnes: Magyarok – külföldön. Gondolatok a magyarok külföldi munkavállalásáról. *Magyar Tudomány*, 2013/3:286-291

Szabó Péter: Az európai futball megreformálásához az Európa jog tükrében – A 6+5- szabály összeegyeztethetősége az Európa joggal – Megoldási javaslatok az európai egyesületek közötti pénzügyi és sportbeli esélyegyenlőség visszaállításához, *Európai Jog*, 2010/1: p22-33.

Munkavállalók szabad mozgása az Európai Unióban. Esetjog. Összeállította Tóth J. *Föld-rész*, 2009/1:60-94

Hajdú József: Social Protection of the Unemployed Persons. Monograph on European states. Pólay Alapítvány, Szeged, 2013

Bojcsév Gabriella: Az érdekházasság közbiztonsági relációi. In: Tanulmányok a „Biztonság rendészettudományi dimenziói – változások és hatások” című tudományos konferenciáról. Szerk: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIII. Pécs, 2012, 335-348

Töttös Ágnes: A közrendre, közbiztonságra veszélyesség uniós szabályozása a legális migráció területén. In: Tanulmányok a „Biztonság rendészettudományi dimenziói – változások és hatások” című tudományos konferenciáról. Szerk: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIII. Pécs, 2012, 285-298

Tóth, Judit: Migration law in Hungary. Monograph in the International Encyclopaedia of Laws, *Kluwer Law International*, 2012, The Netherlands pp.348

www.egyenlobanasmod.hu/jogesetek/

www.ajbh.hu

www.munka.hu

EUMSZ
IV. CÍM

A SZEMÉLYEK, A SZOLGÁLTATÁSOK
ÉS A TŐKE SZABAD MOZGÁSA

1. fejezet: MUNKAVÁLLALÓK

45. cikk

(az EKSz. korábbi 39. cikke)

- (1) Az Unión belül biztosítani kell a munkavállalók szabad mozgását.
- (2) A munkavállalók szabad mozgása magában foglalja az állampolgárság alapján történő minden megkülönböztetés megszüntetését a tagállamok munkavállalói között a foglalkoztatás, a javadalmasítás, valamint az egyéb munka- és foglalkoztatási feltételek tekintetében.
- (3) A közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okok alapján indokolt korlátozásokra is figyelemmel, a munkavállalók szabad mozgása jogot biztosít a munkavállalónak arra, hogy:
 - a) tényleges állásajánlatokra jelentkezzen;
 - b) e célból a tagállamok területén szabadon mozogjon;
 - c) munkavállalás céljából valamely tagállamban tartózkodjon az adott tagállam állampolgárainak foglalkoztatására vonatkozó törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseknek megfelelően;
 - d) egy tagállamban történő alkalmazását követően a Bizottság által rendeletekben meghatározott feltételek mellett az adott tagállam területén maradjon.
- (4) E cikk rendelkezései nem vonatkoznak a közszolgáltatásban történő foglalkoztatásra.

46. cikk

(az EKSz. korábbi 40. cikke)

Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében és a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően irányelvek vagy rendeletek formájában megállapítja azokat az intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a munkavállalók 45. cikkben meghatározott szabad mozgását megvalósítsák, különösen:

- a) a nemzeti foglalkoztatási szolgálatok közötti szoros együttműködés biztosításával;
- b) azoknak a közigazgatási eljárásoknak és gyakorlatnak, valamint a betölthető állások megszerzéséhez előírt időtartamoknak a megszüntetésével, amelyek nemzeti jogszabályokon vagy a tagállamok között korábban megkötött megállapodásokon alapulnak, és amelyek fenntartása a munkavállalók szabad mozgásának megvalósulását akadályozná;
- c) azoknak a betölthető állások megszerzéséhez előírt időtartamoknak és egyéb korlátozásoknak a megszüntetésével, amelyek nemzeti jogszabályokon vagy a tagállamok között korábban megkötött megállapodásokon alapulnak, és amelyek más tagállamok munkavállalói részére a saját munkavállalókra irányadóktól eltérő feltételeket írnak elő a munkahely szabad megválasztására vonatkozóan;
- d) megfelelő mechanizmusok kialakításával, amelyek összekapcsolják a munkaerő-piaci keresletet és kínálatot, valamint elősegítik e téren az egyensúly kialakítását oly módon, hogy a különböző régiókban és iparágakban elkerülhető legyen az életszínvonal és a foglalkoztatási szint komoly veszélyeztetése.

47. cikk

(az EK Sz. korábbi 41. cikke)

A tagállamok közös program keretében ösztönzik a fiatal munkavállalók cseréjét.

48. cikk

(az EK Sz. korábbi 42. cikke)

Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében a szociális biztonság területén elfogadja azokat az intézkedéseket, amelyek a munkavállalók szabad mozgásának biztosításához szükségesek; e célból olyan eszközrendszert hoz létre, amely a migráns munkavállalók és önálló vállalkozók, valamint az azok jogán jogosultak számára biztosítja

- a) a különböző országok jogszabályai szerint figyelembe vehető összes időszak összevonását a juttatásokhoz való jog megszerzése és fenntartása, valamint a juttatások összegének kiszámítása céljából;
- b) a juttatások kifizetését a tagállamok területén lakó személyek számára.

Amennyiben a Tanács egy tagja kijelenti, hogy valamely első bekezdés szerinti jogalkotási aktus tervezete szociális biztonsági rendszerének fontos vonatkozásait érintené – ideértve annak alkalmazási körét, költségét vagy finanszírozási rendszerét –, vagy befolyásolná e rendszer pénzügyi egyensúlyát, kérheti, hogy a kérdést terjesszék az Európai Tanács elé. Ebben az esetben a rendes jogalkotási eljárást fel kell függeszteni. A felfüggesztéstől számított négy hónapon belül az Európai Tanács, a kérdés megvitatása után:

- a) a tervezetet visszautalja a Tanács elé, amely megszünteti a rendes jogalkotási eljárás felfüggesztését, vagy
- b) semmilyen intézkedést nem tesz, vagy új javaslat benyújtására kéri fel a Bizottságot; ebben az esetben az eredetileg javasolt jogi aktust el nem fogadottnak kell tekinteni.

V. CÍM

A SZABADSÁGON, A BIZTONSÁGON ÉS A JOG ÉRVÉNYESÜLÉSÉN ALAPULÓ TÉRSÉG

1. fejezet: Általános rendelkezések

67. cikk

(az EK Sz. korábbi 61. cikke és az EUSz. korábbi 29. cikke)

(1) Az Unió egy, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget alkot, amelyben tiszteletben tartják az alapvető jogokat és a tagállamok eltérő jogrendszereit és jogi hagyományait.

(2) Az Unió biztosítja a személyek belső határokon történő ellenőrzések alóli mentességét, továbbá a menekültügy, a bevándorlás és a külső határok ellenőrzése terén a tagállamok közötti szolidaritáson alapuló olyan közös politikát alakít ki, amely a harmadik országok állampolgáraival szemben méltányos bánásmódot biztosít. E cím alkalmazásában a hontalan személyeket harmadik ország állampolgárának kell tekinteni.

(3) Az Unió a bűncselekmények, a rasszizmus és az idegengyűlölet megelőzésére és leküzdésére irányuló intézkedésekkel, valamint a rendőri, az igazságügyi és az egyéb, hatáskörrel rendelkező hatóságok koordinációjára és együttműködésére irányuló intézkedésekkel, továbbá a büntetőügyekben hozott bírósági határozatok kölcsönös elismerése és – amennyiben szükséges – a büntető jogszabályok közelítése révén a biztonság magas szintjének garantálásán munkálkodik.

(4) Az Unió – különösen a polgári ügyekben hozott bírósági és bíróságon kívüli határozatok kölcsönös elismerésének elvével – megkönnyíti az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést.

68. cikk

Az Európai Tanács meghatározza a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségen belüli jogalkotási és operatív programok tervezésére vonatkozó stratégiai iránymutatásokat.

69. cikk

A nemzeti parlamentek a szubszidiaritás és az arányosság elvének alkalmazásáról szóló jegyzőkönyvben foglaltaknak megfelelően gondoskodnak arról, hogy a 4. és 5. fejezet keretében benyújtott jogalkotási javaslatok és kezdeményezések összhangban legyenek a szubszidiaritás és az arányosság elvével.

70. cikk

A 258., a 259. és a 260. cikk sérelme nélkül a Tanács a Bizottság javaslata alapján intézkedéseket fogadhat el, amelyekben megállapítja azokat a szabályokat, amelyek szerint a tagállamok a Bizottsággal együttműködve – különösen a kölcsönös elismerés elvének teljes körű alkalmazását elősegítendő – elvégzik az e címben említett uniós politikák tagállami hatóságok általi végrehajtásának objektív és pártatlan értékelését. Az értékelés tartalmáról és eredményéről tájékoztatni kell az Európai Parlamentet és a nemzeti parlamenteket.

71. cikk

(az EUSz. korábbi 36. cikke)

A belső biztonságra vonatkozó operatív együttműködés Unión belüli előmozdításának és erősítésének biztosítására a Tanácson belül egy állandó bizottság jön létre. A 240. cikk sérelme nélkül e bizottság segíti a hatáskörrel rendelkező tagállami hatóságok intézkedéseinek összehangolását. E bizottság munkájába be lehet vonni az Unió érintett szerveinek és hivatalainak képviselőit. A bizottság munkájáról folyamatosan tájékoztatni kell az Európai Parlamentet és a nemzeti parlamenteket.

72. cikk

(az EKSz. korábbi 64. cikkének (1) bekezdése és az EUSz. 33. cikke)

E cím nem érinti a közrend fenntartásával, illetve a belső biztonság megőrzésével kapcsolatos tagállami hatáskörök gyakorlását.

73. cikk

A tagállamok számára nyitva áll a lehetőség, hogy egymás között és saját hatáskörükben, az általuk legcélszerűbbnek ítélt módon közigazgatásaiknak a nemzeti biztonság védelméért felelős, hatáskörrel rendelkező szervezeti egységei közötti együttműködés és koordináció formáit megszervezzék.

74. cikk

(az EKSz. korábbi 66. cikke)

A Tanács intézkedéseket fogad el a tagállamok illetékes szervezeti egységei között, illetve az ezen egységek és a Bizottság között az e cím által szabályozott területeken történő igazgatási együttműködés biztosítására. A Tanács, a

76. cikkre is figyelemmel, a Bizottság javaslata alapján és az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően határoz.

75. cikk
(az EK Sz. korábbi 60. cikke)

Ha az a 67. cikkben megállapított célkitűzések elérése, a terrorizmus és az ahhoz kapcsolódó tevékenységek megelőzése és az azok elleni küzdelem érdekében szükséges, az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében, rendeletekben meghatározza a tőke mozgások és a fizetési műveletek terén meghozott közigazgatási intézkedések, így például a természetes és jogi személyek, csoportok vagy nem állami, illetve államisággal nem rendelkező entitások birtokában vagy tulajdonában lévő, illetve őket illető pénzkészletek, pénzügyi eszközök és gazdasági jövedelmek befagyasztásának kereteit.

A Tanács a Bizottság javaslata alapján elfogadja az első bekezdésben említett keret végrehajtásához szükséges intézkedéseket.

Az ebben a cikkben említett jogi aktusok magukban foglalják a jogi biztosítékokra vonatkozó szükséges rendelkezéseket.

76. cikk

A 4. és 5. fejezetben említett jogi aktusokat, valamint a 74. cikkben meghatározott, az e fejezetekben említett területeken az igazgatási együttműködést biztosító intézkedéseket:

- a) a Bizottság javaslata alapján vagy
- b) a tagállamok egynegyedének kezdeményezése alapján kell elfogadni.

2. fejezet: A határok ellenőrzésével, a menekültügygel
és a bevándorlással kapcsolatos politikák

77. cikk
(az EK Sz. korábbi 62. cikke)

- (1) Az Unió olyan politikát alakít ki, amelynek célja:
 - a) annak biztosítása, hogy a belső határok átlépésekor a személyek, állampolgárságuktól függetlenül, mentesüljenek mindenfajta ellenőrzés alól,
 - b) a személyek ellenőrzésének és a határátlépések eredményes felügyeletének biztosítása a külső határokon,
 - c) a külső határok integrált határőrizeti rendszerének fokozatos bevezetése.
- (2) Az (1) bekezdésben foglaltak céljából az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében intézkedéseket állapít meg a következőkre vonatkozóan:
 - a) a vízumokra és az egyéb rövid távú tartózkodásra jogosító tartózkodási engedélyekre vonatkozó közös politika,
 - b) azok az ellenőrzések, amelyeknek a külső határokat átlépő személyeket alá kell vetni,
 - c) azok a feltételek, amely mellett harmadik országok állampolgárai rövid ideig szabadon mozoghatnak az Unión belül,

d) a külső határok integrált határőrizeti rendszerének fokozatos bevezetéséhez szükséges valamennyi intézkedés,

e) a személyek – állampolgárságtól független – mentessége mindenfajta ellenőrzés alól a belső határok átlépésekor.

(3) Ha az Unió fellépése szükségesnek bizonyul a 20. cikk (2) bekezdésének a) pontjában említett jog gyakorlásának megkönnyítéséhez, és amennyiben a Szerződések nem biztosítottak hatáskört az ilyen fellépésre, a Tanács különleges jogalkotási eljárás keretében az útlevelekre, személyazonosító igazolványokra, tartózkodási engedélyekre vagy bármilyen egyéb ilyen jellegű okmányra vonatkozó intézkedéseket fogadhat el. A Tanács az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően, egyhangúlag határoz.

(4) E cikk nem érinti a tagállamok arra vonatkozó hatáskörét, hogy a nemzetközi joggal összhangban megállapítsák földrajzi határaikat.

79.cikk

(1) Az Unió közös bevándorlási politikát alakít ki, amelynek célja a migrációs hullámok hatékony kezelése, azok minden szakaszában, méltányos bánásmód biztosítása a harmadik országok azok állampolgárai számára, akik jogszerűen tartózkodnak valamely tagállamban, valamint az illegális bevándorlás és az emberkereskedelem megelőzése és az ezek elleni megerősített küzdelem.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak céljából az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében intézkedéseket állapít meg a következőkre vonatkozóan:

- a.) a beutazás és a tartózkodás feltételei, valamint a hosszú távú tartózkodásra jogosító vízumok és a hosszú távú tartózkodási engedélyek tagállamok általi kiadására vonatkozó szabályok, beleértve a család egyesítési célokat is,
- b.) a tagállamok valamelyikében jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok jogainak meghatározása, ide értve a más tagállamokban való szabad mozgásra és tartózkodásra irányadó feltételeket is,
- c.) illegális bevándorlás és jogellenes tartózkodás, beleértve a jogellenesen tartózkodó személyek kitoloncolását és repatriálását,
- d.) küzdelem az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme ellen.

(3) Az Unió harmadik országokkal megállapodást köthet a területén tartózkodó olyan személyek származási vagy abba az országba való visszafogadása érdekében, ahonnan érkeztek, akik a tagállamok egyikének területére való belépés vagy tartózkodás feltételeinek eleve nem, vagy már nem felelnek meg.

(4) Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében intézkedéseket állapíthat meg – kizárva azonban a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek bármilyen harmonizációját – azoknak a tagállami intézkedéseknek az ösztönzésére és támogatására, amelyek a területükön jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok beilleszkedésének elősegítésére irányulnak.

(5) E cikk nem érinti a tagállamok jogát arra, hogy meghatározzák, a harmadik országok hány olyan állampolgárát engedik be területükre, akik azzal a szándékkal érkeznek a harmadik országból, hogy önálló vállalkozóként vagy alkalmazottként vállaljanak munkát

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 492/2011/EU RENDELETE (2011. április 5.) a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,
tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 46. cikkére,
tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezetének a nemzeti parlamenteknek való továbbítását követően, tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére, rendes jogalkotási eljárás keretében, mivel:

- (1) A munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendeletet több alkalommal jelentős mértékben módosították. Az átláthatóság és az ésszerűség érdekében az említett rendeletet kodifikálni kell.
- (2) Biztosítani kell a munkavállalók Unión belüli szabad mozgását. Ennek a célnak az elérése együtt jár a tagállamok munkavállalói között az állampolgárság alapján történő megkülönböztetés eltörlésével a foglalkoztatás, a javadalmazás és az egyéb munka- és foglalkoztatási feltételek tekintetében csakúgy, mint az ilyen munkavállalók Unión belüli szabad mozgáshoz való jogával abból a célból, hogy foglalkoztatottként tevékenységet folytassanak, a közrend, közbiztonság vagy közegészségügy alapján indokolt korlátozások fenntartásával.
- (3) Rendelkezéseket kell hozni a szabad mozgás terén az Európai Unió működéséről szóló szerződés 45. és 46. cikkében említett célok elérése érdekében.
- (4) A szabad mozgás a munkavállalókat és családtagjaikat megillető alapvető jog. A munkaerő Unión belüli mozgása az egyik eszköz, amellyel biztosítják a munkavállalók élet- és munkakörülményeinek javítását és társadalmi előrelépésének lehetőségét, miközben elősegítik a tagállamok gazdasági igényeinek kielégítését. Meg kell erősíteni a tagállamok minden munkavállalójának azt a jogát, hogy a választása szerinti tevékenységet folytathassa az Unión belül.
- (5) Az ilyen jog megkülönböztetés nélkül megilleti az „állandó” munkavállalókat, az idegymunkásokat, a határ menti ingázókat és azokat, akik szolgáltatás nyújtása céljából végzik tevékenységüket.
- (6) Annak érdekében, hogy a szabad mozgáshoz való jog objektív mérce szerint szabadon és méltósággal legyen gyakorolható, kívánatos, hogy egyenlő bánásmódot biztosítsanak a jogszabályokban és a jogalkalmazásban egyaránt, valamennyi ügy vonatkozásában, a tevékenység foglalkoztatottként való folytatásával és a lakhatással összefüggésben, továbbá kiküszöböljék a munkavállalók szabad mozgásának akadályait, különösen azokat, amelyek a munkavállaló családjának a befogadó országba történő beilleszkedésére vonatkoznak.
- (7) Az uniós munkavállalók közötti megkülönböztetés tilalmának elve maga után vonja, hogy a tagállamok valamennyi állampolgára a foglalkoztatás tekintetében ugyanolyan jogokat élvezzen, mint amilyeneket a nemzeti munkavállalók élveznek.
- (8) A munkaközvetítés rendszere, különösen a központi foglalkoztatási szolgálatok közötti és a regionális szolgálatok közötti közvetlen együttműködés, csakúgy, mint az információcsere összehangolása, áttekinthetőbb képet nyújtanak a munkaerőpiacról. A szabad mozgással élni kívánó munkavállalókat rendszeresen tájékoztatni kell az élet- és munkakörülményekről.
- (9) Szoros kapcsolat áll fenn a munkavállalók szabad mozgása, a foglalkoztatás és a szakképzés között, különösen ott, ahol a szakképzés célja, hogy megkönnyítse a munkavállalók számára az Unió más régióiból kapott állásajánlatokra történő jelentkezéseket. Az ilyen kapcsolatok szükségessé teszik, hogy a velük összefüggésben felmerülő problémákat többé ne önállóan, hanem összetartozóként kezeljék, figyelembe véve a regionális szintű foglalkoztatási problémákat is. Ezért szükség van arra, hogy a tagállamok a foglalkoztatási politikáik összehangolása irányába tegyenek lépéseket,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

I. FEJEZET

FOGLALKOZTATÁS, EGYENLŐ BÁNÁSMÓD ÉS A MUNKAVÁLLALÓK CSALÁDJA

1. SZAKASZ

Foglalkoztathatóság

1. cikk

- (1) A tagállamok állampolgárainak, lakóhelyükre való tekintet nélkül, joguk van arra, hogy egy másik tagállam területén munkát vállaljanak és munkát végezzenek az adott tagállam állampolgárainak foglalkoztatását szabályozó törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseknek megfelelően.
- (2) Különösen joguk van egy másik tagállam területén, az adott állam állampolgáraival azonos feltételekkel, munkát vállalni.

2. cikk

A tagállamok állampolgárai és a bármely tagállam területén tevékenységet folytató munkáltató kicserélhetik az állásajánlatokat és az állásra benyújtott pályázatokat, valamint munkaszerződéseket köthetnek és teljesíthetnek a

hatályban lévő törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseknek megfelelően, anélkül, hogy megkülönböztetésnek lennének kitéve.

3. cikk

(1) E rendelet értelmében egy tagállam törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezései, illetve közigazgatási gyakorlata nem alkalmazható:

- a) ha korlátozza az állásajánlatokat és az állásra benyújtott pályázatokat, vagy a külföldi állampolgárok jogát arra, hogy munkát vállaljanak és végezzenek, illetve ha olyan feltételeket szab, amelyeket a saját állampolgárok tekintetében nem kell alkalmazni; vagy
- b) ha annak ellenére, hogy állampolgárságtól függetlenül alkalmazandó, kizárólagos vagy fő célja, illetve hatása a többi tagállam állampolgárainak távoltartása a betölthető munkahelytől.

Az első al-bekezdés nem vonatkozik a betölthető állás jellege miatt megkívánt nyelvismerettel kapcsolatos feltételekre.

(2) Egy tagállamnak az (1) bekezdés első al-bekezdésében említett rendelkezései vagy gyakorlata között szerepelnek olyanok, amelyek:

- a) a külföldi állampolgárok munkaerő-toborzására kötelezően alkalmazandó külön eljárást írnak elő;
- b) korlátozzák a betölthető munkahelyek hirdetését a sajtóban vagy bármely más médiumon keresztül, vagy az álláshely meghirdetését olyan feltételektől teszik függővé, amelyek eltérnek a tevékenységüket a saját államban folytató munkáltatókra alkalmazandó feltételektől;
- c) a foglalkoztathatóság feltételül szabják, hogy a munkavállaló a munkaügyi hivatalnál be legyen jelentve, illetve akadályozzák egyéni munkavállalók toborzását, amennyiben olyan személyekről van szó, akik nem az érintett állam területén rendelkeznek lakóhellyel.

4. cikk

(1) A tagállamoknak azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit, amelyek a külföldiek alkalmazását számban vagy részarányban bármely vállalkozásban, tevékenységi ágazatban, régióban vagy nemzeti szinten korlátozzák, nem lehet alkalmazni a tagállamok állampolgáira.

(2) Amikor egy tagállamban a vállalkozásoknak nyújtott bármely kedvezmény az alkalmazott hazai munkavállalók meghatározott részarányához van kötve, a tagállamok állampolgárait hazai munkavállalónak kell tekinteni, figyelemmel a szakmai képzések elismeréséről szóló, 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre.

5. cikk

A tagállamok azon állampolgárainak, akik egy másik tagállamban keresnek munkát, ugyanazt a segítséget kell nyújtani, mint amelyet a tagállam állást kereső saját állampolgárai a munkaügyi hivataloktól vehetnek igénybe.

6. cikk

(1) Az egyik tagállam állampolgárának alkalmazása és toborzása egy másik tagállambeli állásra nem tehető függővé olyan orvosi, szakképzési vagy egyéb követelményektől, amely a másik tagállam ugyanezt a tevékenységet folytatni kívánó állampolgárával összehasonlítva állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetést jelent.

(2) Az a munkavállaló, aki egy másik tagállambeli munkáltatótól névre szóló ajánlattal rendelkezik, szakmai vizsga letételére kötelezhető, ha az állásajánlat megítéletek a munkáltató ezt kifejezetten kérte.

2. SZAKASZ

Foglalkoztatás és egyenlő bánásmód

7. cikk

(1) Valamely tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgárát a foglalkoztatási és munkafeltételek tekintetében nem kezelhetik állampolgársága miatt a hazai állampolgároktól eltérő módon, különösen, ami a javadalmazást, a munkaviszony megszüntetését és munkanélkülivé válás esetén az újra elhelyezést vagy újrarendelést illeti.

(2) Az említett munkavállaló a hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez.

(3) Az említett munkavállaló a hazai munkavállalókat megillető jog alapján és azonos feltételek szerint részesül a szakiskolai képzésben és az átképzésben.

(4) Kollektív vagy egyéni szerződés vagy bármely más kollektív megállapodás azon rendelkezése, amely másik tagállam állampolgárait illetően megkülönböztető feltételeket határoz meg, vagy engedélyez a foglalkoztathatóság, a foglalkoztatás, a javadalmazás, egyéb munkafeltételek vagy a munkaviszony megszüntetése tekintetében, semmis.

8. cikk

Azt az állampolgárt, aki egy másik tagállamban áll alkalmazásban, egyenlő bánásmód illeti a szakszervezeti tagság és az azzal kapcsolatos jogok gyakorlásának vonatkozásában, beleértve a szavazati jogot is, és egy szakszervezet ügyviteli vagy vezetői tisztségeire való választhatóság jogát is. A köztisztviselők vezetésében való részvételből és a

közjogi hivatalviselésből kizárható. Továbbá joga van arra, hogy megválasszák a vállalkozás munkavállalói képviselői szervébe.

Az első bekezdés nem érinti az egyes tagállamok azon törvényeit vagy rendeleteit, amelyek szélesebb körű jogokat biztosítanak a másik tagállamból érkező munkavállalóknak.

9. cikk

(1) Az a munkavállaló, aki az egyik tagállam állampolgára és egy másik tagállam területén áll alkalmazásban, ugyanazokat a jogokat és kedvezményeket élvezzi, amelyeket a hazai állampolgároknak nyújtanak lakhatási ügyekben, beleértve a számára szükséges lakás tulajdonjogának a megszerzését is.

(2) Az (1) bekezdésben említett munkavállaló az állampolgárokéval megegyező jogosultságot élvez a lakásjegyzékbe történő felvételre abban a régióban, ahol alkalmazásban áll, ha van ott ilyen jegyzék; valamint megilletik az ebből eredő kedvezmények és besorolás.

Ha a munkavállaló családja abban az országban maradt, ahonnan a munkavállaló érkezett, ebből a szempontból úgy kell tekinteni, mint amely az említett régióban lakik, amennyiben a saját állampolgárok e feltételezés alapján jogosultságokat élveznek.

3. SZAKASZ

A munkavállalók családja

10. cikk

Egy másik tagállamban foglalkoztatott vagy alkalmazásban álló állampolgár gyermekei, ha a gyermekek a fogadó állam területén rendelkeznek lakóhellyel, az állam saját állampolgáraiéval azonos feltételekkel nyernek felvételt általános oktatási intézménybe, szakmunkás- és egyéb szakképzésre.

A tagállamok támogatnak minden erőfeszítést, amely lehetővé teszi, hogy ezek a gyermekek a képzéseken a lehető legjobb feltételekkel vegyenek részt.

II. FEJEZET

MUNKAERŐ-KÖZVETÍTÉS ÉS ÁLLÁSPÁLYÁZATOK

1. SZAKASZ

Együtműködés a tagállamok között és a Bizottsággal

11. cikk

(1) A tagállamok, illetve a Bizottság ösztönzik a foglalkoztatásról és a munkanélküliségről szóló tanulmányok elkészítését, vagy közösen végeznek ilyen tanulmányokat, amelyeket szükségesnek tartanak a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásának érdekében.

A tagállamok foglalkoztatási szolgálatának központi szervei egymással és a Bizottsággal szorosan együttműködnek abból a célból, hogy együtt lépjenek fel az Unión belüli munkaközvetítés és az álláspályázatok ügyében, és ezzel összefüggésben a munkavállalók elhelyezésekor.

(2) Ebből a célból a tagállamok szakszolgálatokat állítanak fel, amelyek az (1) bekezdés második al-bekezdésében említett területeken szervezési feladatokat látnak el, illetve együttműködnek egymással és a Bizottság szervezeti egységeivel.

A tagállamok értesítik a Bizottságot az ilyen szolgálatok felállításakor bekövetkező bármely változásról; a Bizottság a változás részleteit tájékoztatásul az Európai Unió Hivatalos Lapjában teszi közzé.

12. cikk

(1) A tagállamok tájékoztatják a Bizottságot a munkavállalók szabad mozgásával és foglalkoztatásával kapcsolatban felmerülő problémákról és különösen a foglalkoztatás helyzetéről és fejlődéséről.

(2) A Bizottság, figyelemmel a 29. cikkben említett technikai bizottság (a továbbiakban: technikai bizottság) véleményére, meghatározza az e cikk (1) bekezdésében említett tájékoztatás módját.

(3) A Bizottság által megállapított eljárás szerint, kiemelt figyelmet fordítva a technikai bizottság véleményére, az egyes tagállamok szakszolgálatai megküldik a többi tagállam szakszolgálatának és a 18. cikkben említett Európai Koordinációs Irodának az élet- és munkakörülményekre és a munkaerőpiacra vonatkozó azon információkat, amelyek segítséget nyújthatnak a többi tagállambeli munkavállalónak. Az ilyen információt rendszeresen naprakésszé teszik.

A tagállamok szakszolgálatai biztosítják – különösen a foglalkoztatási szolgálatok felé történő terjesztéssel és minden alkalmas kommunikációs eszközzel –, hogy az ilyen információ széles nyilvánosságot kapjon az érintett munkavállalók tájékoztatását elősegítve.

2. SZAKASZ

A munkaközvetítés módszere

13. cikk

(1) Az egyes tagállamok szakszolgálatai rendszeresen megküldik a többi tagállam szakszolgálatának és a 18. cikkben említett Európai Koordinációs Irodának:

- a) a más tagállamok állampolgárai által betölthető megüresedett munkahelyek adatait;
- b) a harmadik országoknak felkínált betölthető munkahelyek adatait;
- c) adatokat azokról az álláspályázatokról, amelyeket olyan személyek nyújtottak be, akik hivatalosan jelezték, hogy egy másik tagállamban kívánnak munkát vállalni;
- d) régióként és tevékenységi ágazatonként összesített információkat azokról a pályázókról, akik kifejezték azt a szándékukat, hogy készek más országban dolgozni.

Minden tagállam szakszolgálata a lehető leghamarabb eljuttatja ezeket az információkat az illetékes foglalkoztatási szolgálatoknak és munkaközvetítési hivataloknak.

(2) A betölthető munkahelyek és álláspályázatok (1) bekezdésben említett adatait a 18. cikkben említett Európai Koordinációs Iroda által a technikai bizottsággal történő együttműködés során létrehozott egységes rendszerben kell megküldeni.

Szükség esetén a rendszer megváltoztatható.

14. cikk

(1) A 13. cikkben említett, a tagállam foglalkoztatási szolgálatának bejelentett állásajánlatokról értesíteni kell az adott tagállamok illetékes foglalkoztatási szolgálatát.

E szolgálatok az alkalmas pályázatok adatait közlik az első tagállam hivatalaival.

(2) A 13. cikk (1) bekezdése első albekezdésének c) pontjában említett álláspályázatokra a tagállamok illetékes hivatalai ésszerű időn belül reagálnak, ami nem haladhatja meg az egy hónapot.

(3) A munkaügyi hivatalok a tagállamok állampolgárainak ugyanazokat a jogokat biztosítják, mint amilyeneket a vonatkozó rendelkezések értelmében a tagállam saját állampolgárai élveznek a harmadik országokból érkező munkavállalókkal szemben.

15. cikk

(1) A 14. cikk rendelkezéseit a szakszolgálatok hajtják végre. Amennyiben azonban felhatalmazást kapnak a központi szolgálatoktól, és amennyiben egy tagállam foglalkoztatási szolgálatának szervezete és az alkalmazott munkaközvetítés módszere ezt lehetővé teszi:

a) a tagállam regionális foglalkoztatási szolgálatai:

i. a 13. cikkben említett információk alapján megteszik a megfelelő intézkedéseket, közvetlenül összegyűjtik az álláspályázatokot és az állásajánlatokat, és betöltik a megüresedett munkahelyeket;

ii. közvetlen kapcsolatokat alakítanak ki olyan munkahely betöltésére, amely:

- egy munkavállalónak névre szólóan felkínált, betölthető munkahely,
- egyéni álláspályázat, amelyet egy meghatározott foglalkoztatási szolgálathoz vagy egy olyan munkáltatóhoz küldtek, aki tevékenységét az illetékes szolgálat területén végzi,
- ahol a munkaközvetítés idénymunkásokra vonatkozik, akiket a lehető leggyorsabban kell toborozni;

b) a két vagy több tagállam határ menti régióiért felelős szolgálatok rendszeresen kicserélik a területükre vonatkozóan a szabad állásajánlatokra vonatkozó adatokat és az álláspályázatokot, és a többi hazai munkaügyi szolgálattal kötött megállapodásnak megfelelően összegyűjtik az álláspályázatokot és az állásajánlatokat, és betöltik a megüresedett munkahelyeket.

Szükség esetén a határ menti régiókért területileg felelős szolgálatok együttműködési és szolgáltatási szervezeteket hoznak létre a következők biztosítására:

- a mobilitás különféle szempontjairól a felhasználók számára a lehető legszélesebb körű gyakorlati információk nyújtására, és
- a gazdasági vezetők, a munkaügyi és szociális (elsősorban állami, magán- és közérdekű) szolgálatok és minden érintett intézmény számára a mobilitással kapcsolatos összehangolt intézkedések keretbefoglalására;

c) bizonyos foglalkozásokra vagy bizonyos munkavállalói kategóriákra szakosodott hivatalos foglalkoztatási szolgálatok közvetlenül együttműködnek egymással.

(2) Az érintett tagállamok megküldik a Bizottságnak a szolgálatok által közös megegyezéssel összeállított, az (1) bekezdésben említett listát; a Bizottság a listát és annak módosításait az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzéteszi.

16. cikk

A végrehajtó testületek által alkalmazott, két vagy több tagállam által kötött megállapodásban előírt toborzási eljárások alkalmazása nem kötelező.

3. SZAKASZ

Intézkedések a munkaerőpiac egyensúlyának megőrzésére

17. cikk

(1) A tagállamoktól kapott információkból összeállított bizottsági jelentés alapján a tagállamok és a Bizottság évente legalább egyszer közösen elemzik az állásajánlatokra és álláspályázatokra vonatkozó uniós rendelkezések eredményeit.

(2) A tagállamok és a Bizottság megvizsgálják az állások betöltésénél a tagállamok állampolgárainak nyújtható előnyök lehetőségeit a betölthető munkahelyek és az álláspályázatok Unión belüli egyensúlyának megteremtése érdekében. Ennek a célnak az eléréséhez minden szükséges intézkedést meghoznak.

(3) A Bizottság két évente jelentést terjeszt az Európai Parlament, a Tanács és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság elé a II. fejezet végrehajtásáról, amelyben összegzi a kért információkat és az elvégzett tanulmányok és kutatások eredményeként kapott adatokat, továbbá kiemeli az Unió munkaerőpiacán végbement fejlődés főbb jellemzőit.

4. SZAKASZ

Európai Koordinációs Iroda

18. cikk

A Bizottságon belül létrehozott Állásajánlatok és Álláspályázatok Közvetítésének Európai Koordinációs Irodájának (a továbbiakban: Európai Koordinációs Iroda) feladata a megüresedett munkahelyek betöltésének elősegítése uniós szinten. Az Európai Koordinációs Iroda különösen felelős ezen a területen valamennyi olyan technikai feladat ellátásáért, amelyek e rendelet értelmében a Bizottságra tartoznak, és főképpen a nemzeti foglalkoztatási szolgálatok támogatásáért.

Az Európai Koordinációs Iroda összegzi a 12. és 13. cikkben említett információkat és a 11. cikknek megfelelően készített tanulmányokból és kutatásokból származó adatokat abból a célból, hogy közvéleményre az Unió munkaerőpiacának előrelátható fejlődésére vonatkozó főbb tényeket; az ilyen adatokat közli a tagállamok szakszolgálatával és a 21. cikkben említett tanácsadó bizottsággal, valamint a technikai bizottsággal.

19. cikk

(1) Az Európai Koordinációs Iroda felelős különösképpen:

- a) a megüresedett munkahelyek uniós szintű betöltéséhez szükséges gyakorlati intézkedések koordinálásáért és a munkavállalók ebből eredő mozgásának elemzéséért;
- b) a célok elérése érdekében közös cselekvési módszerek bevezetéséért igazgatási és technikai szinten, a technikai bizottsággal együttműködve;
- c) ahol erre szükség van és a szakszolgálatokkal egyetértésben, a betölthető munkahelyek és az álláspályázatok összegyűjtéséért a munkaközvetítés elősegítése céljából.

(2) Az Európai Koordinációs Iroda átadja a szakszolgálatoknak a Bizottsághoz közvetlenül megküldött betölthető munkahelyek adatait és álláspályázatokot, és tájékoztatást kap az azokkal kapcsolatban tett intézkedésekről.

20. cikk

A Bizottság a tagállamok hatáskörrel rendelkező hatóságaival egyetértésben és a technikai bizottság véleménye alapján, meghatározott feltételek és eljárások szerint a tagállamok tisztségviselői részére látogatásokat és a szakemberek részére továbbképzéseket szervezhet.

III. FEJEZET

A TAGÁLLAMOK KÖZÖTTI SZOROS EGYÜTTMŰKÖDÉS BIZTOSÍTÁSÁRA A MUNKAVÁLLALÓK SZABAD MOZGÁSA ÉS FOGLALKOZTATÁSA TERÜLETÉN LÉTREHOZOTT BIZOTTSÁGOK

1. SZAKASZ

A tanácsadó bizottság

21. cikk

A tanácsadó bizottság felelős azért, hogy a munkavállalók szabad mozgására és foglalkoztatására vonatkozó ügyekben segítse a Bizottságot az Európai Unió működéséről szóló szerződés alkalmazásából és az annak alapján hozott intézkedésekből eredő kérdések kivizsgálásában.

22. cikk

A tanácsadó bizottság felel különösen:

- a) a nemzeti embererőforrás-politika keretén belül a szabad mozgásra és foglalkoztatásra vonatkozó problémák vizsgálatáért a tagállamok foglalkoztatási politikájának koordinálása céljából, hozzájárulva ezzel a tagállamok gazdasági fejlődéséhez és a munkaerőpiac egyensúlyához;
- b) az e rendelet és az azt kiegészítő intézkedések végrehajtásának hatásairól szóló általános vizsgálatok elvégzéséért;
- c) az e rendelet módosítására tett indokolással ellátott javaslatnak a Bizottság elé való terjesztéséért;

d) a Bizottság kérésére vagy saját kezdeményezésre az általános vagy elvi kérdésekre vonatkozó indoklással ellátott véleménynyilvánítás elkészítéséért, különösen a munkaerőpiac alakulására vonatkozó információcsere, a munkavállalók tagállamok közötti mozgása, a szakképzési útmutatást és a szakképzés fejlesztését célzó programok vagy intézkedések tekintetében, amelyek növelhetik a szabad mozgás és a foglalkoztatás esélyeit, valamint a munkavállalók és családtagjaik számára nyújtott segítség valamennyi formájára vonatkozóan, beleértve a szociális támogatás és a munkavállalók lakhatását.

23. cikk

(1) A tanácsadó bizottság tagállamonként hat tagból áll, akik közül kettő-kettő a kormányt, a szakszervezeteket és a munkáltatói szervezeteket képviseli.

(2) Az (1) bekezdésben említett kategóriák mindegyikében minden tagállam egy póttagot jelöl ki.

(3) A tagok és póttagok hivatali ideje két év. Megbízatusuk megújítható.

Hivatali idejük lejártával a tagok és a póttagok hivatalban maradnak addig, amíg megbízatusukat meg nem újítják, vagy az új tagokat ki nem nevezik.

24. cikk

A tanácsadó bizottság tagjait és póttagjait a Tanács nevezi ki, amely a szakszervezetek és a munkáltatók szövetségei képviselőinek választásakor arra törekszik, hogy a különböző gazdasági ágazatok képviselői arányos legyenek.

A tagok és póttagok listáját a Tanács tájékoztatásul az Európai Unió Hivatalos Lapjában teszi közzé.

25. cikk

A tanácsadó bizottság elnöki tisztét a Bizottság valamelyik tagja vagy helyettese látja el. Az elnök a szavazásban nem vesz részt. A bizottság évente legalább kétszer ülésezik. Az ülést az elnök hívja össze saját kezdeményezésére vagy a tagok legalább egyharmadának a kérésére.

A tanácsadó bizottság titkársági feladatainak ellátását a Bizottság biztosítja.

26. cikk

Az elnök a foglalkoztatás vagy a munkaerő-mozgás területén tapasztalattal rendelkező személyeket vagy testületek képviselőit felkérheti arra, hogy megfigyelőként vagy szakértőként részt vegyenek az üléseken. Az elnököt szakértők segíthetik.

27. cikk

(1) A tanácsadó bizottság csak a tagok legalább kétharmados jelenléte esetén szavazóképes.

(2) A vélemények tartalmazzák a meghozatalukra szolgáló okokat; az érvényesen leadott szavazatok abszolút többségével kerülnek elfogadásra; ha a kisebbség kívánja, akkor állásfoglalásukat a véleményhez mellékelni kell.

28. cikk

A tanácsadó bizottság az ügyrendjét eljárási szabályzatban rögzíti, amely a Bizottság véleménye alapján a Tanács jóváhagyását követően lép hatályba. A tanácsadó bizottság eljárási szabályzatára vonatkozó módosítás hatálybalépésére ugyanez az eljárás alkalmazandó.

2. SZAKASZ

A technikai bizottság

29. cikk

A technikai bizottság felelős azért, hogy segítse a Bizottságot minden olyan technikai feladat és intézkedés előkészítésében, előmozdításában és nyomon követésében, amelynek célja e rendelet és a kiegészítő intézkedések végrehajtása.

30. cikk

A technikai bizottság felel különösen:

a) a tagállamok érintett hatóságai közötti együttműködés előmozdításáért és fejlesztéséért minden, a munkavállalók szabad mozgására és foglalkoztatására vonatkozó technikai kérdésben;

b) az érintett hatóságok közös tevékenységének szervezését célzó eljárások kidolgozásáért;

c) a Bizottság számára feltételezhetően hasznos információk és az e rendeletben szabályozott tanulmányok és kutatások célját szolgáló információk összegyűjtésének elősegítéséért, valamint az érintett közigazgatási testületek közötti információ- és tapasztalatcsere ösztönzéséért;

d) a tagállamok munkaerőpiacának helyzetét értékelő szempontok technikai szintű harmonizálásának vizsgálatáért.

31. cikk

(1) A technikai bizottság a tagállamok kormányainak képviselőiből áll. A kormányok az őket a tanácsadó bizottságban képviselő tagok egyikét jelölik a technikai bizottság tagjává.

(2) A kormányok a tanácsadó bizottságban – tagként vagy póttagként – részt vevő egyéb képviselők közül póttagot jelölnek ki.

32. cikk

A technikai bizottság elnöki tisztét a Bizottság egy tagja vagy annak képviselője látja el. Az elnök a szavazásban nem vesz részt. Az elnököt és a technikai bizottság tagjait szakértők segíthetik.

A tanácsadó bizottság titkársági feladatait a Bizottság látja el.

33. cikk

A technikai bizottság javaslatait és véleményeit a Bizottsághoz nyújtja be, és erről a tanácsadó bizottság tájékoztatást kap. Az ilyen javaslatokhoz és véleményekhez csatolni kell a technikai bizottság tagjai által kifejtett eltérő nézeteket, amennyiben a tagok ezt kívánják.

34. cikk

A technikai bizottság az ügyrendjét eljárási szabályzatban rögzíti, amely a Bizottság véleménye alapján a Tanács jóváhagyása után lép hatályba. A technikai bizottság eljárási szabályzatára vonatkozó módosítás hatálybalépésére ugyanez az eljárás alkalmazandó.

IV. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

35. cikk

A tanácsadó bizottság és a technikai bizottság 1968. november 8-án hatályban lévő eljárási szabályzatát továbbra is alkalmazni kell.

36. cikk

(1) Ez a rendelet nem érinti az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés rendelkezéseit a nukleáris energiaipar területén a szakképzett munkavállalókról, sem az említett szerződés végrehajtására hozott intézkedéseket. Mindazonáltal ez a rendelet alkalmazandó az első al-bekezdésben említett munkavállalói csoportra és családtagjaikra, amennyiben jogi helyzetüket a fent említett szerződés vagy intézkedések nem szabályozzák.

(2) Ez a rendelet nem érinti az Európai Unió működéséről szóló szerződés 48. cikke értelmében tett intézkedéseket.

(3) Ez a rendelet nem érinti a tagállamok azon kötelezettségeit, amelyek az 1968. november 8-án meglévő, intézményi kötelekeken alapuló különleges kapcsolatokról vagy jövőbeni megállapodásokról erednek, bizonyos nem európai országokkal vagy területekkel, vagy nem európai országokkal vagy területekkel 1968. november 8-án fennálló megállapodásokról, amelyek a köztük lévő intézményi kapcsolatokon alapulnak.

Az ilyen országokból vagy területekről érkező munkavállalók, akik e rendelkezésnek megfelelően foglalkoztatottként tevékenységet folytatnak ezeknek a tagállamoknak a területén, más tagállamok területén nem élhetnek az e rendeletből származó kedvezményekkel.

37. cikk

A tagállamok tájékoztatják a Bizottságot a foglalkoztatásról szóló, köztük létrejött megállapodások, egyezmények vagy rendelkezések szövegéről, azok aláírása és hatálybalépésének időpontja között.

38. cikk

A Bizottság elfogadja az e rendelet alkalmazása érdekében szükséges végrehajtási rendelkezéseket. Ebből a célból a tagállamok központi hatóságaival szorosan együttműködik.

39. cikk

A tanácsadó bizottság és a technikai bizottság igazgatási kiadásai az Európai Unió általános költségvetésében a Bizottságra vonatkozó részben szerepelnek.

40. cikk

Ez a rendelet a tagállamokra és állampolgáira vonatkozik a 2. és 3. cikk sérelme nélkül.

41. cikk

Az 1612/68/EGK rendelet hatályát veszti.

A hatályon kívül helyezett rendeletre történő hivatkozásokat e rendeletre való hivatkozásként kell értelmezni a II. mellékletben szereplő megfelelési táblázattal összhangban.

42. cikk

Ez a rendelet az Európai Unió Hivatalos Lapjában való kihirdetésének napját követő huszadik napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Strasbourgban, 2011. április 5-én.